

perły ziemi

ŚWIĘTOKRZYSKIEJ

PEARLS OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE LAND

PERLEN DES ŚWIĘTOKRZYSKI-LANDES

ПЕРЛИНИ СВЕНТОКШИСЬКОГО КРАЮ

Publikacja wydana na zlecenie
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Opracowanie graficzne, skład, koordynacja:

APOGEA – MARIOLA ŁOTYSZ

www.apogea.pl

tłumaczenia: angielski/niemiecki: Łukasz Gabarkiewicz – Angoal tłumaczenia i edukacja; ukraiński: Andrii i Olena Petrenko
druk: Libra Print

Opracowanie tekstów:

Małgorzata Władyszewska

Fotografie:

Archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego,
Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach, Urząd Miasta i Gminy Bodzentyn

Fotografie na pierwszej stronie okładki (od lewej):

Rynek i Ratusz w Sandomierzu, Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki,
Klasztor Misjonarzy Oblatów i Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego

Fotografie na trzeciej stronie okładki (od góry):

Góry Świętokrzyskie, Rezerwat „Góry Pieprzowe” k. Sandomierza, Święty Krzyż,
Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach

Fotografie na czwartej stronie okładki:

Wzgórze Zamkowe w Kielcach

Publikacja bezpłatna

Rok wydania 2021

REGIONALNE CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

REGIONAL CENTRE OF TOURIST INFORMATION OFFICE

DAS REGIONALE ZENTRUM DER TOURISTENINFORMATION

РЕГІОНАЛЬНИЙ ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

ul. Sienkiewicza 29
25-007 Kielce
tel. +48 41 348 00 60

www.swietokrzyskie.travel
e-mail: informacja@swietokrzyskie.travel

perły ziemi

ŚWIĘTOKRZYSKIEJ

PEARLS OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE LAND

PERLEN DES ŚWIĘTOKRZYSKI-LANDES

ПЕРЛИНИ СВЕНТОКШИНСЬКОГО КРАЮ

ZAPROSZENIE DO REGIONU

Czy warto wpaść na ziemię świętokrzyską i spędzić tu urlop, kilka dni czy też weekend? Tych, którzy doskonale znają ten region, nie będziemy przekonywać, że warto tu przyjechać. Odkryli bowiem już to, co u nas najcenniejsze, co powoduje, że stale do nas wracają.

Region świętokrzyski zachwyca ciekawą przyrodą, historią, wspaniałymi zabytkami sztuki, architektury, bezcennymi pamiątkami archeologicznymi, geologicznymi, a także najstarszymi w kraju tradycjami przemysłowymi, folklorem i tradycją. Potrafi zauroczyć późną wiosną, latem, jesienią, a nawet śnieżną zimą. Kielce, Sandomierz, Wiślica, Jędrzejów, Pińczów, Szydłów, Święty Krzyż, Chęciny, Busko-Zdrój, Maleniec, Oblęgorek, Chmielnik to tylko losowo wybrana i niepełna lista pełnych uroku i magicznych miejsc, które z całą pewnością należy odkryć. Tym, którzy jeszcze się wahają i nie bardzo wiedzą, po co tu przyjechać i co tu robić, przedstawiamy cały sznur świętokrzyskich pereł.

INVITATION TO THE REGION

Is it worth visiting the "Świętokrzyskie" region and spending a vacation here, a few days or a weekend? We will not convince those who know this region very well that it is worth coming here. They have already discovered what is most valuable in our region, which makes them keep coming back to us.

The "Świętokrzyskie" region delights with interesting nature, history, great monuments of art, architecture, priceless archaeological and geological souvenirs, as well as the oldest industrial traditions, folklore and tradition in the region. It can charm you in late spring, summer, autumn and even snowy winter. Kielce, Sandomierz, Wiślica, Jędrzejów, Pińczów, Szydłów, Święty Krzyż, Chęciny, Busko-Zdrój, Maleniec, Obłegorek, Chmielnik are just a randomly selected and incomplete list of charming and magical places that you should definitely discover. For those who are still hesitating and do not really know why they should come here and what to do here, we present a whole string of Świętokrzyskie pearls.

EINLADUNG AN DIE REGION

Lohnt es sich, Świętokrzyskie zu besuchen und hier einen Urlaub, ein paar Tage oder ein Wochenende zu verbringen? Diejenigen, die die Region gut kennen, werden nicht überzeugt sein, dass es sich lohnt, hierher zu kommen. Sie haben bereits die wertvollsten Dinge an uns entdeckt, die sie immer wieder zu uns zurückkehren lassen.

Die Region Świętokrzyskie beeindruckt mit interessanter Natur, Geschichte, prächtigen Kunst- und Architekturdenkmälern, unschätzbaren archäologischen und geologischen Stätten sowie mit den ältesten industriellen Traditionen, der Folklore und der Tradition des Landes. Sie kann im späten Frühling, im Sommer, im Herbst und sogar im verschneiten Winter verzaubern. Kielce, Sandomierz, Wiślica, Jędrzejów, Pińczów, Szydłów, Święty Krzyż, Chęciny, Busko-Zdrój, Maleniec, Obłegorek, Chmielnik sind nur eine willkürlich ausgewählte und unvollständige Liste von bezaubernden und magischen Orten, die Sie unbedingt entdecken sollten. Für diejenigen, die noch zögern und nicht wissen, warum sie hierher kommen und was sie tun sollen, stellen wir eine ganze Reihe von Świętokrzyskie-Perlen vor.

ЗАПРОШЕННЯ ДО РЕГІОНУ

Чи варто відвідати Свентокшиський регіон і провести тут відпустку, кілька днів чи вихідні? Ми не будемо переконувати тих, хто добре знає цей регіон, в тому, що сюди варто приїхати. Вони вже відкрили для себе найцінніше, що в нас є, і це змушує їх постійно повертатися до нас.

Свентокшиський регіон захоплює своєю цікавою природою, історією, чудовими пам'ятками мистецтва та архітектури, безцінними археологічними та геологічними пам'ятками, а також найдавнішою промисловою спадщиною в країні, фольклором та традиціями. Він може зачарувати вас в кінці весни, влітку, восени і навіть сніжною зимою. Кельце, Сandomir, Віслиця, Єнджеув, Пінчув, Шидлув, Святий Хрест, Хенцини, Бусько-Здруй, Маленець, Облєгорець, Хмельник – це лише випадково складений і неповний перелік чарівних і магичних місць, які вам обов'язково потрібно відкрити. Для тих, хто все ще вагається і не знає, навіщо сюди їхати і що тут робити, представляємо цілу низку Свентокшиських перлин.

1. ŚWIĘTY KRZYŻ

Na Łysej Górze (595 m n.p.m.) znanej także jako Łysiec lub Święty Krzyż, stoi sanktuarium będące miejscem przechowywania relikwii Drzewa Krzyża Świętego, które podarował klasztorowi król-e-wicz węgierski Emeryk, syn Stefana I przebywający w Polsce na zaproszenie Bolesława Chro-brego. Złożone są w Kaplicy Oleśnickich, na której sklepieniu oraz ścianach widnieją malowidła przedstawiające apostołów i sceny związane z relikwiami. Na terenie zespołu klasztornego znaj-dują się udostępnione do zwiedzania: Krypta Jeremiego Wiśniowieckiego oraz Muzeum Misyjne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej mieszczące się w trzech salach zachodniego skrzydła zabudowań. Wystawy muzealne prezentują m.in. pradzieje Łysej Góry i historię klasztoru. Nad całością kompleksu wznosi się odbudowana wieża z tarasem widokowym, z którego podziwiać można piękną panoramę okolicy.

**Sanktuarium Relikwii Drzewa
Krzyża Świętego**
Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny,
gmina Nowa Słupia
tel. 41 317 70 21 wew. 400,
41 317 82 79 wew. 400
tel. 609 138 631 wew. 400,
665 966 491 wew. 400
www.swietykrzyz.pl

1. ŚWIĘTY KRZYŻ (THE HOLY CROSS)

On Łysa Góra Mount (595 m above sea level) also known as Łysiec or Święty Krzyż there is a sanctuary that is a place of storing the relics of the Tree of the Holy Cross, which was given to the monastery by the Hungarian prince Emeryk son of Stefan I, staying in Poland at the invitation of Bolesław Chrobry. They are located in the Oleśnicki Chapel, on the ceiling and walls of which paintings are depicting the apostles and scenes related to the relics. The monastery complex includes the following: Jeremy Wiśniowiecki's Crypt and Muzeum Misyjne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (the Museum of the Missionary Oblates of Mary Immaculate), located in three chambers of the west wing of the buildings. Museum exhibitions present among others the prehistory of Łysa Góra and the history of the monastery. Above the entire complex, there is a rebuilt tower with an observation deck, from which you can admire the beautiful panorama of the area.

1. ŚWIĘTY KRZYŻ (HEILIGES KREUZ)

Auf Łysa Góra (595 Meter über dem Meeresspiegel), auch Łysiec oder Święty Krzyż (Heiliges Kreuz) genannt, befindet sich ein Heiligtum, in dem die Reliquien des Heiligen Kreuzes aufbewahrt werden. Die Reliquien wurden dem Kloster von Emeryk, Prinz von Ungarn, Sohn von Stefan I., geschenkt, der sich auf Einladung von Bolesław Chrobry in Polen aufhielt. Sie werden in der Oleśnicki-Kapelle aufbewahrt, deren Gewölbe und Wände mit Gemälden versehen sind, die die Apostel und mit den Reliquien verbundene Szenen darstellen. Auf dem Gelände des Klosterkomplexes gibt es einige Orte, die für Besucher zugänglich sind: Die Krypta von Jeremi Wiśniowiecki und „Muzeum Misyjne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej“ (das Missionsmuseum der Oblaten der Unbefleckten Jungfrau Maria) befinden sich in drei Räumen des Westflügels der Gebäude. In den Ausstellungen des Museums werden u. a. die Vorgeschichte von Łysa Góra und die Geschichte des Klosters vorgestellt. Über dem gesamten Komplex erhebt sich ein rekonstruierter Turm mit einer Aussichtsplattform, von der aus man ein schönes Panorama der Umgebung bewundern kann.

1. СВЯТИЙ ХРЕСТ

На Лисій Горі (595 м над рівнем моря), яка також відома як Лисець або Святий Хрест, стоїть санктуарій, який є місцем зберігання реліквій Древа Святого Хреста, які було передано монастирю угорським королевичем Емериком, сином Стефана I, який перебував у Польщі на запрошення Болеслава Хороброго. Вони розміщені в каплиці Олесьницьких, на склепіннотастінахякоїєрозписанізображеннямапостолівтацени, пов'язаніз реліквіями. На території монастирського комплексу знаходяться доступні для відвідування: Склеп Єремії Вишневецького та Місіонерський музей Місіонерів Облати Непорочної Марії, який розташований у трьох залах західного крила будівель. Музейні вистави представляють зокрема давню історію Лисої гори та історію монастиря. Над усім комплексом підноситься перебудована вежа з оглядовим майданчиком, звідки можна милуватися чудовою панорамою навколишньої місцевості.

2. MUZEUM NARODOWE W KIELCACH – DAWNY PAŁAC BISKUPÓW KRAKOWSKICH

Stojący na Wzgórzu Zamkowym pałac wzniesiony został w latach 1637-1644 przez Jakuba Zadzikę, biskupa krakowskiego i jest najlepiej zachowanym w Polsce obiektem architektonicznym z czasów Wazów. W salach na piętrze zachowały się zabytkowe wnętrza. Wędrując po pomieszczeniach pałacowych, zobaczyć można m.in. Izbę Stołową Górną zwaną potocznie Salą Portretową, w której widnieją wizerunki 35 poprzedników Jakuba Zadziki, Apartament Biskupów Krakowskich, Pokoje Biskupie czy też Alkierz pod wieżą, w którym to zachowało się tzw. locus secretus, czyli toaleta. W pałacu znajduje się również, zaliczana do jednych z najlepszych w kraju, galeria malarstwa polskiego i europejskiej sztuki zdobniczej. Odnaleźć tu można m.in. dzieła J. Szermentowskiego, J. Chelmońskiego, A. Gierymskiego czy S. Wyspiańskiego. To właśnie tu obejrzeć można „Portret dziewczynki w czerwonej sukience” pędzla J. Pankiewicza, uważany za jeden z najcenniejszych skarbów galerii. Będąc w muzeum, warto zajrzeć do Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego, a na tyłach pałacu obejrzeć zrekonstruowany Ogród Włoski.

Muzeum Narodowe
pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce
tel. 41 344 40 14 wew. 239, 243
www.mnki.pl

2. THE NATIONAL MUSEUM IN KIELCE – THE FORMER PALACE OF THE CRACOW BISHOPS

The palace standing on the Castle Hill was erected in the years 1637-1644 by Jakub Zadzik, the bishop of Cracow and is the best-preserved architectural structure in Poland from the times of the Vasa. The historic interiors have been preserved in the chambers on the first floor. Wandering around the palace rooms you can see among others The Upper Table Chamber, commonly known as the Portrait Room, in which there are images of the 35 predecessors of Jakub Zadzik, the Cracow Bishops' Apartment, the Bishops' Rooms or the alcov under the tower, in which the so-called locus secretus or toilet still stands in great condition. In the palace, there is also a gallery of Polish painting and European decorative art, one of the best in the country. You can find here, among others, works by J. Szermentowski, J. Chelmoński, A. Gierymski and S. Wyspiański. It is here that you can see "Portrait of a girl in a red dress" by J. Pankiewicz, considered to be one of the gallery's most valuable treasures. While in the museum, it is worth visiting the Sanctuary of Marshal Józef Piłsudski and at the back of the palace, you can see the reconstructed Italian Garden.

2. NATIONALMUSEUM IN KIELCE – EHEMALIGER KRAKAUER BISCHOFSPALAST

Der auf dem Schlossberg gelegene Palast wurde in den Jahren 1637-1644 von Jakub Zadzik, dem Bischof von Krakau, erbaut und ist das am besten erhaltene architektonische Bauwerk aus der Zeit der Wasa in Polen. Die Zimmer im ersten Stock haben ihr historisches Interieur bewahrt. Bei einem Rundgang durch die Räume des Palastes kann man unter anderem das Obere Tafelzimmer, auch Porträtsaal genannt, sehen, in dem die Bilder von 35 Vorgängern von Jakub Zadzik ausgestellt sind, das Appartement der Krakauer Bischöfe, die Bischofszimmer oder die Nische unter dem Turm, in der der so genannte locus secretus, also die Toilette, erhalten geblieben ist. Der Palast beherbergt auch eine Galerie polnischer und europäischer dekorativer Kunst, die als eine der besten des Landes gilt. Hier finden Sie Werke von J. Szermentowski, J. Chelmoński, A. Gierymski oder S. Wyspiański. Hier ist das „Portret dziewczynki w czerwonej sukience“ („Porträt eines Mädchens in einem roten Kleid“) von J. Pankiewicz zu sehen, das als einer der wertvollsten Schätze der Galerie gilt. Im Museum lohnt sich ein Besuch des Schreins von Marschall Józef Piłsudski und des rekonstruierten italienischen Gartens auf der Rückseite des Palastes.

2. НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ У КЕЛЬЦЯХ – КОЛИШНІЙ ПАЛАЦ КРАКІВСЬКИХ ЄПІСКОПІВ

Палац, який стоїть на Замковій горі, був зведений у 1637-1644 роках Якубом Задзіком, єпископом Кракова, і є найкраще збереженою архітектурною спорудою в Польщі часів Вазів. В кімнатах на першому поверсі збереглися історичні інтер'єри. Блукаючи палацовими кімнатами, можна побачити зокрема верхню трапезну, загальновідому як портретна зала, у якій представлено зображення 35 попередників Якуба Задзика, апартаменти краківських єпископів, єпископські кімнати чи також еркер під вежею, в якому знаходиться locus secretus, або туалет. У палаці також знаходиться одна з найкращих у країні галерей польського живопису та європейського декоративного мистецтва. Ви можете знайти, серед інших, роботи Ю. Шерментовського, Ю. Хелмонського, А. Геримського та С. Висянського. Саме тут можна побачити «Портрет дівчини в червоній сукні» Ю. Панкевича, який вважається одним з найцінніших скарбів галереї. Перебуваючи в музеї, варто відвідати санктуарій маршала Юзефа Пілсудського, а в задній частині палацу побачити реконструйований Італійський сад.

3. MUZEUM ZABAWEK I ZABAWY

To najstarsze muzeum zabawek w Polsce mieści się w budynku zbudowanym w 1872 r. Przed laty funkcjonowały tu sklepy, zakłady usługowe i mięsne jatki. W muzeum, na 631 metrach kwadratowych powierzchni, zgromadzonych jest kilka tysięcy eksponatów: zabawki historyczne, etnograficzne, współczesne, modele samochodów, samolotów i statków, lalki, pokoiki dla lalek czy też zestawy mebelków. Najcenniejszym zbiorem są zabawki historyczne, spośród których najstarszym eksponatem jest niemiecka lalka woskowa z końca XVIII w. Przechodząc przez monumentalną bramę, wkracza się do świata dzieci. Zwiedzanie muzeum jest dla najmłodszych niezwykłą przygodą, a dla starszych – podróżą do czasów dzieciństwa i wczesnej młodości. To tu dowiemy się, czym bawiły się dzieci w XVIII, XIX i na początku XX w., gdzie kupowano zabawki i kto je produkował. Tu zobaczymy bohaterów z wielu seriali i filmów animowanych dla dzieci, takich jak Miś Uszatek czy Colargol. Muzeum zaprasza również do drugiej siedziby, czyli Apteki Wyobraźni, w której odbywają się warsztaty, np. „Jak zostać detektywem?” czy „Doświadczenie z legendą”. Tam także znajduje się Manufaktura Słodczy & Kawiarnia Magia Karmelu, gdzie każdy może się przekonać, jak w magiczny sposób i bez użycia maszyn, powstają kolorowe lizaki i cukierki.

Muzeum Zabawek i Zabawy
pl. Wolności 2, 25-367 Kielce

Apteka Wyobraźni
ul. Mickiewicza 1, 25-352 Kielce
tel. 41 343 37 06
www.muzeumzabawek.eu

**Manufaktura Słodczy & Kawiarnia
Magia Karmelu w Aptece Wyobraźni**
ul. Mickiewicza 1, 25-352 Kielce
tel. 537 950 750
www.magiakarmelu.pl

3. THE MUSEUM OF TOYS AND PLAY

This oldest toy museum in Poland is housed in a building built in 1872. Years ago, there were shops, service establishments and butcher's shops here. In the museum on an area of 631 square meters, there are several thousand exhibits: historical, ethnographic and contemporary toys, models of cars, airplanes and ships, dolls, doll rooms or furniture sets. The most valuable collection are historical toys, the oldest of which is a German wax doll from the end of the 18th century. Passing through the monumental gate one enters the world of children. Visiting the museum is an extraordinary adventure for the youngest and a journey back to childhood and early youth for the elderly. Here we will find out what children played with in the 18th, 19th and early 20th centuries, where the toys were bought and who was producing them. Here we will see heroes from many series and animated films for children, such as Miś Uszatek or Colargol. The museum also invites you to the second seat which is the Pharmacy of Imagination, where workshops are held, for example "How to become a detective?" or "Experience with a legend". There is also Manufaktura słodczy & Kawiarnia Magia Karmelu (Sweets Manufactory & Magic Carmel Café), where everyone can see how colourful lollipops and candies are made in a magical way and without the use of machines.

3. MUSEUM FÜR SPIELZEUG UND SPIEL

Das älteste Spielzeugmuseum in Polen befindet sich in einem Gebäude aus dem Jahr 1872. Das Museum beherbergt auf einer Fläche von 631 Quadratmetern mehrere tausend Exponate: historische, ethnographische und zeitgenössische Spielzeuge, Modelle von Autos, Flugzeugen und Schiffen, Puppen, Puppenstuben oder Möbelstücke. Die wertvollste Sammlung sind die historischen Spielzeuge, unter denen das älteste Exponat eine deutsche Wachspuppe vom Ende des 18. Jahrhunderts. Wenn man durch das monumentale Tor geht, betritt man die Welt der Kinder. Ein Besuch des Museums ist ein außergewöhnliches Abenteuer für die Jüngsten, und für die Älteren ist es eine Reise in die Zeit der Kindheit und frühen Jugend. Hier erfahren Sie, womit Kinder im 18., 19. und frühen 20. Jahrhundert gespielt haben, wo Spielzeug gekauft wurde und wer es hergestellt hat. Hier sehen wir Helden aus vielen Serien und Animationsfilmen für Kinder, wie „Miś Uszatek“ oder „Colargol“. Das Museum lädt auch zu seinem zweiten Standort, der Apotheke der Phantasie, ein, wo Workshops angeboten werden, z. B. „Wie wird man ein Detektiv?“ oder „Erfahrungen mit einer Legende“. Außerdem gibt es die Bonbonfabrik & Café Magia Karmelu (Magie des Karamells), wo jeder sehen kann, wie auf magische Weise und ohne Maschinen bunte Lutscher und Bonbons hergestellt werden.

3. МУЗЕЙ ІГРАШОК ТА РОЗВАГ

Це найстаріший музей іграшок у Польщі, розташований у будівлі 1872 року. Багато років тому тут були магазини, заклади сфери послуг та м'ясні лавки. У музеї на площі 631 квадратних метрів представлено кілька тисяч експонатів: історичні, етнографічні та сучасні іграшки, моделі автомобілів, літаків та кораблів, ляльки, кімнати для ляльок та набори меблів. Найцінніша колекція – це історичні іграшки, найстарішим експонатом з яких є німецька воскова лялька кінця XVIII століття. Проходячи через монументальну браму, ви потрапляєте у світ дітей. Відвідування музею – це надзвичайна пригода для наймолодших, а для старших людей – подорож у дитинство та ранню молодість. Саме тут ми дізнаємось, чим бавилися діти у XVIII, XIX та на початку XX століття, де купували іграшки та хто їх виготовляв. Ми побачимо тут героїв багатьох серіалів та анімаційних фільмів для дітей, таких як Вінні Пух чи Коларгол. Музей також запрошує вас ще в одне місце – до «Аптеки уяви», де проводяться майстер-класи, наприклад «Як стати детективом?» або «Досвід з легендою». Також тут знаходиться мануфактура солодощів & кав'ярня «Магія карамелі», де кожен може пересвідчитися, як чарівним способом та без використання машин виготовляються барвисті льодяники та цукерки.

4. GEONATURA KIELCE – CENTRUM GEOEDUKACJI W KIELCACH

Centrum Geoedukacji zlokalizowane w rezerwanie przyrody „Wietrznia” w Kielcach to nowoczesny obiekt związany z nauką o Ziemi, a także promocją i turystyką. Wizyta w tym miejscu jest doskonałym wstępem do lepszego zrozumienia geologicznego fenomenu Gór Świętokrzyskich. Główną atrakcją Centrum jest interaktywna wystawa „Podwodna Stacja Badawcza CHRONOS”, na której można obejrzeć scenerie prehistorycznych mórz sprzed 360 milionów lat, stanąć oko w oko z największym drapieżcą, który pływał w tych morzach, odbyć wirtualną podróż przez dzieje Ziemi na pokładzie Kapsuły 5D. W części wystawy zatytułowanej „Geolaboratorium” można poprzez interaktywne eksponaty poznać różnorodne procesy geologiczne, a po wystawie wcielić się w rolę szlifierza kamieni, korzystając z warsztatów w Klubie Miłośników Geologii. Na zewnątrz obiektu czekają na zwiedzających dodatkowe atrakcje: Geologiczny Ogród Doświadczeń, plac zabaw oraz ścieżka edukacyjna prowadząca przez rezerwat „Wietrznia”. Centrum Geoedukacji organizuje także wydarzenia i imprezy geoedukacyjne oraz wycieczki terenowe. Obiekt jest siedzibą instytucji miejskiej – Geonatury Kielce, a także głównym punktem informacyjnym Geoparku Świętokrzyskiego – Światowego Geoparku UNESCO.

Geonatura Kielce – Centrum Geoedukacji
ul. Daleszycka 21, 25-202 Kielce
tel. 41 367 68 00
www.geonatura-kielce.pl

4. GEONATURA KIELCE – GEOEDUCATION CENTER IN KIELCE

The Geoeducation Center located in the "Wietrznia" nature reserve in Kielce is a modern facility related to Earth science as well as promotion and tourism. A visit to this place is an excellent introduction to a better understanding of the geological phenomenon of the Świętokrzyskie Mountains. The main attraction of the Center is the interactive exhibition "Podwodna Stacja Badawcza CHRONOS" ("CHRONOS Underwater Research Station"), where you can see the scenery of prehistoric seas from 360 million years ago, stand face to face with the largest predator that swam in these seas, take a virtual journey through the history of the Earth aboard the 5D Capsule. In the part of the exhibition entitled "Geolaboratorium", you can learn about various geological processes through interactive exhibits, and after the exhibition you can play the role of a stone grinder, attending workshops at the "Geology Fan Club". Outside the facility, additional attractions await visitors: the Geological Garden of Experiences, a playground and an educational path leading through the "Wietrznia" reserve. The Geoeducation Center also organizes geo-educational parties and events as well as field trips. The facility is the seat of the municipal institution – Geonatura Kielce as well as the main information point of the Świętokrzyski Geopark – UNESCO World Geopark.

4. GEONATURA KIELCE – GEOBILDUNGSZENTRUM IN KIELCE

Das Geobildungszentrum im Naturschutzgebiet „Wietrznia“ in Kielce ist eine moderne Einrichtung, die sich mit Geowissenschaften sowie mit Werbung und Tourismus befasst. Ein Besuch dieses Ortes ist eine hervorragende Einführung in das bessere Verständnis des geologischen Phänomens des Świętokrzyskie-Gebirges. Die Hauptattraktion des Zentrums ist die interaktive Ausstellung „Podwodna Stacja Badawcza CHRONOS“ („Unterwasser-Forschungsstation CHRONOS“), in der Sie die Szenerie prähistorischer Meere von vor 360 Millionen Jahren sehen können, Auge in Auge mit dem größten Raubtier stehen, das in diesen Meeren schwamm, und an Bord der 5D-Kapsel eine virtuelle Reise durch die Geschichte der Erde unternehmen. Im Teil „Geolaboratorium“ der Ausstellung können Sie anhand von interaktiven Exponaten verschiedene geologische Prozesse kennen lernen und nach der Ausstellung im Workshop des Club der Geologie-Liebhaber in die Rolle eines Steinschleifers schlüpfen. Außerhalb des Gebäudes warten weitere Attraktionen auf die Besucher: Geologischer Versuchsgarten, Spielplatz und ein Lehrpfad, der durch das Naturschutzgebiet „Wietrznia“ führt. Das Geoedukationszentrum organisiert auch geoeukative Veranstaltungen und Exkursionen. Die Einrichtung ist Sitz einer städtischen Institution – Geonatura Kielce – sowie der Hauptinformationsstelle des Świętokrzyskie-Geoparks – eines UNESCO-Weltgeoparks.

4. GEONATURA КЕЛЬЦЕ – ЦЕНТР ГЕООСВІТИ В КЕЛЬЦЯХ

Центр геосвіти, розташований у природному заповіднику Ветшиня в Кельцях, – це сучасний об'єкт, пов'язаний з наукою про Землю, а також з популяризацією та туризмом. Відвідування цього місця є чудовим початком кращого розуміння геологічного феномену Свентокшиських гір. Головною визначною розвагою Центру є інтерактивна виставка «Підводна дослідна станція CHRONOS», де можна побачити пейзажі доісторичних морів 360 мільйонів років тому, стати віч-на-віч з найбільшим хижаком, що плавав у цих морях, здійснити віртуальну подорож історією Землі на борту капсули 5D. У частині виставки під назвою «Геолaboratorія» ви можете дізнатися про різноманітні геологічні процеси за допомогою інтерактивних експонатів, а після виставки ви зможете втілитися в роль шліфувальника каміння, відвідавши майстер-класи в Клубі любителів геології. Зовні відвідувачів чекають додаткові атракції: Геологічний сад досліджень, ігровий майданчик та навчальна стежка, що веде через заповідник «Ветшиня». Центр геосвіти також організовує геосвітні заходи та вечірки, а також екскурсії. Об'єкт є місцем розташування муніципальної установи – Геонатура Кельце, а також головним інформаційним пунктом Свентокшиського геопарку – Всесвітнього геопарку UNESCO.

5. KLASZTOR NA KARCZÓWCE W KIELCACH

Znajdujący się na zachód od centrum Kielc rezerwat obejmuje większą część stromego wzgórza Karczówka (335 m n.p.m.) zbudowanego z wapieni środkowo- i górnodewońskich. W ich spękania występują żyły galeny (ruda ołowiu), a także kalcyty i baryty. Wędrując przez teren rezerwatu czerwonym szlakiem, przekracza się dawne chodniki górnicze, tzw. szpary, czyli wydłużone, wykute w skale zagłębienia, z których w XVI-XVIII w. pozyskiwano rudy ołowiu. Ochronie w rezerwacie podlega fragment ponad 180-letniego drzewostanu sosnowego okalającego wznoszący się na szczycie wzgórza klasztor pobernardyński (obecnie księży pallotynów). Ten zabytek sztuki późnego renesansu i baroku wraz z kościołem św. Karola Boromeusza ufundowany został w latach 1624-1631 przez biskupa Marcina Szyszkowskiego. W klasztornym skarbcu przechowywane są relikwie patrona kościoła, a w samej świątyni zadziwia czarna figura św. Barbary, patronki górników, wykonana z samorodka galeny. Z wyremontowanej wieży kościoła rozpościera się niesamowity widok na okolicę.

**Rektorat Kościoła św. Karola Boromeusza
na Karczówce**
pl. Karczówka Klasztor 1, 25-755 Kielce
tel. 41 243 61 03, 882 101 217
www.karczowka.com

5. MONASTERY ON KARCZÓWKA HILL IN KIELCE

Located west of the centre of Kielce the reserve covers most of the steep Karczówka hill (335 m above sea level), built of Middle and Upper Devonian limestones. In their fractures, there are galena veins (lead ore) as well as calcites and barites. When walking along the red trail through the reserve, you can cross the former mining galleries the so-called gaps, i.e., elongated cavities carved in the rock, from which lead ores were obtained in the 16th-18th centuries. A fragment of over 180-year-old pine stands surrounding the post-Bernardine monastery (now Pallottine priests) rising on the top of the hill is protected in the reserve. This monument of late Renaissance and Baroque art together with the Church of St. Karol Boromeusz was founded in the years 1624-1631 by bishop Marcin Szyszkowski. In the treasury of the monastery the relics of the patron of the church are kept and in the temple itself the black figure of St. Barbara, the patron saint of miners, made of a nugget of galena. The renovated church tower offers an amazing view of the surrounding area.

5. KLOSTER AUF DER KARCZÓWKA IN KIELCE

Das Naturschutzgebiet liegt westlich des Stadtzentrums von Kielce und umfasst den größten Teil des steilen Karczówka-Hügels (335 m über dem Meeresspiegel), der aus mittel- und oberdevonischem Kalkstein besteht. In ihren Rissen finden sich Galenit (Bleierz) sowie Calcit und Baryt. Wenn man auf dem roten Weg durch das Naturschutzgebiet geht, kommt man an ehemaligen Bergbaustollen vorbei, den so genannten Klüften, d. h. länglichen, in den Fels gehauenen Vertiefungen, in denen im 16. bis 18. Jahrhundert Bleierz gewonnen wurde. Ein Fragment eines über 180 Jahre alten Kiefernbestandes, der das auf dem Hügel gelegene Pallottinerkloster umgibt, ist im Reservat geschützt. Dieses Denkmal der Spätrenaissance und des Barocks wurde zusammen mit der Kirche des Heiligen Karol Boromeusz in den Jahren 1624-1631 von Bischof Marcin Szyszkowski gegründet. Die Reliquien der Kirchenpatronin werden in der Schatzkammer des Klosters aufbewahrt, und die Kirche selbst ist bemerkenswert wegen der schwarzen Statue der Heiligen Barbara, der Schutzpatronin der Bergleute, die aus Bleiglanz nuggets gefertigt ist. Der renovierte Turm der Kirche bietet eine herrliche Aussicht auf die Umgebung.

5. МОНАСТИР НА КАРЧУВЦІ У КЕЛЬЦЯХ

Розташований на захід від центру Кельць, заповідник займає більшу частину крутого пагорба Карчувка (335 м над рівнем моря), який складається з вапняків середнього та верхнього девону. В їх розломах зустрічаються галенітові жили (свинцева руда), а також кальцити та барити. Проходячи через заповідник червоною стежкою, ви перетинаєте колишні шахтарські галереї, так звані прогалини, тобто видовжені порожнини, висічені в гірській породі заглиблення, з яких у XVI-XVIII століттях видобували свинцеві руди. У заповіднику охороняється частина понад 180-річного деревостану сосни, що оточує післябернардинський монастир (нині священників-паллотинів), що піднімається на вершині пагорба. Ця пам'ятка мистецтва епохи пізнього Ренесансу та Бароко разом з костелом Святого Карла Борромео були засновані у 1624-1631 роках єпископом Марціном Шишковським. У монастирській скарбниці зберігаються мощі патрона костелу, а у самому храмі вражає чорна фігура Святої Барбари, покровительки шахтарів, яка зроблена з самородка галеніту. З оновленої костельної вежі відкривається приголомшливий краєвид на околиці.

6. JASKINIA RAJ

Jaskinia Raj to jedna z najpiękniejszych jaskiń krasowych w Polsce. Udostępniona do zwiedzania trasa turystyczna o długości 180 m prowadzi kolejno przez Komorę Wstępną do 30-metrowej Komory Złomisk, która jest największą salą w jaskini z efektowną kolumną zwaną Harfą. Następna jest Sala Kolumnowa, w której znajduje się ogromnych rozmiarów kolumna naciekowa, przypominająca wodospad oraz pizoidy, czyli luźne nacieki w kształcie kulek zwane perłami jaskiniowymi. Na końcu trasy zobaczymy Salę Stalaktytową, w której można podziwiać liczne stalaktyty zwisające ze stropu. Ich liczba sięga ponad 200 szt./m². Atrakcją jaskini jest muzeum, w którym warte obejrzenia są odkryte w jaskini szczątki zwierząt, m.in. ząb mamuta, kości nosorożca włochatego i niedźwiedzia oraz narzędzia pracy ludzi neandertalskich, którzy prawdopodobnie około 50 tys. lat temu zamieszkiwali tę jaskinię. Tuż obok, w kopule sferycznej, mieści się Centrum Neandertalczyka, czyli ukazująca życie w epoce lodowcowej interaktywna wystawa z m.in. naturalnej w wielkości repliką mamuta.

Jaskinia „Raj”

ul. Dobrzączka, 26-060 Chęciny

tel. 41 346 55 18

www.jaskiniaraj.pl

6. JASKINIA RAJ (THE PARADISE CAVE)

Jaskinia Raj is one of the most beautiful karst caves in Poland. The 180-meter-long tourist route open to visitors leads one by one through the Komora Wstępna (Preliminary Chamber) to the 30-meter-high Złomisk Chamber, which is the largest room in the cave with an impressive column called the Harp. Next is the Column Hall, in which there is a huge dripstone column resembling a waterfall and pizoids, i.e., loose ball-shaped dripstones called cave pearls. At the end of the route, we will see the Stalactite Hall, where you can admire numerous stalactites hanging from the ceiling. Their number exceeds 200 pcs / sq m. The attraction of the cave is the museum, where the remains of animals discovered in the cave are worth seeing including a mammoth tooth, bones of a woolly rhinoceros and a bear, and tools of work of Neanderthal people who probably around 50,000 years ago inhabited this cave. Right next to it in a spherical dome, there is the Neanderthal Center an interactive exhibition showing life in the Ice Age including a life-size replica of the mammoth.

6. JASKINIA RAJ (PARADIESHÖHLE HÖHLE)

Die Paradieshöhle ist eine der schönsten Karsthöhlen in Polen. Die 180 m lange Touristenroute führt durch die Vorkammer zum 30 m langen Złomisk Raum, dem größten Raum der Höhle mit einer beeindruckenden Säule, der Harfe. Es folgt der Säulensaal mit einer riesigen Tropfsteinsäule, die einem Wasserfall ähnelt, und Pizoiden, d. h. losen Flusststeinen in Form von Kugeln, den so genannten Höhlenperlen. Am Ende des Weges sehen wir die Tropfsteinhalle, in der man zahlreiche von der Decke hängende Stalaktiten bewundern kann. Ihre Anzahl erreicht über 200 Stück/qm. Die Attraktion der Höhle ist das Museum, in dem die in der Höhle entdeckten tierischen Überreste zu sehen sind, darunter ein Mammutzahn, Knochen eines Wollnashorns und eines Bären sowie Arbeitsgeräte von Neandertalern, die die Höhle wahrscheinlich vor etwa 50 000 Jahren bewohnten. Gleich nebenan, in der Kuppel, befindet sich das Neandertaler-Zentrum, eine interaktive Ausstellung, die das Leben in der Eiszeit zeigt, u. a. mit einer lebensgroßen Nachbildung eines Mammut.

6. ПЕЧЕРА РАЙ

Печера Рай – одна з найкрасивіших карстових печер Польщі. Відкрита для відвідування туристична траса довжиною 180 метрів, яка послідовно веде через Вступну залу до 30-метрової зали Уламків, яка є найбільшою залогою в печері з вражаючою колоною під назвою Арфа. Далі – Колонна зала, у якій знаходиться стовп з напливів величезних розмірів, що нагадує водоспад та ооліти, тобто вільні напливи у формі кульок, які називаються печерними перлинами. Наприкінці маршруту ми побачимо Сталактитову залу, де можна помилуватися численними сталактитами, що звисають зі стелі. Їх кількість перевищує 200 шт. на квадратний метр. Привабливістю печери є музей, де варто побачити залишки тварин, виявлені в печері, зокрема зуб мамонта, кістки вовняного носорога та ведмеда, а також знаряддя праці неандертальців, які, ймовірно, близько 50 000 років тому мешкали в цій печері. Зовсім неподалік неї, у кулястому куполі, розташований Центр «Неандерталець» – інтерактивна виставка, що демонструє життя у льодовиковий період, зокрема, копію мамонта в натуральну величину.

7. CHĘCINY – KRÓLEWSKIE MIASTO

Chęciny to miasteczko położone w niewielkiej odległości od Kielc na trasie Warszawa – Kraków. O jego rozwoju zdecydowały przede wszystkim złoża cennych kruszców: ołowiu, srebra oraz miedzi. W malowniczej panoramie miasta króluje zamek gotycki wybudowany około 1300 r. na wyniosłej górze, zwanej Zamkową. Spotkać w nim można ducha dawnej mieszkanki zamku – królowej Bony albo trafić na jeden z licznie organizowanych tu turniejów rycerskich. W tym historycznym miasteczku znajduje się również szereg innych zabytkowych obiektów. Godnymi polecenia są m.in.: wczesnobarokowy klasztor s. Bernardynek, kościół i klasztor Franciszkanów ufundowany przez Kazimierza Wielkiego w 1368 r., kościół parafialny wzniesiony w I połowie XIV w. oraz renesansowy budynek dawnej karczmy zwany Niemczówką. Warto wiedzieć, iż niegdyś Chęciny zamieszkiwała ludność pochodzenia żydowskiego, czego świadectwem jest późnorenesansowa synagoga wybudowana w poł. XVII w. oraz kirkut.

Centrum Informacji Turystycznej i Historycznej
Gminy Chęciny „Niemczówka”
ul. Małogoska 7, 26-060 Chęciny
tel. 41 315 18 29
www.cit.heciny.pl

7. CHĘCINY – THE ROYAL CITY

Chęciny is a town located a short distance from Kielce on the Warsaw – Cracow route. Its development was determined primarily by the deposits of valuable ores: lead, silver, and copper. The picturesque panorama of the city is dominated by a gothic castle built around 1300 on a lofty mountain known as the Castle Hill. You can meet the spirit of the former resident of the castle – Queen Bona or take part in one of the numerous knight tournaments organized here. There are also a few other ancient buildings in this historic town. Worth recommending are, among others: the early Baroque monastery of St. Bernardine, the Franciscan church and monastery founded by Kazimierz Wielki in 1368, the parish church erected in the first half of the 14th century and the Renaissance building of the former inn called "Niemiczówka". It is worth knowing that Chęciny was once inhabited by people of Jewish origin as evidenced by the late Renaissance synagogue built in the middle of the 17th century and the Jewish cemetery.

7. CHĘCINY – DIE KÖNIGLICHE STADT

Chęciny ist eine kleine Stadt, die nicht weit von Kielce entfernt an der Strecke Warschau-Krakau liegt. Seine Entwicklung wurde vor allem durch Edelmetallvorkommen bestimmt: Blei, Silber und Kupfer. Das malerische Panorama der Stadt wird von einer gotischen Burg beherrscht, die um 1300 auf einem hohen Berg, der Zamkowa, erbaut wurde. Hier können Sie dem Geist der ehemaligen Bewohnerin, Königin Bona, begegnen oder eines der zahlreichen Ritterturniere besuchen, die hier veranstaltet werden. Außerdem gibt es in dieser historischen Stadt eine Reihe weiterer historischer Gebäude. Empfehlenswert sind u. a. das frühbarocke Bernhardinerkloster, die Kirche und das Kloster der Franziskaner, die 1368 von Kasimir dem Großen gegründet wurden, die in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts errichtete Pfarrkirche und das Renaissance-Gebäude des ehemaligen Gasthauses Niemiczówka. Man sollte wissen, dass Chęciny einst von Menschen jüdischer Herkunft bewohnt war, wovon eine Mitte des 17. Jahrhunderts erbaute Synagoge aus der Spätrenaissance und ein jüdischer Friedhof zeugen.

7. ХЕНЦИНИ – КОРОЛІВСЬКЕ МІСТО

Хенцини – невелике містечко, розташоване недалеко від Кельць на трасі Варшава – Краків. На його розвиток вплинули насамперед родовища цінних руд: свинцю, срібла та міді. Над мальовничою панорамою міста горює готичний замок, побудований приблизно у 1300 році на високій горі під назвою Замкова. В ньому можна зустріти дух колишньої мешканки замку – королеви Бони, або потрапити на один із численних лицарських турнірів, які тут організовуються. У цьому історичному місті знаходяться також інші історичні будівлі. Варто порекомендувати, зокрема ранньобароковий монастир сестер Бернардинок, францисканський костел та монастир, заснований Казимиром Великим у 1368 р., Парафіяльний костел, споруджений у першій половині XIV століття, та будівлю колишньої корчми епохи Ренесансу, під назвою Немчувка. Варто знати, що колись у Хенцинах мешкали люди єврейського походження, про що свідчить синагога пізнього Ренесансу, побудована в середині XVII століття та єврейське кладовище.

8. SANDOMIERZ

Zlokalizowane na siedmiu lessowych wzgórzach średniowieczne miasto Sandomierz należy do najpiękniejszych i najstarszych miast Polski. Zachowało się tu ponad 120 zabytków architektury z różnych epok. Do najwyższej klasy zaliczane są średniowieczny układ urbanistyczny miasta z renesansowym ratuszem w centrum rynku oraz jeden z najstarszych obiektów ceglanych na terenie Polski, czyli kościół św. Jakuba. Czasy Kazimierza Wielkiego pamiętają Zamek Królewski – obecnie siedziba Muzeum Okręgowego, Brama Opatowska – jedyna zachowana do dziś brama w systemie obwarowań murów obronnych oraz katedra z XIV w. z cennymi freskami bizantyjsko-ruskimi wewnątrz. W późnorenesansowym Collegium Gostomianum z XVII w. mieściła się jedna z najstarszych szkół średnich w kraju, a Dom Długosza – doskonale zachowany przykład gotyckiego domu mieszkalnego – mieści wewnątrz bogate zbiory Muzeum Diecezjalnego. Na turystów czeka również około 470-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna, niezwykle lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi oraz liczące około 500 mln lat Góry Pieprzowe ze skupiskiem wielu gatunków dzikich róż. Z ich szczytu rozciąga się wspaniały widok na Sandomierz i wijącą się w dole Wisłę z pływającymi po niej statkami wycieczkowymi.

Centrum Informacji Turystycznej
Rynek 20, 27-600 Sandomierz
tel. 15 644 61 05
www.sandomierz.travel

8. SANDOMIERZ

Located on seven loess hills, the medieval city of Sandomierz is one of the most beautiful and oldest cities in Poland. Over 120 architectural monuments from various eras have been preserved here. To the highest class are included the medieval urban layout of the city with the Renaissance town hall in the centre of the square and one of the oldest brick buildings in Poland, i.e., the St. Jakob Church. The times of Kazimierz Wielki remember the Royal Castle – now the residence of the District Museum, the Opatowska Gate – the only gate preserved to this day in the system of fortifications of defensive walls and the cathedral from the 14th century with valuable Byzantine-Ruthenian frescoes inside. In the 17th century, late Renaissance, in Collegium Gostomianum there was located one of oldest secondary schools in the country and the Długosz's House – a perfectly preserved example of a Gothic residential house – gathers the rich collection of the Diocesan Museum. The approximately 470-meter-long Underground Tourist Route, the unusual loess "Wąwóz Królowej Jadwigi" (Queen Jadwiga Ravine) and the 500-million-year-old "Góry Pieprzowe" (Pepper Mountains) with many species of wild roses are also waiting for tourists. From the top of these mountains there is a wonderful view of Sandomierz and the Vistula meandering below with cruise ships sailing on it.

8. SANDOMIERZ

Die auf sieben Lösshügeln gelegene mittelalterliche Stadt Sandomierz ist eine der schönsten und ältesten Städte Polens. Über 120 Baudenkmäler aus verschiedenen Epochen sind hier erhalten geblieben. Der mittelalterliche Stadtgrundriss mit dem Renaissance-Rathaus in der Mitte des Marktplatzes und einem der ältesten Backsteinbauten Polens, der St.-Jakobs-Kirche, gehört zur höchsten Kategorie. An die Zeit von Kazimierz dem Großen erinnern das Königsschloss – heute Sitz des Bezirksmuseums –, das Opatowska-Tor – das einzige bis heute erhaltene Tor des Befestigungssystems – und die Kathedrale aus dem 14. Jahrhundert mit wertvollen byzantinisch-ruthenischen Fresken im Inneren. Das Collegium Gostomianum aus der Spätrenaissance des 17. Jahrhunderts beherbergte eines der ältesten Gymnasien des Landes, und das Długosz-Haus – ein perfekt erhaltenes Beispiel für ein gotisches Wohnhaus – beherbergt im Inneren die reichen Sammlungen des Diözesanmuseums. Die Touristen können auch die 470 Meter lange unterirdische Touristenroute, die einzigartige Lössschlucht der Königin Jadwiga und die 500 Millionen Jahre alten „Góry Pieprzowe“ („Pfefferberge“) mit ihren vielen Wildrosenarten genießen. Von ihrer Spitze aus hat man einen wunderbaren Blick auf Sandomierz und die Weichsel, die sich unter uns dahinschlängelt und auf der Kreuzfahrtschiffe fahren.

8. САНДОМИР

Розташоване на семи пагорбах, середньовічне місто Сандомир є одним з найкрасивіших і найстаріших міст Польщі. Тут збереглося понад 120 архітектурних пам'яток різних епох. Найвищим рівнем мистецтва є середньовічне планування міста з ратушею епохи Ренесансу в центрі ринкової площі та одна з найстаріших цегляних будівель у Польщі, костел Святого Якуба. Часи Казимира Великого пам'ятають Королівський замок – нині місце розташування Районного музею, Опатовську браму – єдину браму, що збереглася до наших днів, з системи укріплень оборонних стін та собор XIV століття з цінними візантійсько-руськими фресками всередині. В Collegium Gostomianum, будівлі пізнього Ренесансу XVII століття, знаходилась одна з найстаріших загальноосвітніх шкіл країни, а в Будинку Длугоша – чудово збереженому зразку готичного житлового будинку – зберігається багата колекція Єпархіального музею. На туристів чекає також підземний туристичний маршрут довжиною приблизно 470 метрів, незвичайний лесовий Яр королеви Ядвіги та Перцеві гори віком 500 мільйонів років з багатьма видами диких троянд. З їх вершини відкривається чудовий краєвид на Сандомир та Віслу, що в'ється на долі, якої плавають круїзні кораблі.

9. JURAPARK BAŁTÓW

W oddalonym o 13 km od Ostrowca Świętokrzyskiego Bałtowie, jednym z największych kompleksów turystycznych w Polsce, odwiedzający mają niepowtarzalną okazję spotkania naturalnej wielkości prehistorycznych gadów. Na około 3-hektarowym obszarze stoi ponad 100 modeli dinozaurów. Największy z nich – sejsmozaur ma 47 m długości. Zwiedzanie juraparku ułatwia specjalnie wytyczona i opisana ścieżka przybliżająca wszystkie okresy geologiczne od kambru aż po neolit. Na gości czeka też mnóstwo innych atrakcji, w tym m.in.: Zwierzyńiec Bałtowski, spływ tratwami po rzece Kamiennej, Park Rozrywki, Kraina Koni, Żydowski Jar, rollercoaster, kino 5D czy prehistoryczne oceanarium. Dla najmłodszych turystów przygotowany został plac zabaw, gdzie jedną z atrakcji jest odkopywanie szkieletu kilkunastometrowego tyranozaura i warsztaty geologiczno-plastyczne. W zimie natomiast Bałtów zaprasza miłośników białego szaleństwa na stok narciarski i do Wioski Świętego Mikołaja.

Jurapark Bałtów

Bałtów 8a, 27-423 Bałtów
tel. 41 310 10 13, 533 979 221
www.juraparkbaltow.pl

9. JURAPARK BAŁTÓW

In Bałtów, 13 km from Ostrowiec Świętokrzyski, one of the largest tourist complexes in Poland, visitors have a unique opportunity to meet life-size prehistoric reptiles. There are over 100 dinosaur models on an area of approximately 3 hectares. The largest of them – Seismosaurus is 47 meters long. The exploration of the Jurapark is facilitated by a specially marked out and described path that presents all geological periods from the Cambrian to the Neolithic. There are also many other attractions waiting for guests including Zwierzyniec Bałtowski (The Safari Park), rafting on the Kamienna River, Amusement Park, Land of Horses, Jewish Jar, roller coaster, 5D cinema or a prehistoric aquarium. A playground has been prepared for the youngest tourists, where one of the attractions is excavating the skeleton of a dozen meters long tyrannosaurus and geological and art workshops. In winter Bałtów invites lovers of white madness to the ski slope and the Santa Claus Village.

9. JURAPARK BAŁTÓW

In Bałtów, 13 km von Ostrowiec Świętokrzyski entfernt, einem der größten Touristenkomplexe Polens, haben Besucher die einmalige Gelegenheit, lebensgroßen prähistorischen Reptilien zu begegnen. Auf einer Fläche von etwa 3 Hektar befinden sich mehr als 100 Dinosauriermodelle. Der größte von ihnen – Seismosaurus – ist 47 m lang. Der Besuch des Juraparks wird durch einen speziell gekennzeichneten und beschriebenen Weg erleichtert, der alle geologischen Perioden vom Kambrium bis zum Neolithikum vorstellt. Es gibt noch viele andere Attraktionen, die auf Besucher warten: Zwierzyniec Bałtów (Der Safari park), Rafting auf dem Fluss Kamienna, Vergnügungspark, Pferdeland, Jüdischer Krug, Achterbahn, 5D-Kino oder prähistorisches Ozeanarium. Für die jüngsten Touristen wurde ein Spielplatz eingerichtet, auf dem unter anderem ein mehrere Meter großes Tyrannosaurus-Skelett ausgegraben werden kann, sowie geologische Kunstwerkstätten. Im Winter lädt Bałtów Ski-Begeisterte auf die Skipiste und in das Weihnachtsmanndorf ein.

9. ЮРАПАРК В БАЛТУВІ

У Балтуві, віддаленому на 13 км від Островця Свентокшиського, одного з найбільших туристичних комплексів у Польщі, відвідувачі мають унікальну можливість зустріти доісторичних плазунів у натуральну величину. На площі приблизно 3 га стоїть понад 100 моделей динозаврів. Найбільший з них – сейсмозавр, має довжину 47 метрів. Відвідування ЮраПарку полегшує спеціально позначений і описаний шлях, на якому можна побачити всі геологічні періоди від кембрію до неоліту. На гостей чекає також багато інших розваг, зокрема: Балтувський звірінець, сплав на плотах річкою Каменна, Парк розваг, Країна коней, Єврейський яр, американські гірки, кінотеатр 5D або доісторичний океанаріум. Для наймолодших туристів підготовлено ігровий майданчик, де однією з розваг є розкопки скелета тиранозавра довжиною в десяток метрів та художні майстерні. Взимку Балтув запрошує любителів білого божевілля на лижні схили та в Селище Святого Миколая.

10. MUZEUM ARCHEOLOGICZNE I REZERWAT KRZEMIONKI

Niedaleko Ostrowca Świętokrzyskiego położony jest najciekawszy zabytek archeologiczny Polski, a jednocześnie jeden z najcenniejszych na świecie zabytków pradziejowego górnictwa. Znajduje się tu kompleks prahistorycznych kopalń krzemienia pasiastego funkcjonujących w okresie neolitu i w początkach epoki brązu (3900-1600 p.n.e.). Pomimo upływu tysięcy lat podziemia kopalń przetrwały do naszych czasów w prawie niezmienionym stanie. Świadczy o tym doskonale zachowany krajobraz pola eksploatacyjnego oraz architektura podziemnych wyrobisk. Można je podziwiać podczas wędrowki podziemną trasą o długości prawie 500 m. Krzemionki to także miejsce występowania wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie. W 2019 r. rezerwat wpisany został na światową listę dziedzictwa UNESCO.

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki

Sudół 135a, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 41 260 55 50, 669 970 499,
www.krzemionki.pl

10. THE ARCHAEOLOGICAL MUSEUM AND KRZEMIONKI RESERVE

Near Ostrowiec Świętokrzyski, there is the most interesting Polish archaeological monument and at the same time one of the most valuable monuments of prehistoric mining in the world. There is a complex of prehistoric striped flint mines operating in the Neolithic period and at the beginning of the Bronze Age (3900-1600 BCE). Although thousands of years have passed, the underground mines have survived to our times in an almost unchanged condition. This is evidenced by the perfectly preserved landscape of the mining field and the architecture of underground workings. They can be admired while wandering along an underground route almost 500 m long. Krzemionki is also a place where many rare species of plants and animals under protection occur. In 2019 the reserve was inscribed on the UNESCO World Heritage List.

10. DAS ARCHÄOLOGISCHE MUSEUM UND DAS NATURSCHUTZGEBIET KRZEMIONKI

Unweit von Ostrowiec Świętokrzyski liegt das interessanteste archäologische Denkmal Polens und zugleich eines der wertvollsten Denkmäler des prähistorischen Bergbaus in der Welt. Es gibt einen Komplex von prähistorischen, gestreiften Feuersteinminen aus dem Neolithikum und dem Beginn der Bronzezeit (3900-1600 v. Chr.). Trotz der Jahrtausende hat sich der Untergrund der Bergwerke bis heute fast unverändert erhalten. Davon zeugen die perfekt erhaltene Landschaft des Bergwerksfeldes und die Architektur der unterirdischen Ausgrabungen. Sie können bei einer Wanderung entlang eines fast 500 m langen unterirdischen Weges besichtigt werden. In Krzemionki sind auch viele seltene Pflanzen- und Tierarten beheimatet, die unter Schutz stehen. Im Jahr 2019 wurde das Reservat in die Liste des UNESCO-Welterbes aufgenommen.

10. АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ І ЗАПОВІДНИК КШЕМЙОНКИ

Недалеко від Островця Свентокшиського знаходиться найцікавіша польська археологічна пам'ятка, і водночас одна з найцінніших пам'яток доісторичного видобутку корисних копалин у світі. Знаходиться тут комплекс доісторичних смугастих кременевих шахт, що функціонували у період неоліту та на початку епохи бронзи (3900-1600 рр. до н. е.). Незважаючи на тисячі років, підземні шахти збереглися до наших часів майже незмінною стані. Процес відчити ідеально збережений ландшафт шахтного поля та архітектура підземних розробок. Ними можна насолоджуватися, блукаючи підземним маршрутом завдовжки майже 500 м. Кшемйонки – це також місце зустрічі багатьох рідкісних видів рослин і тварин, що знаходяться під охороною. У 2019 році заповідник був внесений до Списку всесвітньої спадщини UNESCO.

11. ZAMEK „KRZYŻTOPÓR” W UJEŹDZIE

Wzniesiony przez Wawrzyńca Senesę w latach 1631-1644 zamek „Krzyżtopór” w Ujeździe był przed powstaniem Wersalu największą budowlą pałacową w Europie. Fundator tego „palazzo in fortezza”, czyli pałacu w fortecy, wojewoda sandomierski Krzysztof Ossoliński chciał olśnić współcześnie mu żyjących. Dlatego ten monumentalny zespół pałacowy wbudowany w pięcioboczną bastionową fortecę wzniesiony został na wzór kalendarza. Posiadał tyle okien, ile dni w roku; tyle komnat, ile tygodni; tyle wielkich sal, ile miesięcy oraz cztery wieże symbolizujące cztery pory roku. Konie w pałacowych stajniach piły wodę ze żłobów z marmuru przeglądając się w kryształowych lustrach, a stropem jednej z wież było akwarium, w którym pływały egzotyczne ryby. Mówi się również, iż w roku przestępnym otwierano 366 okno.

Instytucja Kultury Zamek Krzyżtopór

Ujazd 73, 27-570 Iwaniska

tel. 15 860 11 33

www.krzyztopor.org.pl

11. THE "KRZYŻTOPÓR" CASTLE IN UJAZD

The castle "Krzyżtopór" in Ujazd erected by Wawrzyniec Senes in the years 1631-1644, was the largest palace building in Europe before the rise of Versailles. The founder of this "palazzo in fortezza" that is a palace in a fortress the voivode of Sandomierz Krzysztof Ossoliński wanted to dazzle his contemporaries. That is why this monumental palace complex built into a pentagonal bastion fortress was erected in the manner of a calendar. It had as many windows as there were days in a year, as many rooms as there are weeks; as many great halls as there are months and four towers symbolizing the four seasons. Horses in the palace stables drank water from marble grooves looking at each other in crystal mirrors and the ceiling of one of the towers was an aquarium where exotic fish were swimming. It is also said, that in a leap year a window 366 was being opened.

11. SCHLOSS „KRZYŻTOPÓR” IN UJAZD

Das zwischen 1631 und 1644 von Wawrzyniec Senes errichtete Schloss Krzyżtopór in Ujazd war das größte Schlossgebäude in Europa vor der Gründung von Versailles. Der Gründer dieses „palazzo in fortezza“, der Woiwode von Sandomierz, Krzysztof Ossoliński, wollte seine Zeitgenossen verblüffen. Deshalb wurde dieser monumentale Palastkomplex in Form einer fünfeckigen Bastion nach dem Vorbild eines Kalenders errichtet. Es hatte so viele Fenster wie Tage im Jahr, so viele Kammern wie Wochen, so viele große Säle wie Monate und vier Türme als Symbol für die vier Jahreszeiten. Die Pferde in den Ställen des Palastes tranken Wasser aus Marmorkrippen und schauten in Kristallspiegel, und die Decke eines der Türme war ein Aquarium, in dem exotische Fische schwammen. Es heißt auch, dass im Schaltjahr das 366. Fenster geöffnet wurde.

11. ЗАМОК «КШИЖТОПУР» В УЯЗДЗІ

Замок «Кшижтопур», який побудував Вавжинець Сенес в 1631-1644 рр. в Уязді був до появи Версалю найбільшою палацовою будівлею в Європі. Засновник цього «palazzo in fortezza», тобто палацу у фортеці, сандомирський воєвода Кшиштоф Оссолінський хотів яскраво вразити своїх сучасників. Тому цей монументальний палацевий комплекс, вбудований в фортецю з п'ятикутним бастионом, збудували як своєрідний календар. У ньому було стільки вікон, скільки днів у році; стільки кімнат, скільки тижнів; стільки великих зал, скільки місяців; а також чотири вежі, що символізують чотири пори року. Коні в палацових стайнях пили воду з мармурових ясел, дивлячись на себе в кришталеві дзеркала, а стелею однієї з веж був акваріум, у якому плавали екзотичні риби. Подейкують також, що у високосний рік відчиняють 366-е вікно.

12. ZESPÓŁ PAŁACOWY W KUROZWĘKACH

W drugiej połowie XIV w. w Kurozwekach zbudowany został zamek znany z dokumentu z 1400 r. jako „Castrum Curoswank”. Na przełomie kolejnych stuleci budowlę wielokrotnie przebudowywano, nadając jej coraz bardziej reprezentacyjny charakter, by w końcu w XVIII w. założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcić w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Obecnie w zespole parkowo-pałacowym największą uwagę przykuwa budynek zamkowy, a w nim – bogato zdobiona, pięćoosiowa fasada oraz krużgankowy dziedziniec. Warto zwiedzić wnętrza kurozweckiego pałacu wraz z piwnicami oraz skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach pałacu, w Oranżerii i Oficynie. Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich, które można oglądać z wnętrza wozu podczas „safari bizon”. Wielu niezapomnianych wrażeń, w okresie od lipca do września, dostarcza także wędrówka po kukurydzianym labiryncie przybierającym co roku inny kształt.

Zespół Pałacowy sp. z o.o.

Kurozweki, ul. Zamkowa 3, 28-200 Staszów

tel. 15 866 72 72, 15 866 72 71

www.bizony.com

12. THE PALACE COMPLEX IN KUROZWEKI

In the second half of the 14th century, a castle was built in Kurozweki, known from a document from 1400 as "Castrum Curoswank". At the turn of the following centuries, the building was rebuilt many times, giving it a more and more representative character and finally in the 18th century the residential and defence complex was completely transformed into a baroque-classicist residence. Currently, in the park and palace complex, the castle building attracts the most attention, with its richly ornamented five-axis façade and the cloister courtyard. It is worth visiting the interiors of the Kurozweki palace with cellars and taking advantage of accommodation in the stylish interiors of the palace in the Orangery and the Outbuilding. An unusual attraction is the herd of American bison, which can be seen from the inside of the car during the "buffalo safari". Many unforgettable experiences in the period from July to September are also provided by wandering through the corn maze, which has a different shape every year.

12. SCHLOSSKOMPLEX IN KUROZWEKI

In der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts wurde in Kurozweki eine Burg errichtet, die in einem Dokument aus dem Jahr 1400 als „Castrum Curoswank“ bezeichnet wird. Im Laufe der nächsten Jahrhunderte wurde das Gebäude mehrfach umgebaut und erhielt so einen immer repräsentativeren Charakter, bis schließlich im 18. Jahrhundert. Heute ist der interessanteste Teil der Park- und Schlossanlage das Schlossgebäude mit seiner reich verzierten fünfachsigem Fassade und dem Kreuzganghof. Es lohnt sich, die Innenräume des Schlosses Kurozweki zu besichtigen, einschließlich der Keller und der stilvollen Innenräume des Schlosses, der Orangerie und des Klohäuschens. Eine ungewöhnliche Attraktion ist eine Herde amerikanischer Bisons, die man bei einer „Büffelsafari“ aus dem Inneren eines Wagens beobachten kann. Unvergessliche Eindrücke bietet zwischen Juli und September auch ein Spaziergang durch das Maislabyrinth, das jedes Jahr eine andere Form annimmt.

12. ПАЛАЦЕВИЙ КОМПЛЕКС В КУРОЗВЕНКАХ

В другій половині XIV ст. в Курозвенках було побудовано замок, відомий з документу від 1400 р. як «Castrum Curoswank». На межі наступних століть будівлю багато разів перебудовували, надаючи їй все більш представницького характеру, і, нарешті, наприкінці XVIII століття житлово-оборонний комплекс повністю перетворився на резиденцію в стилі бароко-класицизм. В даний час у парково-палацовому комплексі найбільшу увагу привертає будівля замку з її багатоманітним п'ятивісьовим фасадом та клуатром. Варто відвідати інтер'єри палацу в Курозвенках з підвалами та провести ніч в стильних інтер'єрах палацу, оранжереї та прибудові. Незвичайною принадою є стадо американських бізонів, за якими можна спостерігати просто з автомобіля під час «сафари на бізонів». Багато незабутніх вражень у період з липня по вересень також принесе мандрівка кукурудзяним лабіринтом, який щороку набуває іншої форми.

13. MUZEUM ARCHEOLOGICZNE W WIŚLICY

Pod posadzką Bazyliki Mniejszej pw. Najświętszej Maryi Panny z XIV w. w Wiślicy skrywają się pozostałości dwóch świątyń romańskich, a zarazem najcenniejsze zabytki Wiślicy. Pierwszy z kościołów został ufundowany przez księcia Henryka Sandomierskiego około połowy XII w. W krypcie znaleziono jeden z najcenniejszych na świecie przykładów sztuki romańskiej, czyli ornamentową posadzkę tzw. Płytę Orantów ufundowaną przez Kazimierza Sprawiedliwego. Całość została wykonana z masy gipsowej w latach 1175-1177. Druga kolegiata romańska fundacji biskupów krakowskich powstała w XIII w. Była to potężna trójnawowa świątynia z czworokątną częścią prezbiterialną i dwiema wieżami od strony zachodniej. Niestety jedyną pozostałością, która przetrwała do współczesności, jest posadzka wykonana z emaliowanych płytek ceramicznych bogato zdobionych przedstawieniami rozet oraz fragmentarycznie zachowane mury. Tuż obok Bazyliki znajduje się gotycka kamienica fundacji sławnego kronikarza Jana Długosza z 1460 r., która jest obecnie najlepiej zachowanym Domem Długosza w Polsce. W jego wnętrzach uwagę przykuwają oryginalne gotyckie polichromie (z lat 1462-1467) z wizerunkami Chrystusa Zmartwychwstałego, Jana Długosza czy św. Heleny, a także gotyckie portale oraz piwnice z autentycznym układem pomieszczeń.

Muzeum Archeologiczne w Wiślicy
Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach
ul. Batalionów Chłopskich 2a, 28-160 Wiślica
tel. 41 300 20 69, 730 729 200
www.mnki.pl/wisllica

13. ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN WIŚLICA

Under the floor of the Minor Basilica of the of Blessed Virgin Mary from the 14th century in Wiślica there are the remains of two Romanesque churches and at the same time the most valuable monuments of Wiślica. The first of the churches was founded by Prince Henryk Sandomierski in the mid-12th century. One of the most valuable examples of Romanesque art in the world was found in the crypt, i.e. the ornamental floor, the so-called The Orants album funded by Kazimierz Sprawiedliwy. The whole was made of gypsum in the years 1175-1177. The second Romanesque collegiate church, founded by the bishops of Cracow was established in the 13th century. It was a huge three-nave church with a rectangular presbytery part and two towers on the west side. Unfortunately, the only remnant that has survived to the present day is the floor made of enameled ceramic tiles, richly decorated with rosettes and the walls that have been partially preserved. Right next to the Basilica, there is a gothic tenement house founded by the famous chronicler Jan Długosz from 1460, which is currently the best-preserved Długosz's House in Poland. In its interiors, attention is drawn to the original Gothic polychromes (from 1462-1467) with images of the Risen Christ, Jan Długosz or St. Helena, as well as gothic portals and cellars with an authentic layout of the rooms.

13. ARCHÄOLOGISCHES MUSEUM IN WIŚLICA

Unter dem Fußboden der Kleinen Basilika der Heiligen Jungfrau Maria aus dem 14. Jahrhundert in Wiślica befinden sich die Überreste zweier romanischer Tempel, die gleichzeitig die wertvollsten Bauwerke von Wiślica sind. Die erste der Kirchen wurde von Herzog Heinrich von Sandomierz um die Mitte des 12. Jahrhunderts gegründet. In der Krypta wurde eines der wertvollsten Beispiele romanischer Kunst der Welt gefunden, nämlich der ornamentale Fußboden, die so genannte Orant-Platte, die von Kasimir dem Gerechten gestiftet wurde. Das Ganze wurde zwischen 1175 und 1177 aus Gipsmasse hergestellt. Die zweite romanische Stiftskirche, die von den Krakauer Bischöfen gegründet wurde, entstand im 13. Jahrhundert und war ein riesiges dreischiffiges Gotteshaus mit einem viereckigen Presbyterium und zwei Türmen an der Westseite. Leider sind bis heute nur der Boden aus emaillierten Keramikfliesen, die reich mit Rosetten verziert sind, und die fragmentarisch erhaltenen Wände erhalten geblieben. Gleich neben der Basilika befindet sich ein gotisches Mietshaus, das 1460 von dem berühmten Chronisten Jan Długosz gegründet wurde und heute das am besten erhaltene Długosz-Haus in Polen ist. Im Inneren fallen die originalen gotischen Polychromien (aus den Jahren 1462-1467) mit Darstellungen des auferstandenen Christus, Jan Długosz oder der Heiligen Helena sowie gotische Portale und Keller mit authentischen Raumaufteilungen auf.

13. АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ У ВІСЛИЦІ

Під підлогою Малої базиліки Пресвятої Діви Марії XIV століття у Вісліці знаходяться залишки двох романських святинь і водночас найцінніші пам'ятки Вісліці. Перший з костелів був заснований князем Генріком Сandomірським приблизно в середині XII століття. У склепі було знайдено один із найцінніших зразків романського мистецтва у світі, тобто підлогу з орнаментом, т.зв. Пливу Орантів, засновану Казимиром Справедливим. Все це було зроблено з гіпсу в 1175-1177 роках. Другий романський колегіальний костел був заснований краківськими єпископами в XIII столітті. Це був величезний тринефний храм з чотирикутною частиною пресвітерія та двома вежами із західної сторони. На жаль, єдине, що збереглося до наших днів, – це підлога з емальованої керамічної плитки, багато оздобленої зображеннями вітражів, та збережені фрагменти стін. Просто поруч з базилікою знаходиться готична кам'яниця, заснована відомим літописцем Яном Длугошем в 1460 році, яка на даний час є найкраще збереженим Домом Длугоша в Польщі. В її інтер'єрах увагу привертають зразки оригінальної готичної поліхромії (з 1462-1467 років) із зображеннями Воскреслого Христоса, Яна Длугоша або Святої Олени, а також готичні портали та підвали із автентичним плануванням приміщень.

14. MUZEUM IM. PRZYPKOWSKICH W JĘDRZEJOWIE

Przy rynku, w dwóch kamieniczkach z XVIII w., mieści się muzeum zegarów prowadzone przez założycieli miejsca, czyli rodzinę Przypkowskich. Uznaje się, iż jest to trzeci taki zbiór na świecie po Oxfordzie i Chicago. Znajdują się tu setki zegarów słonecznych i przyrządów gnomonicznych, klepsydry, zegary ogniowe i mechaniczne, a także przyrządy astronomiczne. Ozdobę tej kolekcji stanowią: zegar słoneczny z XVI w. wykonany przez Erazma Habermela; zegar słoneczny z armatką strzelającą w południe, wykonany w Paryżu dla króla Stanisława Leszczyńskiego; XVII-wieczna majolikowa klepsydra wodna. W dziale starodruków, liczącym około 500 tomów, do najcenniejszych należy dzieło Mikołaja Kopernika z 1566 r. – „De revolutionibus orbium coelestium”. Na szczególną uwagę zasługuje także słynna historia świata Hartmana Schedy „Liber chronicarum” bogato ilustrowana drzeworytami, a wydana w Norymberdze w 1493 r. Warto obejrzenia są również oryginalne, zachowane wnętrza domu Przypkowskich wypełnione zbiorami sztuki, a także utworzony na tyłach muzeum Ogród Czasu.

Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie
Pl. T. Kościuszki 7/8, 28-300 Jędrzejów
tel. 41 386 24 45
www.muzeum.jedrzejow.pl

14. THE PRZYPKOWSKI MUSEUM IN JĘDRZEJÓW

At the market square in two eighteenth-century tenement houses, there is a clock museum run by the founders of the place, i.e. the Przypkowski family. It is considered to be the third collection of this kind in the world after Oxford and Chicago. There are hundreds of sundials and gnomonic instruments, hourglasses, fire, and mechanical clocks as well as astronomical instruments. The collection is adorned with a 16th century sundial made by Erazm Habermel, a sundial with a cannon firing at noon, made in Paris for King Stanisław Leszczyński; 17th-century majolica water hourglass. In the department of old prints numbering about 500 volumes, one of the most valuable is the work of Nicolaus Copernicus from 1566 – "De revolutionibus orbium coelestium". Particularly noteworthy is also the famous history of the world of Hartman Sched "Liber chronicarum", richly illustrated with woodcuts and published in Nuremberg in 1493. Also worth seeing are the originally preserved interiors of the Przypkowski house filled with art collections as well as the "Ogród czasu" (Garden of Time) at the back of the museum.

14. PRZYPKOWSKI-MUSEUM IN JĘDRZEJÓW

Am Marktplatz befindet sich in zwei Mietshäusern aus dem 18. Jahrhundert ein Uhrenmuseum, das von den Gründern des Ortes, der Familie Przypkowski, betrieben wird. Nach Oxford und Chicago soll es die drittgrößte Sammlung dieser Art in der Welt sein. Sie enthält Hunderte von Sonnenuhren und gnomonischen Geräten, Sanduhren, Feuer- und mechanische Uhren sowie astronomische Instrumente. Zu den Höhepunkten der Sammlung gehören eine Sonnenuhr aus dem 16. Jahrhundert von Erasmus Habermel, eine Sonnenuhr mit einer Kanone, die zur Mittagszeit abgefeuert wird und in Paris für König Stanisław Leszczyński hergestellt wurde, sowie eine Wasser-Sanduhr aus Majolika aus dem 17. In der Abteilung der alten Drucke, die etwa 500 Bände umfasst, ist das wertvollste Werk das von Nicolaus Copernicus aus dem Jahr 1566. – „De revolutionibus orbium coelestium“. Sehenswert sind auch Hartman Scheds berühmte, reich mit Holzschnitten illustrierte Weltgeschichte „Liber chronicarum“, die 1493 in Nürnberg erschien, die original erhaltenen Innenräume des Przypkowski-Hauses mit seinen Kunstsammlungen und der Garten der Zeit, der im hinteren Teil des Museums angelegt wurde.

14. МУЗЕЙ ІМ. ПШИПКОВСЬКИХ В ЄНДЖЕЮВІ

На ринковій площі, у двох кам'яницях XVIII століття, знаходиться музей годинників, яким керують засновники цього місця – родина Пшипковських. Вважається, що це третя така колекція у світі після Оксфорда та Чикаго. Тут знаходяться сотні сонячних годинників та гномонів, пісочних годинників, вогневих та механічних годинників, а також астрономічних інструментів. Колекцію прикрашають: сонячний годинник XVI століття, виконаний Еразмом Габермелем; сонячний годинник з маленькою гарматою, що вистрілює опівдні, виготовлений у Парижі для короля Станіслава Лещинського; водяний годинник з майоліки XVII століття. У відділі стародруків, що складається приблизно з 500 томів, найціннішим є твір Миколая Коперника 1566 р. – «De revolutionibus orbium coelestium». Особливої уваги також заслуговує знаменита всесвітня історія Гартмана Шеда «Liber chronicarum», багато ілюстрована ксилографією, надрукована в Нюрнберзі в 1493 р. Також варто побачити збережені оригінальні інтер'єри будинку Пшипковських, наповнені колекціями мистецтва, а також Сад часу в задній частині музею.

15. EUROPEJSKIE CENTRUM BAJKI W PACANOWIE

Centrum Bajki w Pacanowie to miejsce stworzone nie tylko dla najmłodszych, ale także dla dorosłych, którzy pragną cofnąć się w czasie i wrócić do lat dziecięcych. Na terenie obiektu, przypominającego wyglądem babki z piasku, znajdują się biblioteka, czytelnia, księgarnia, kino „Szkatułka”, „Mały Teatr”, sale warsztatowe, sklep z pamiątkami oraz kawiarnia. Największym zainteresowaniem cieszy się wystawa Bajkowy Świat. Można tu dotknąć eksponatów, otworzyć bajkowe szuflady. Przewodnicy poprzebierani w postaci z bajek prowadzą dzieci przez magiczne i tajemnicze strefy. W Czarodziejskim Ogrodzie napotkać można Calineczkę, śpiącą w kwiatowym kielichu, a w Krainie Soria Moria zwiedzający mogą wziąć udział w grze, której celem jest pokonanie złej Królowej Lodu. Co roku w Pacanowie na początku czerwca odbywa się słynny Festiwal Kultury Dziecięcej. Warto odwiedzić również Park Akademii Bajki składający się z czterech edukacyjnych ogrodów.

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie
ul. Makuszyńskiego 1, 28-133 Pacanów
tel. 41 376 50 79
www.centrumbajki.pl

15. THE EUROPEAN FAIRY TALE CENTER IN PACANÓW

The Fairy Tale Center in Pacanów is a place created not only for the youngest, but also for adults who want to go back in time and return to their childhood. On the premises of the facility resembling a sand cake, there is a library, a reading room, a bookstore, a "Szkatulka" cinema, "Small Theatre", workshop rooms, a souvenir shop, and a café. "Bajkowy Świat" (The Fairytale World) exhibition attracts the greatest attention. You can touch the exhibits here, open fairy-tale drawers. The guides dressed up as characters from fairy tales, lead children through magical and mysterious zones. In the Magic Garden, you can encounter Thumbelina sleeping in a flower cup and the in Land of Soria Moria visitors can take part in a game aimed at defeating the evil Ice Queen. Every year the famous Children's Culture Festival takes place in Pacanów at the beginning of June.

15. EUROPÄISCHES MÄRCHENZENTRUM IN PACANÓW

Das Märchenzentrum in Pacanów ist ein Ort, der nicht nur für die Jüngsten, sondern auch für Erwachsene geschaffen wurde, die sich in die Zeit ihrer Kindheit zurückversetzen möchten. Das Gebäude, das wie ein Sandkasten aussieht, beherbergt eine Bibliothek, einen Lesesaal, eine Buchhandlung, ein Kino „Szkatulka“ („Kleines Kästchen“), ein „Maly Teatr“ („Kleines Theater“), Werkstatträume, einen Souvenirladen und ein Café. Die Ausstellung „Märchenwelt“ ist die beliebteste. Hier können Sie die Exponate anfassen und märchenhafte Schubladen öffnen. Als Märchenfiguren verkleidete Guides führen die Kinder durch magische und geheimnisvolle Bereiche. Im Zaubergarten kann man Däumelinchen in einem Blumentopf schlafen sehen, und im Land von Soria Moria können die Besucher an einem Spiel teilnehmen, bei dem es darum geht, die böse Eiskönigin zu besiegen. Jedes Jahr findet in Pacanów Anfang Juni das berühmte Kinderkulturfestival statt.

15. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР КАЗКИ В ПАЦАНОВІ

Центр казки в Пацанові – це місце, створене не тільки для наймолодших, але й також для дорослих, які прагнуть здійснити подорож в часі та повернутися до свого дитинства. На території об'єкту, що нагадує пісочний пиріг, є бібліотека, читальня, книгарня, кінотеатр «Шкатулка», «Малий театр», майстерні, сувенірна крамниця та кав'ярня. Найбільшу увагу привертає виставка «Казковий світ». Тут можна доторкнутися до експонатів, відкрити казкові шухляди. Екскурсоводи, втілені у казкові постаті, проводять дітей через чарівні та таємничі місця. У Чарівному саду ви можете зустріти Дюймовочку, яка спить у квітковій чашці, а в Країні Сорія Морія відвідувачі можуть взяти участь у грі, спрямованій на перемогу над злою Сніговою Королевою. Щороку в Пацанові на початку червня відбувається знаменитий Фестиваль дитячої культури.

16. PARK ETNOGRAFICZNY W TOKARNI

W malowniczo położonym zakolu rzeki Czarnej Nidy, na obszarze około 70 ha, zgromadzono zabytki XVIII- i XIX-wiecznego budownictwa drewnianego z terenu Gór Świętokrzyskich, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Wyżyny Sandomierskiej i Niecki Nidziańskiej. Skansen przedstawia obiekty w naturalnych zespołach osadniczych, fragmenty wsi, w których zagrody, stanowiące warsztat pracy rolnika, sąsiadowały z obiektami przemysłu wiejskiego takimi jak: młyn, wiatrak, kuźnia. Dzięki temu możliwe jest poznanie realiów dawnego wiejskiego życia, jak również przemysłu i rzemiosła. Do jednych z najcenniejszych obiektów należą: kościół p.w. M.B. Pocieszenia z Rogowa z 1761 r. z wyposażeniem wnętrza oraz bogatą polichromią stropu, dom szewca z Daleszyc z 1892 r. z wnętrzami mieszkalnymi pochodzącymi z dwudziestolecia międzywojennego i ekspozycją warsztatu szewskiego, chałupa z Rokitna z 1805 r. z wnętrzami mieszkalnymi z lat 20-30. XX w., dwór drobnoszlachecki z Suchedniowa z prezentacją wnętrz mieszkalnych z końca XIX w. czy okólna zagroda z Radkowic, w skład której wchodzi chałupa z 1862 r. z wnętrzami mieszkalnymi, spichlerz z wiatą, obora z sieczkarnią, chlewy i kurniki, piwnica oraz stodoła. W sezonie odbywa się tu sporo interesujących imprez plenerowych.

Park Etnograficzny w Tokarni
Tokarnia 303, 26-060 Chęciny
tel. 41 315 41 71, 519 467 107
kasa: 515 458 649
www.mwk.com.pl

16. ETHNOGRAPHIC PARK IN TOKARNIA

In the picturesquely situated bend of the Czarna Nida River in an area of about 70 ha, there are monuments of 18th and 19th century wooden architecture from the Świętokrzyskie Mountains, Cracow-Częstochowa Upland, Sandomierz Upland and Nidziańska Basin. The open-air museum presents objects in natural settlement complexes, fragments of villages in which the farms, which were the farmer's workshop, were adjacent to the facilities of the rural industry such as a mill, a windmill, and a smithy. Thanks to this, it is possible to get to know the realities of former rural life as well as industry and crafts. One of the most valuable buildings is the church of the Holy Mary of Consolation Church from Rogów from 1761 with interior furnishings and rich polychrome on the ceiling, house of a shoemaker from Daleszyce from 1892 with interiors from the interwar period and an exhibition of a shoemaker's workshop, a cottage from Rokitno from 1805 with residential interiors from the 20-30s of the twentieth century, a small manor house from Suchedniów with a presentation of residential interiors from the end of the 19th century or a circular farm from Radkowiec, which includes a cottage from 1862 with residential interiors, a granary with a shelter, a cowshed with a chaff-cutter, pigsties and henhouses, a cellar and a barn. In the season, many interesting outdoor events take place here.

16. ETHNOGRAFISCHER PARK IN TOKARNIA

In einer malerisch gelegenen Biegung des Flusses Czarna Nida wurden auf einer Fläche von etwa 70 Hektar Denkmäler der Holzarchitektur des 18. und 19. Jahrhunderts aus dem Świętokrzyskie-Gebirge, der Kraków-Częstochowa-Hochebene, der Sandomierz- und Niecka Nidziańska-Hochebene gesammelt. Das Freilichtmuseum zeigt Gebäude in natürlichen Siedlungskomplexen, Fragmente von Dörfern, in denen Gehöfte – Arbeitsstätten der Bauern – an ländliche Industrieanlagen wie Mühlen, Windmühlen und Schmieden angrenzten. Dadurch ist es möglich, die Realitäten des alten ländlichen Lebens, der Industrie und des Handwerks kennen zu lernen. Zu den wertvollsten Objekten gehören: „kościół p.w. M.B. Pocieszenia z Rogowa“ („die Kirche Unserer Lieben Frau des Trostes in Rogów“) aus dem Jahr 1761 mit ihrer Innenausstattung und der reichen Deckenpolychromie, ein Schuhmacherhaus in Daleszyce aus dem Jahr 1892 mit Innenräumen aus der Zwischenkriegszeit und einer Ausstellung einer Schuhmacherwerkstatt, ein Landhaus in Rokitno aus dem Jahr 1805 mit Innenräumen aus den 1920er und 1930er Jahren, ein Herrenhaus aus Suchedniów mit einer Ausstellung von Wohninterieurs aus dem Ende des 19. Jahrhunderts und ein Rundbauernhof aus Radkowiec, bestehend aus einem Landhaus von 1862 mit Wohninterieurs, einem Getreidespeicher mit Schuppen, einem Kuhstall mit Häckselmaschine, Schweine- und Hühnerställen, einem Keller und einer Scheune. Während der Saison finden hier viele interessante Veranstaltungen im Freien statt.

16. ЕТНОГРАФІЧНИЙ ПАРК В ТОКАРНІ

У мальовничо розташованому вигині річки Чорна-Ніда, на території приблизно 70 гектарів, розташовані пам'ятники дерев'яної архітектури XVIII та XIX століття зі Свентокшиських гір, Краківсько-Ченстоховської височини, Сандомирської височини та басейну Ніди. У музеї під відкритим небом представлені предмети в природних комплексах, фрагменти сіл, у яких загороди були господарствами селян, прилягали до об'єктів сільської промисловості, таких як: млин, вітряк та кузня. Завдяки цьому можна дізнатися про реалії колишнього сільського життя, а також про промисловість та ремесло. До деяких з найцінніших об'єктів належать: Костел Потішіння Пресвятої Богородиці з Рогова 1761 року з внутрішніми меблями та багатого поліхромною стелею, будинок шевця з Далешиць 1892 року з житловими інтер'єрами міжвоєнного періоду та виставкою шевської майстерні, хата з Рокітно 1805 року з житловими інтер'єрами 20-30-х років XX століття, невеликий садибний будинок із Сухеднюва, в якому представлені житлові інтер'єри кінця XIX століття, аби типово загорода з Радковиць, до складу якої входять хата 1862 року з житловими інтер'єрами, зерносховище з навісом, корівник з січкарнею, хліви та курники, льох та стодола. У сезон тут відбувається багато цікавих заходів на свіжому повітрі.

17. MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI, EKOMUZEUM IM. JANA PAZDURA W STARACHOWICACH

Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach to jedyny w Europie zachowany w całości Zakład Wielkopiecowy z XIX w. Imponujące obiekty hutnicze to jednak nie jedyna atrakcja muzealna. Nie mniej cenna jest unikatowa kolekcja samochodów marki Star produkowanych w Starachowicach w latach 1948-2007. Wśród prezentowanych obiektów znajdują się pierwsza polska ciężarówka Star 20, uczestnik Rajdu Paryż – Dakar Star 266R czy replika jedynego polskiego „papamobile” Star 660M2 z okresu I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 r. Przyroda sąsiaduje tu z techniką nie tylko w nazwie. W zabytkowym kinie „Kotłownia” prezentowana jest wystawa paleontologiczna, której najważniejszym elementem jest zbiór skamieniałości, czyli tropów zwierząt żyjących w rejonie Gór Świętokrzyskich przed 200 mln lat. Oryginalnym śladom zwierząt towarzyszą, bardzo wiernie wykonani, ich „właściciele”. Wielki Piec wygaszono ostatecznie w 1968 r. i od tamtej pory nie wytapia się już w nim surówki żelaza, za to z dużym powodzeniem „wytapiana” jest w nim dzisiaj kultura. W muzeum odbywa się rocznie około 40 różnotematycznych zdarzeń kulturalnych: wystawy, koncerty, debaty, festyny historyczne i ekologiczne.

Muzeum Przyrody i Techniki, Ekomuzeum
im. Jana Pazdura w Starachowicach
ul. Wielkopiecową 1, 27-200 Starachowice
(wejście główne znajduje się przy
ul. Piłsudskiego 95)
tel. 41 275 40 83, 783 730 094
www.ekomuzeum.pl

17. MUSEUM OF NATURE AND TECHNOLOGY, JAN PAZDUR ECOMUSEUM IN STARACHOWICE

The Museum of Nature and Technology in Starachowice is the only 19th century blast furnace plant in Europe that has survived in its entirety. However, the impressive metallurgical objects are not the only museum attraction. Not less valuable is the unique collection of Star cars produced in Starachowice in the years 1948-2007. The exhibited objects include the first Polish truck Star 20, a participant in the Rally Paris – Dakar Star 266R or a replica of the only Polish "papamobile" Star 660M2 from the period of the first pilgrimage of Pope John Paul II to Poland in 1979. Nature accompanies the technology not only in the name of the museum. The historic "Kotłownia" cinema hosts a palaeontological exhibition, the most important of which is a collection of fossils that is tracks of animals living in the Świętokrzyskie Mountains' area 200 million years ago. The original traces of animals are accompanied by their very accurately made "owners". The Blast Furnace was finally put out in 1968 and since then pig iron are no longer smelted in it, but culture is successfully "smelted" there today. About 40 cultural events of various kinds take place annually in the museum: exhibitions, concerts, debates, historical and ecological festivals.

17. MUSEUM FÜR NATUR UND TECHNIK, JAN PAZDUR ECOMUSEUM IN STARACHOWICE

Das Museum für Natur und Technik in Starachowice ist die einzige vollständig erhaltene Hochofenanlage Europas aus dem 19. Jahrhundert. Nicht minder wertvoll ist eine einzigartige Sammlung von Fahrzeugen der Marke Star, die in den Jahren 1948 bis 2007 in Starachowice produziert wurden, darunter der erste polnische Lkw Star 20, ein Teilnehmer der Rallye Paris-Dakar Star 266R oder ein Nachbau des einzigen polnischen „Papamobils“ Star 660M2 aus der Zeit der ersten Pilgerreise von Johannes Paul II. nach Polen im Jahr 1979. Im historischen Kino „Kotłownia“ wird eine paläontologische Ausstellung präsentiert, deren wichtigstes Element eine Sammlung von Fossilien ist, d. h. von Tierspuren, die vor 200 Millionen Jahren in der Region des Świętokrzyskie-Gebirges lebten. Die originalen Tierfußabdrücke werden von ihren „Besitzern“ begleitet, die originalgetreu nachgebildet wurden. Der Hochofen wurde 1968 endgültig stillgelegt und seitdem wird in ihm kein Eisen mehr verhüttet, aber heute wird dort mit großem Erfolg Kultur „geschmolzen“. Im Museum finden jährlich etwa 40 verschiedene kulturelle Veranstaltungen statt: Ausstellungen, Konzerte, Debatten, historische und ökologische Festivals.

17. МУЗЕЙ ПРИРОДИ І ТЕХНІКИ, ЕКОМУЗЕЙ ІМ. ЯНА ПАЗДУРА В СТАРАХОВИЦЯХ

Музей природи та техніки в Стараховицях – єдиний в Європі повністю збережений доменний цех XIX століття. Однак вражаючі металургійні об'єкти – не єдина пам'ятка музею. Не менш цінною є унікальна колекція автомобілів Star, що вироблялися у Стараховицях у 1948-2007 роках. Серед представлених об'єктів – перша польська вантажівка Star 20, учасник ралі Париж – Dakar Star 266R або копія єдиного польського «папамобіля» Star 660M2 періоду першого паломництва Івана Павла II до Польщі 1979 року. Природа знаходиться поруч з технікою, і не тільки в назві музею. В історичному кінотеатрі «Котел» представлена палеонтологічна виставка, найважливішим елементом якої є колекція скам'янілостей, тобто слідів тварин, що мешкали в районі Свентокшиських гір 200 мільйонів років тому. Оригінальні сліди тварин супроводжуються їх «власниками», зробленими дуже сумлінно. Доменну піч остаточно загасили у 1968 році і з тих пір чавун у ній більше не плавлять, але сьогодні там успішно «виплавляють» культуру. Щорічно в музеї відбувається близько 40 різноманітних культурних заходів: виставки, концерти, дебати, історичні фестивалі та фестивалі на відкритому повітрі.

18. MUZEUM IM. ORŁA BIAŁEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ

Znaczącymi momentami rozwoju obecnego obszaru Skarżyska-Kamiennej była najpierw budowa i oddanie do użytku w 1883 r. linii kolejowej do Dębłina i na Śląsk, a potem – rządowa decyzja wybudowania tu dużego zakładu zbrojeniowego. Powstała tu w 1923 r. Państwowa Fabryka Amunicji, która do 1939 r. dostarczała Wojsku Polskiemu amunicję wielu kalibrów na światowym poziomie technicznym. Równie istotny dla losów miasta był trudny okres II wojny światowej. Rozpoczął się on już w roku 1940, kiedy to Niemcy rozstrzelali około 360 osób związanych z konspiracją na terenie miasta (Organizacja Orła Białego). Muzeum, noszące imię Organizacji Orła Białego, dokumentuje nie tylko historię regionalną dotyczącą Skarżyska, ale jednocześnie gromadzi i udostępnia wyjątkową kolekcję militariów eksponowanych zarówno w plenerze, jak i w wybudowanym w latach 30. XIX w. zabytkowym budynku Zawodowcy Huty Rejów. Zobaczyć można eksponaty z okresu II wojny światowej, a także z czasów „zimnej wojny”. Prawdziwą atrakcją stanowi kuter torpedowy ORP „Odważny”, ostatni zachowany okręt tej klasy, skonstruowany oraz wybudowany w Polsce, czy samolot transportowy Il-14. Ponadto są tu także, budowane na licencji w polskich zakładach, samoloty Lim, a także inne samoloty, transportery, czołgi, kolekcja armat i haubic, w tym działa samobieżne ASU-85 czy niemiecki Sturmgeschütz IV. Dodatkowo odwiedzić można teren dawnej huty, której historia zarysowana została przy użyciu tablic dydaktycznych.

Muzeum im. Orła Białego
w Skarżysku-Kamiennej
ul. Słoneczna 90, 26-110 Skarżysko-Kamienna
tel. 41 262 15 87, 252 02 31
www.muzeum.skarzysko.pl

18. THE WHITE EAGLE MUSEUM IN SKARŻYSKO-KAMIENNA

Significant moments in the development of the present Skarżysko-Kamienna area were first the construction and commissioning of a railway line to Dęblin and Silesia in 1883 and then the government decision to build a large armament plant here. The State Ammunition Factory was established here in 1923, which until 1939 supplied the Polish Army with ammunition of many calibers at the world technical level. The difficult period of World War II was equally important for the fate of the city. It began in 1940 when the Germans shot about 360 people associated with the underground in the city (the White Eagle Organization). The museum named after the Organization of the White Eagle documents not only the regional history of Skarżysko but also collects and makes available a unique collection of military items, both outdoors and in the historic building formerly the administrative base of Huta "Rejów", built in the 1830s. You can see exhibits from the period of World War II as well as from the times of the "Cold War". A real attraction is the torpedo boat ORP "Odwážny" ("Brave"), the last surviving ship of this class constructed and built in Poland, or the Il-14 transport plane. In addition, there are also under license in Polish plants, Lim planes as well as other planes, transporters, tanks, a collection of cannons and howitzers including the ASU-85 self-propelled guns or the German Sturmgeschütz IV. Additionally, you can visit the site of the former steelworks, the history of which has been outlined with the use of educational boards.

18. MUSEUM DES WEISSEN ADLERS IN SKARŻYSKO-KAMIENNA

Der Bau und die Eröffnung einer Eisenbahnlinie nach Dęblin und Schlesien im Jahr 1883 sowie die Entscheidung der Regierung, ein großes Rüstungswerk zu errichten, waren wichtige Momente für die Entwicklung des heutigen Gebiets von Skarżysko-Kamienna. Hier wurde 1923 die Staatliche Munitionsfabrik gegründet, die bis 1939 die polnische Armee mit Munition vieler Kaliber auf Weltklasseniveau versorgte. Ebenso wichtig für das Schicksal der Stadt war die schwierige Zeit des Zweiten Weltkriegs. Es begann bereits 1940, als die Deutschen etwa 360 Personen erschossen, die mit der Verschwörung in der Stadt in Verbindung standen (die Organisation Weißer Adler). Das nach der Organisation „Weißer Adler“ benannte Museum dokumentiert nicht nur die regionale Geschichte von Skarżysko, sondern sammelt und zeigt auch eine einzigartige Sammlung von Militaria, die sowohl im Freien als auch in dem in den 1930er Jahren errichteten historischen Gebäude des Verwalters der Rejower Stahlwerke ausgestellt ist. Zu sehen sind Exponate aus der Zeit des Zweiten Weltkriegs, aber auch aus der Zeit des „Kalten Krieges“. Eine echte Attraktion ist das Torpedoboot ORP „Odwážny“ („Courageous“), das letzte überlebende Schiff dieser Klasse, das in Polen entworfen und gebaut wurde, oder das Transportflugzeug Il-14. Darüber hinaus gibt es Lim-Flugzeuge, die in polnischen Werken in Lizenz gebaut wurden, sowie andere Flugzeuge, Transporter, Panzer, eine Sammlung von Kanonen und Haubitzen, darunter die Selbstfahrlafette ASU-85 oder das deutsche Sturmgeschütz IV. Außerdem können Sie das Gelände des ehemaligen Stahlwerks besichtigen, dessen Geschichte mit Hilfe von Schautafeln dargestellt wird.

18. МУЗЕЙ ІМ. БІЛОГО ОРЛА В СКАРЖИСЬКУ-КАМЕННІЙ

Важливими моментами у розвитку нинішньої території Скаржиська-Каменної були спочатку будівництво та введення в експлуатацію залізничної лінії до Демблін та до Сілезії у 1883 році, а потім рішення уряду побудувати тут великий завод з виробництва озброєння. У 1923 році тут був створений Державний завод боєприпасів, який до 1939 року постачав польській армії боєприпаси світового технічного рівня багатьох калібрів. Також важливим для долі міста був складний період II світової війни. Він розпочався в 1940 році, коли німці розстріляли близько 360 осіб, пов'язаних з підпіллям у місті (Організація Білого Орла). В музеї, названому на честь Організації Білого Орла, зберігається задокументована не лише регіональна історія Скаржиська, але й одночасно він збирає та демонструє унікальну колекцію військових предметів, як на відкритому повітрі, так і в історичній будівлі побудованій в 1930-х роках для Керівників металургійного комбінату в Рейуві. В музеї можна побачити експонати періоду II світової війни, а також часів «холодної війни». Справжньою пам'яткою є торпедний катер ORP «Смільвий», останній збережений корабель цього класу, сконструйований і побудований у Польщі, або транспортний літак Іл-14. Також тут знаходяться літаки «Лім», побудовані за ліцензією на польських заводах, а також інші літаки, транспортери, танки, колекція гармат і гаубиць, включаючи самохідні гармати АСУ-85 або німецький «Sturmgeschütz IV». Крім того, ви можете відвідати місце колишнього металургійного заводу, історія якого була викладена за допомогою навчальних дощок.

19. ZABYTKOWY ZAKŁAD HUTNICZY W MALEŃCU

W położonej 24 km na zachód od Końskich miejscowości Maleniec, nad rzeką Czarną, zlokalizowany jest zabytkowy zespół walcowni i gwoździarni posiadający już ponad 200-letnią historię. Wtopiony w naturalny krajobraz wsi zabytkowy park maszynowy założony został w 1782 r. W jego skład weszły wówczas walcarnie oraz 11 małych i 4 duże gwoździarki do produkcji gwoździ ciętych z blachy. Pod koniec XIX w. w wyniku modernizacji zakład zyskał kolejne maszyny tym razem do produkcji łopat i szpadli. Spośród doskonale zachowanych do dziś elementów do najbardziej interesujących zaliczyć trzeba cykl produkcyjny walcowania blach oraz wytwarzania z nich narzędzi gospodarczych, hale walcowni, gwoździarni i szpadlarni z 1839 r. oraz unikalne maszyny. Zespół przestrzenny zakładu w Maleńcu w 1967 r. wpisany został do rejestru zabytków województwa.

Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu
 Maleniec 54, 26-242 Ruda Maleniecka
 tel. 41 373 11 42
www.maleniec.pl

19. THE HISTORIC METALLURGICAL PLANT IN MALENIEC

In the town of Maleniec, located 24 km west of Końskie, on the Czarna River, there is a historic complex of rolling mills and nails, with over 200 years of history. The historic machinery park blended into the natural landscape of the village was established in 1782. At that time, it included rolling mills, 11 small and 4 large nailers for the production of nails cut from sheet metal. At the end of the 19th century because of modernization, the plant gained new machines this time for the production of shovels and spades. Among the elements perfectly preserved to this day, the most interesting are the production cycle of sheet rolling and the production of household tools using them, the halls of the rolling mill, nail shop and spade halls from 1839 and unique machines. The spatial complex of the plant in Maleniec in 1967 was entered into the register of monuments of the voivodeship.

19. HISTORISCHES HÜTTENWERK IN MALENIEC

In Maleniec, einem 24 km westlich von Końskie gelegenen Dorf am Fluss Czarna, befindet sich ein historischer Komplex von Walzwerken und Nagelschmieden mit einer über 200-jährigen Geschichte. Der in die natürliche Landschaft des Dorfes eingebettete historische Maschinenpark wurde 1782 gegründet und bestand damals aus Walzwerken sowie 11 kleinen und 4 großen Nagelschmieden zur Herstellung von Blechschneidnägeln. Ende des 19. Jahrhunderts erhielt das Werk im Zuge der Modernisierung weitere Maschinen, diesmal für die Herstellung von Schaufeln und Spaten. Unter den Elementen, die bis heute erhalten geblieben sind, sind die interessantesten der Produktionszyklus des Walzens von Blechen und der Herstellung von Haushaltswerkzeugen daraus, die Hallen des Walzwerks, des Nagelwerks und des Spatenwerks von 1839 sowie einzigartige Maschinen. Der räumliche Komplex der Fabrik von Maleniec wurde 1967 in das Register der Provinzdenkmäler eingetragen.

19. ІСТОРИЧНИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД У МАЛЕНЦІ

У містечку Маленець, розташованому за 24 км на захід від Конських, на річці Чарна, знаходиться історичний комплекс прокатних цехів та цехів з виробництва цвяхів з більш ніж 200-річною історією. Історичний парк верстатів, що поєднується з природним ландшафтом села, було створено у 1782 році. Тоді до його складу входили прокатні цехи, 11 малих та 4 великих цехи з виробництва цвяхів, вирізаних із листового металу. Наприкінці XIX століття в результаті модернізації завод отримав нові верстати, цього разу для виробництва різних видів лопат. Серед досконало збережених до наших днів елементів найцікавішими є цикл виробництва листового прокату та виробництво з них інструменту для господарства, зали прокатного цеху, цеху з виробництва цвяхів та цеху з виробництва лопат 1839 року і унікальні верстати. Просторовий комплекс заводу в Маленці у 1967 році був внесений до реєстру пам'яток воєводства.

20. KOŃSKIE I SIELPIA

Końskie to miejscowość znana już od XI w. W jej centrum można podziwiać jedno z ciekawszych założeń parkowych w Polsce z tzw. małą architekturą ogrodową pochodzącą z II poł. XVIII i I poł. XIX stulecia. Można tu zobaczyć Oranżerię Egipską, Świątynię Grecką, Domek Wnuczątów, altany, gloriety i ogrodzenia z basztami. Warto zwiedzić także pobliski późnogotycki kościół św. Mikołaja z przełomu XV i XVI w., a w nim zobaczyć interesujący zegar słoneczny z 1621 r. Zaledwie kilkanaście kilometrów za miastem, nad zalewem, wśród okolicznych lasów, znajduje się największa w regionie świętokrzyskim miejscowość wypoczynkowa Sielpia, zwana potocznie świętokrzyską Ibizą. W XIX w. działał tu jeden z największych zakładów przemysłowych Zagłębia Staropolskiego. Obecnie w dawnych budynkach walcowni i pudlingarni mieści się Muzeum Zagłębia Staropolskiego. Do jego najcenniejszych eksponatów należy olbrzymie metalowe koło napędowe o średnicy 8 metrów oraz wiele unikatowych maszyn i urządzeń, m.in. tokarki, strugarki, prasy czy też 150-letnie obrabiarki.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Partyzantów 1, 26-200 Końskie
tel. 534 042 989
www.konskie.travel

20. KOŃSKIE AND SIELPIA

Końskie is a town known since the 11th century. In its centre, you can admire one of the most interesting park layouts in Poland with the so-called small garden architecture from the second half of the 18th and the first half of the 19th century. You can see the Egyptian Orangery, the Greek Temple, the Grandsons House, gazebos, glories and fences with towers. It is also worth visiting the nearby late Gothic church of St. Nicholas from the turn of the 15th and 16th centuries, where you can see an interesting sundial from 1621. Just a dozen or so kilometres outside the city on the lagoon among the surrounding forests, there is the largest resort town in the Świętokrzyskie region, Sielpla commonly known as the Ibiza of Świętokrzyskie. In the 19th century, one of the largest industrial plants in the Old Polish Basin operated here. Currently, the former buildings of the rolling mill and pudding mill house the Museum of the Old Polish Basin. Its most valuable exhibits include a huge metal drive wheel with a diameter of 8 meters and many unique machines and devices, incl. lathes, planers, presses or 150-year-old machine tools.

20. KOŃSKIE UND SIELPIA

Końskie ist eine seit dem 11. Jahrhundert bekannte Stadt. In seinem Zentrum kann man eine der interessantesten Parkanlagen Polens mit der sogenannten kleinen Gartenarchitektur aus der zweiten Hälfte des 18. und der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts bewundern. Hier können Sie die ägyptische Orangerie, den griechischen Tempel, das Haus der Enkelkinder, Laubgänge, Glorietten und Zäune mit Türmen sehen. Die nahe gelegene spätgotische St. Nikolaus-Kirche aus der Wende vom 15. zum 16. Jahrhundert ist ebenfalls einen Besuch wert und beherbergt eine interessante Sonnenuhr aus dem Jahr 1621. Nur etwa ein Dutzend Kilometer außerhalb der Stadt, an einem Haß, inmitten der umliegenden Wälder, befindet sich Sielpla, der größte Ferienort der Region Świętokrzyskie, im Volksmund auch Ibiza genannt. Im 19. Jahrhundert befand sich hier einer der größten Industriebetriebe von Zagłębie Staropolskie. In den ehemaligen Gebäuden des Walzwerks und des Puddelwerks ist heute das Museum des altpolnischen Zagłębie untergebracht. Zu den wertvollsten Exponaten gehören ein riesiges metallenes Antriebsrad mit einem Durchmesser von 8 Metern und zahlreiche einzigartige Maschinen und Geräte, wie Drehbänke, Hobelmaschinen, Pressen oder 150 Jahre alte Werkzeugmaschinen.

20. КОНСЬКЕ І СЕЛП'Я

Конське – це містечко, відоме вже з XI століття. У його центрі можна помилуватися одним із найцікавіших макетів парків у Польщі з так званою малою садовою архітектурою II половини XVIII та I половини XIX століття. Тут можна побачити єгипетську оранжерею, грецький храм, будинок онуків, альтанки, глорієти та паркані з вежами. Варто також відвідати сусідній пізньоготичний костел святого Миколая, який побудовано на межі XV і XVI століть, в ньому можна побачити цікавий сонячний годинник 1621 року. Лише кільканадцять кілометрів за містом, поблизу затоки, серед навколишніх лісів, знаходиться найбільше курортне місто у Свентокшиському регіоні, курортна місцевість Селп'я, широко відома як Свентокшиська Ібіца. У XIX столітті тут працював один з найбільших промислових заводів старопольського заглемб'я. Сьогодні в колишніх будівлях прокатного цеху та цеху пудлінгування розміщується Музей старопольського заглемб'я. Його найцінніші експонати включають величезне металеве ведуче колесо діаметром 8 метрів та безліч унікальних верстатів та пристроїв, зокрема токарні верстати, рубанки, преси або верстати для обробки 150-річної давнини.

21. PUSTELNIA ŻŁOTEGO LASU W RYTWIANACH

W 1624 r. dla kamedułów kongregacji Monte Corona w pobliżu miejscowości Rytwiany wybudowano Eremus Silvae Aureae – Pustelnię Złotego Lasu. Powstał wówczas kościół pw. Zwiastowania NMP, zabudowania klasztorne i gospodarcze oraz Eremitorium, czyli zespół domków pustelniczych. Obecnie Pustelnia Złotego Lasu jest pierwszym w Polsce centrum terapeutycznym powstałym na bazie pokamedulskiego klasztoru, które specjalizuje się w prowadzeniu terapii dla osób zagrożonych skutkami cywilizacji, m.in. pracołolizmem, zakupoholizmem, siecioholizmem etc. Dodatkowymi atrakcjami Pustelni są Galeria Kamedulska, muzeum serialu „Czarne chmury” oraz ogrody klasztorne.

Relaksacyjno-Kontemplacyjne Centrum
Terapeutyczne „Pustelnia Złotego Lasu”
ul. Klasztorna 25, 28-236 Rytwiany
tel. 15 864 77 95
www.pustelnia.com.pl

21. THE HERMITAGE OF THE GOLDEN FOREST IN RYTWIANY

In 1624 the Eremus Silvae Aureae – Golden Forest Hermitage was built for the Camaldolese Congregation of Monte Corona near the town of Rytwiany. At that time the church of Annunciation of the Blessed Virgin Mary, monastery and farm buildings and the hermitage, i.e. a group of hermitage houses were built. Currently the Hermitage of the Golden Forest is the first therapeutic center in Poland established on the basis of a former Camaldolese monastery, which specializes in conducting therapy for people at risk of the effects of civilization, including workaholism, shopaholism, networkaholism etc. Additional attractions of the Hermitage are the Kamedulska Gallery, the museum of the "Black Clouds" series and the monastery gardens.

21. DIE EREMITAGE DES GOLDENEN WALDES IN RYTWIANY

Im Jahr 1624 wurde für die Kamaldulensergemeinde auf dem Monte Corona in der Nähe von Rytwiany das Eremus Silvae Aureae – die Eremitage des Goldenen Waldes – errichtet. Zu dieser Zeit wurden die Kirche Mariä Verkündigung, die Kloster- und Wirtschaftsgebäude und das Eremitorium, ein Komplex von Einsiedlerhütten, errichtet. Derzeit ist die Einsiedelei des Goldenen Waldes das erste therapeutische Zentrum in Polen, das auf der Grundlage eines Klosters aus der Zeit nach dem Mittelalter gegründet wurde und sich auf die Therapie von Menschen spezialisiert hat, die von den Auswirkungen der Zivilisation bedroht sind, wie z. B. Arbeitssucht, Kaufsucht, Netzabhängigkeit usw. Weitere Attraktionen der Eremitage sind die Kamaldulensergalerie, das Museum der Fernsehserie "Schwarze Wolken" und die Klostergärten.

21. СКИТ ЗОЛОТОГО ЛІСУ У РИТВ'ЯНАХ

У 1624 р. для конгрегації камальдулів Monte Corona поблизу містечка Ритв'яни було побудовано Eremus Silvae Aureae – Скит Золотого Лісу. Тоді повстав костел Благовіщення Пресвятої Діви Марії, монастирські та господарські будівлі та комплекс будинків скиту. В даний час Скит Золотого Лісу є першим терапевтичним центром у Польщі, створеним на базі колишнього монастиря камальдулів, спеціалізацією якого є терапія для людей, яким загрожує вплив цивілізації, зокрема трудоголізм, шопоголізм, залежність від електронної мережі тощо. Додатковими визначними пам'ятками Скиту є галерея камальдулів, музей серіалу «Чорні хмари» та монастирські сади.

22. PAŁACYK HENRYKA SIENKIEWICZA W OBLĘGORKU

W parku, wśród dębów, lip drobnolistnych, jesionów, grabów, brzoź, tulipanowców, platanów i wielu innych rzadkich gatunków drzew i krzewów, stoi – zaprojektowany przez warszawskiego architekta Hugo Kunderę – pałacyk, który Henryk Sienkiewicz otrzymał w darze od społeczeństwa polskiego z okazji 25-lecia swojej twórczości. Autor m.in. „Quo vadis”, „Trylogii”, „W pustyni i w puszczy” czy „Janka Muzykanta”, laureat nagrody Nobla, którą otrzymał w dziedzinie literatury w 1905 r., traktował Oblęgorek jako letnią rezydencję. Obecnie w pałacyku mieści się muzeum, poświęcone życiu i twórczości Henryka Sienkiewicza. Salon, gabinet, jadalnia, sypialnia wyposażone w oryginalne meble stanowiące własność pisarza, wypełnione rodzinnymi fotografiami, zachowaną liczną korespondencją, portretami, książkami z dawnego księgozbioru oblegorskiego, pamiątkami z rozmaitych podróży, sprawiają wrażenie ciągłej obecności pisarza. Pozwalają podejrzeć, jak Sienkiewicz żył, mieszkał i tworzył.

Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku

Oblęgorek, ul. Aleja Lipowa 24,

26-067 Strawczyn

tel. 41 303 04 26, 664 384 069

www.mnki.pl/sienkiewicz

22. HENRYK SIENKIEWICZ PALACE IN OBLĘGOREK

In the park among oaks, small-leaved limes, ash trees, hornbeams, birches, tulip trees, plane trees and many other rare species of trees and shrubs stand a palace designed by Warsaw architect Hugo Kundera, which Henryk Sienkiewicz received as a gift from Polish society for the 25th years of his creativity. Author of among others "Quo Vadis", "Trylogia", "W pustyni i w puszczy" or "Janko Muzykant", the winner of the Nobel Prize in literature in 1905 treated Oblęgorek as a summer residence. Nowadays there is a museum in the palace devoted to the life and work of Henryk Sienkiewicz. The living room, study room, dining room, bedroom equipped with original furniture owned by the writer, filled with family photos, numerous correspondence, portraits, books from the Oblęgorek old book collection, souvenirs from various travels, give the impression of the writer's constant presence. They allow us to see how Sienkiewicz lived, created, and worked.

22. HENRYK-SIENKIEWICZ-PALAST IN OBLĘGOREK

Im Park befindet sich zwischen Eichen, Linden, Eschen, Hainbuchen, Birken, Tulpenbäumen, Platanen und vielen anderen seltenen Baum- und Straucharten ein vom Warschauer Architekten Hugo Kundera entworfener Palast, den Henryk Sienkiewicz anlässlich seines 25-jährigen Bestehens von der polnischen Gesellschaft geschenkt bekam. Der Autor von „Quo vadis“, „Trylogia“, „W pustyni i w puszczy“ und „Janko Muzykant“, Nobelpreisträger für Literatur im Jahr 1905, nutzte Oblęgorek als Sommerresidenz. Heute beherbergt der Palast ein Museum, das dem Leben und Werk von Henryk Sienkiewicz gewidmet ist. Das Wohnzimmer, das Arbeitszimmer, das Esszimmer und das Schlafzimmer sind mit den Originalmöbeln des Schriftstellers eingerichtet und mit Familienfotos, erhaltener Korrespondenz, Porträts, Büchern aus der alten Oblęgorek-Büchersammlung und Souvenirs von seinen verschiedenen Reisen gefüllt. Sie vermitteln einen Eindruck davon, wie Sienkiewicz lebte und arbeitete.

22. ПАЛАЦ ГЕНРІКА СЕНКЕВИЧА В ОБЛЕНГОРКУ

У парку серед дубів, дрібнолистих лип, ясенів, грабів, берез, тюльпанів, платанів та багатьох інших рідкісних порід дерев та чагарників стоїть палац, спроектований варшавським архітектором Гуго Кундери, – невеликий палац, який Генрік Сенкевич отримав у подарунок від польського народу з нагоди 25-річчя своєї творчості. Автор таких творів, як «Quo vadis», «Трилогія», «У пустелі та джунглях» або «Янко-музикант», лауреат Нобелівської премії з літератури 1905 року, вважав Обленгорецькою своєю літньою резиденцією. Сьогодні у палаці знаходиться музей, присвячений життю та творчості Генріка Сенкевича. Вітальня, кабінет, їдальня, спальня, обладнана оригінальними меблями, що належали письменнику, наповнені сімейними фотографіями, численною кореспонденцією, портретами, книгами зі старої бібліотеки Обленгорка, сувенірами з різноманітних подорожей, створюють враження постійної присутності письменника. Вони дозволяють нам побачити, як жив і творив Сенкевич.

23. DWOREK MIKOŁAJA REJA W NAGŁOWICACH

Mikołaj Rej, autor słynnych słów „A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”, zwany jest ojcem literatury polskiej, gdyż był pierwszym pisarzem tworzącym wyłącznie w języku polskim. W Nagłowicach, w których mieszkał, w dworze pochodzącym z około 1800 r., a wybudowanym przez rodzinę Walewskich, znajduje się obecnie muzeum, poświęcone jego pamięci. Przedstawia związki pisarza z tą miejscowością oraz znaczenie jego twórczości, zarówno dla piśmiennictwa, jak i całej kultury polskiej. Jest tu wystawa reprodukcji przedstawiających życie i dorobek pisarski Reja. W gablotach znajdują się ciekawe teksty w kopiach rękopisów, jest to m.in. „Zeznanie podatkowe” i „List do sąsiada”. W zabytkowym parku angielskim otaczającym dworek zachowały się sędziwe dęby, pamiętające czasy pisarza.

Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach
ul. Kacpra Walewskiego 7, 28-362 Nagłowice
tel. 41 381 45 70
www.naglowice.pl

23. THE MANOR HOUSE OF MIKOŁAJ REJ IN NAGŁOWICE

Mikołaj Rej the author of the famous words: "A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają." ("Let neighbouring nations know that Poles are not geese, that they have their own language.") is called the father of Polish literature, because he was the first writer to write exclusively in Polish. In Nagłowice, where he lived, in a manor from around 1800 built by the Walewski family, there is now a museum dedicated to his memory. It presents the writer's relationship with this town and the importance of his work, both for the literature and the entire Polish culture. There is an exhibition of reproductions presenting the life and writings of Rej. The showcases contain interesting texts in copies of the manuscripts, including "Zeznanie podatkowe" and "List do sąsiada". In the historic English park surrounding the manor house, ancient oaks have been preserved dating back to the writer's times.

23. HERRENHAUS VON MIKOŁAJ REJ IN NAGŁOWICE

Mikołaj Rej, der Autor der berühmten Worte: „A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają.“ („Die Völker sollen wissen, dass die Polen keine Gänse sind, dass sie ihre eigene Sprache haben“), wird als Vater der polnischen Literatur bezeichnet, da er der erste Schriftsteller war, der ausschließlich auf Polnisch schrieb. In Nagłowice, wo er lebte, befindet sich in einem von der Familie Walewski erbauten Herrenhaus aus der Zeit um 1800 heute ein Museum, das seinem Andenken gewidmet ist. Sie stellt die Verbindungen des Schriftstellers mit der Stadt und die Bedeutung seines Werks sowohl für die Schriftstellerei als auch für die polnische Kultur insgesamt dar. Es gibt eine Ausstellung mit Reproduktionen von Rejs Leben und seinen schriftstellerischen Leistungen. Die Vitrinen enthalten interessante Texte in handschriftlichen Kopien, wie „Zeznanie podatkowe“ und „List do sąsiada“. In dem historischen englischen Park, der das Herrenhaus umgibt, stehen alte Eichen, die an die Zeit des Schriftstellers erinnern.

23. САДИБА МИКОЛАЯ РЕЯ В НАГЛОВИЦЯХ

Миколая Рея, автора відомих слів «Нехай народи та інші люди знають, що поляки не гуси, що вони свою мову мають», називають батьком польської літератури, оскільки він був першим письменником, який писав виключно польською мовою. У Нагловицях, де він жив, у садибі, яка побудована приблизно у 1800 році родиною Валевських, сьогодні знаходиться музей, присвячений його пам'яті. У ньому представлено зв'язок письменника з цим місцем та важливість його творчості як для літератури, так і для всієї польської культури. Також виставлені репродукції, що представляють життя та літературну творчість Рея. Вітрини містять цікаві тексти в рукописних копіях, це зокрема «Податкова декларація» та «Лист до сусіда». Вісторичному англійському парку, що оточує садибу, збереглися стародавні дуби, які пам'ятають часи, в які жив письменник.

24. ŚWIĘTA KATARZYNA

Miejscowość ta zajmuje szczególne miejsce w historii polskiej turystyki. W roku 1910 właśnie w tym miejscu, z inicjatywy Aleksandra Janowskiego, powstało pierwsze schronisko turystyczne w Królestwie Polskim. W Świętej Katarzynie znajduje się kościół i klasztor sióstr Bernardynek. W pobliżu kościoła, na skraju lasu, warto obejrzeć kapliczkę grobową Janikowskich zwaną „kapliczką Żeromskiego”. Na jej wewnętrznej ścianie w dniu 02.08.1828 r. wyryli swoje podpisy Stefan Żeromski i jego szkolny kolega Jan Strożecki. Warte obejrzenia jest również Galeria Mineraliów i Skamieniałości „Tajemnice Klejnotów”, posiadająca w swoich zbiorach liczne okazy minerałów i skamieniałości zarówno z obszaru Gór Świętokrzyskich, Polski, jak i całego świata. Przez Świętą Katarzynę prowadzą liczne szlaki piesze, a wśród nich – koloru czerwonego im. Edmunda Massalskiego, którego fragment przechodzi przez miejscowość, wspina się na najwyższy szczyt Łysogór – Łysicę (614 m n.p.m.), po czym biegnie w stronę Świętego Krzyża. Swoją początek ma tu również trasa „Śladem dawnej kolejki wąskotorowej”, prowadząca przez tereny Świętokrzyskiego Parku Narodowego aż do Nowej Słupi.

Punkt Informacji Turystycznej
 Święta Katarzyna, ul. Kielecka 27,
 26-010 Bodzentyn
 tel. 664 094 063

24. ŚWIĘTA KATARZYNA (ST. CATHERINE)

This town has a special place in the history of Polish tourism. In 1910 on the initiative of Aleksander Janowski, the first tourist shelter in the Kingdom of Poland was established here. In the city of Święta Katarzyna there is a church and a monastery of Bernardine Sister. Near the church, on the edge of the forest, it is worth visiting the Janikowski family chapel known as the "Żeromski chapel". Stefan Żeromski and his school friend Jan Strożecki engraved their signatures on its inner wall on August 2, 1828. Also worth seeing is the Gallery of Minerals and Fossils "Secrets of Gems", which has numerous specimens of minerals and fossils in its collection both from the Świętokrzyskie Mountains, Poland and around the world. Numerous hiking trails lead through Święta Katarzyna among them – the red one named after Edmund Massalski, a part of which passes through the village, climbs the highest peak of Łysogóry Mountains – Łysica Mount (614 m above sea level) and then runs towards Święty Krzyż. The route "Following the footsteps of the former narrow-gauge railway" also begins here, leading through the Świętokrzyski National Park to Nowa Słupia.

24. ŚWIĘTA KATARZYNA (HEILIGE KATHARINA)

Dieser Ort nimmt einen besonderen Platz in der Geschichte des polnischen Tourismus ein. Im Jahr 1910 wurde hier auf Initiative von Aleksander Janowski die erste Touristenherberge des Königreichs Polen errichtet. In Święta Katarzyna gibt es eine Kirche und ein Kloster der Bernhardinerinnen. In der Nähe der Kirche, am Rande des Waldes, befindet sich die Grabkapelle von Janikowski, die so genannte „Żeromski-Kapelle“. Am 02.08.1828 gravierten Stefan Żeromski und sein Schulfreund Jan Strożecki ihre Unterschriften in die Innenwand. Sehenswert ist auch die Mineralien- und Fossilengalerie „Tajemnice Klejnotów“ („Die Geheimnisse der Edelsteine“) mit zahlreichen Mineralien und Fossilien aus dem Świętokrzyskie-Gebirge, Polen und der ganzen Welt. Zahlreiche Wanderwege führen durch Święta Katarzyna, darunter der rote Edmund-Massalski-Weg, der durch das Dorf führt, auf den höchsten Gipfel des Łysogóry – Łysica (614 m) – hinaufsteigt und dann zum Święty Krzyż führt. Hier beginnt auch der Weg „Auf den Spuren der alten Schmalspurbahn“, der durch das Gebiet des Świętokrzyski-Nationalparks bis nach Nowa Słupia führt.

24. СВЯТА КАТАЖИНА

Це містечко займає особливе місце в історії польського туризму. У 1910 році саме в цьому місці з ініціативи Олександра Яновського було створено перший туристичний притулок у Польському Королівстві. У Святій Катажині є костел та монастир сестер-бернардинок. Біля костелу, на узліссі, варто відвідати могильну каплицю родини Яніковських, відому як «каплиця Жеромського». На її внутрішній стіні 2 серпня 1828 року викарбували свої підписи Стефан Жеромський та його шкільний друг Ян Строжецький. Також варто подивитися Галерею мінералів та скам'янілостей «Таємниці скарбів», у якій знаходиться колекція численних зразків мінералів та скам'янілостей зі Свентокшиських гір, Польщі та усього світу. Через Святую Катажину проходять численні пішохідні шляхи, а серед них шлях червоного кольору імені Едмунда Масальського, фрагмент якого проходить через містечко, піднімається на найвищу вершину Свентокшиських Гір – Лисицю (614 м над рівнем моря), а потім бжить в сторону Лисої гори. Тут також починається маршрут «Слідами колишньої вузькоколіної залізниці», що веде через Свентокшиський національний парк до Нової Слупї.

25. OSADA ŚREDNIOWIECZNA W HUCIE SZKLANEJ

Pobyt w osadzie to niepowtarzalna okazja, aby poczuć magię średniowiecza i świętokrzyskich tradycji. Można tu poznać XII/XIV-wieczną rzeczywistość z całym jej kolorytem: pogańskimi bóstwami, które na szczycie Łysej Góry były czczone przed wiekami przez pradawnych mieszkańców tych ziem, a także z trudem i znojem codzienności, kiedy wszystkie sprzęty trzeba było wykonać własnoręcznie, a jedzenie zdobyć lub wytworzyć. W Osadzie Średniowiecznej spotkamy jej mieszkańców skupionych na swych codziennych zajęciach. Zobaczymy warsztat garncarski, kowalski, obróbki drewna oraz gospodarstwo bartnika. W osadzie można także skorzystać z bogatej oferty warsztatów interaktywnych, a także wziąć udział w edukacyjnej grze terenowej „Kraina Legend Świętokrzyskich”.

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej
Huta Szklana 37, 26-004 Bieliny
tel. 41 260 81 54, 260 81 56,
w dni wolne i święta tel. 603 852 640
www.osadasredniowieczna.eu

25. THE MEDIEVAL SETTLEMENT IN HUTA SZKLANA

A stay in the settlement is a unique opportunity to feel the magic of the Middle Ages and the traditions of the Świętokrzyskie region. You can get to know the twelfth / fourteenth-century reality with all its colour: pagan deities, who were worshipped on the top of Łysa Góra centuries ago by the ancient inhabitants of these lands as well as with difficulty and boredom of everyday life, when all the equipment had to be made by hand and the food had to be obtained or prepared. In the Medieval Settlement, we will meet its inhabitants focused on their daily activities. We will see pottery, blacksmith's, a woodworking workshop, and a farm of a beekeeper. In the settlement, you can also take advantage of the rich offer of interactive workshops as well as take part in the educational field game "Kraina Legend Świętokrzyskich" ("Land of the Świętokrzyskie Legends").

25. MITTELALTERLICHE SIEDLUNG IN HUTA SZKLANA

Ein Aufenthalt im Dorf ist eine einzigartige Gelegenheit, den Zauber des Mittelalters und der Świętokrzyskie-Traditionen zu erleben. Hier können Sie die Realität des 12. und 14. Jahrhunderts in all ihren Facetten kennenlernen: heidnische Gottheiten, die vor Jahrhunderten von den alten Bewohnern dieser Ländereien auf dem Gipfel von Łysa Góra verehrt wurden, sowie die Mühsal des täglichen Lebens, als alle Ausrüstungsgegenstände mit den eigenen Händen hergestellt werden mussten und die Lebensmittel gewonnen oder hergestellt werden mussten. In der mittelalterlichen Siedlung treffen wir auf die Bewohner, die sich auf ihre täglichen Aktivitäten konzentrieren. Wir werden eine Töpferwerkstatt, eine Schmiede, eine Holzwerkstatt und einen Imkerhof besuchen. In der Siedlung können Sie auch ein reichhaltiges Angebot an interaktiven Workshops nutzen sowie an einem pädagogischen Geländespiel „Kraina Legend Świętokrzyskich“ („Das Land der Świętokrzyskie-Legenden“) teilnehmen.

25. СЕРЕДНЬОВІЧНЕ ПОСЕЛЕННЯ В ГУТІ ШКЛЯНЕЙ

Перебування у поселенні – це унікальна можливість відчувати магію Середньовіччя та Свентокшиських традицій. Тут ви можете ознайомитися з реаліями XII-XIV століть з їх усіма забарвленнями: язичницькими божествами, яким стародавні мешканці цих земель поклонялися на вершині Лисої гори, а також з труднощами та незручностями у повсякденному житті, коли всі знаряддя праці доводилося виготовляти вручну, а їжу здобувати чи виробляти. У середньовічному поселенні ми зустрінемо його мешканців, зосереджених на своїх повсякденних заняттях. Ми побачимо гончарну, ковальську, деревообробну майстерні та господарство пасічників. У поселенні ви також можете скористатися багатого пропозицією інтерактивних майстер-класів, а також взяти участь у освітній польовій грі «Крайна Свентокшиських легенд».

26. BUSKO-ZDRÓJ I SOLEC-ZDRÓJ

Te leżące na Pomorzu dwie miejscowości należą do jednych z czołowych polskich uzdrowisk. Ich największym bogactwem są wody siarczkowe i jodkowo-bromkowe wykorzystywane do leczenia chorób układu krążenia, narządu ruchu, układu węgetatywnego, chorób skóry oraz schorzeń kobiecych. Pierwszy zakład kąpielowy w Busku, obecne sanatorium „Marconi”, został uruchomiony 1 czerwca 1836 r. i tę datę uważa się za początek kurortu. Podstawą kuracji w Busku są kąpiele siarczkowe i kuracja pitna. Tradycyjna hydroterapia wspomagana jest całą gamą zabiegów fizjoterapeutycznych oraz nowoczesną aparaturą medyczną, dając wspaniałe efekty lecznicze. Wykorzystywane są m.in. aquamassage, vacumed, platforma wibracyjna czy leczenie zimnem w komorach bądź kabinach kriogenicznych w temperaturze poniżej -120°C . Spacerując po Parku Zdrojowym imponujące wrażenie robi w szczególności oddana do użytku w 2020 r. tężnia solankowa, która ma kształt okręgu o średnicy około 72 m i obwodzie około 226 m, a ściany sięgają blisko 10 m wysokości. Tężnię stanowią dwa pierścienie z tarniny, które oddzielone są przejściami przypominającymi labirynt. Z kolei Solec-Zdrój przyciąga wielu kuracjuszy i turystów za sprawą występującego w soleckich wodach dużego stężenia związków siarki dwuwartościowej. Ich wysoka mineralizacja powodują, że są one najsilniejszymi wodami leczniczymi w Polsce, a nawet jednymi z najlepszych w Europie. Nie lada atrakcją, będącą uzupełnieniem oferty uzdrowskowej w Solcu, jest otwarty w 2013 r. kompleks basenów mineralnych z centrum SPA i wellness.

www.busko.travel
www.busko.pl
www.ubz.pl
www.uzdrowskosolec.pl

26. BUSKO-ZDRÓJ AND SOLEC-ZDRÓJ

These two towns in Poniżdzie are among the leading Polish health resorts. Their greatest wealth are sulphide and iodine-bromide waters used to treat cardiovascular, musculoskeletal system, vegetative system, skin and female diseases. The first bathing facility in Busko, the present "Marconi" sanatorium was opened on June 1, 1836, and this date is considered to be the beginning of the resort. The treatment in Busko is based on sulphide baths and drinking cures. Traditional hydrotherapy is supported by a whole range of physiotherapeutic treatments and modern medical equipment, giving great healing effects. There are used, among others: aquamassage, vacuumed, vibration platform or cold treatment in cryogenic chambers or cabins at temperatures below -120 °C. Walking around the Spa Park, an impressive impression is made in particular by the brine graduation tower commissioned in 2020, which has the shape of a circle with a diameter of about 72 m and a circumference of about 226 m, and the walls reach nearly 10 m in height. The graduation tower consists of two rings of blackthorn, which are separated by passages resembling a labyrinth. On the other hand, Solec-Zdrój attracts many patients and tourists due to the high concentration of disvalent sulfur compounds in Solec's waters. Their high mineralization makes them the strongest healing waters in Poland and even one of the best in Europe. A real attraction complementing the spa offers in Solec is the complex of mineral pools with a SPA and wellness centre opened in 2013.

26. BUSKO-ZDRÓJ UND SOLEC-ZDRÓJ

Diese beiden Orte in Poniżdzie gehören zu den führenden Kurorten Polens. Ihre größten Reichtümer sind die Sulfid- und Jod-Bromid-Wässer, die zur Behandlung von Herz-Kreislauf-Erkrankungen, des Bewegungsapparats, des vegetativen Systems, von Hautkrankheiten und Frauenleiden eingesetzt werden. Die erste Badeanstalt in Busko, das heutige Sanatorium „Marconi“, wurde am 1. Juni 1836 eröffnet, und dieses Datum gilt als der Beginn des Badeortes. Die Grundlage der Behandlung in Busko sind Sulfidbäder und Trinkkuren. Die traditionelle Hydrotherapie wird durch eine ganze Reihe von physiotherapeutischen Behandlungen und modernen medizinischen Geräten unterstützt, die eine hervorragende therapeutische Wirkung haben. Zu den Behandlungen gehören Aquamassage, Vakuumbehandlung, Vibrationsplattform oder Kältebehandlung in Kammern oder Tieftemperaturkabinen bei Temperaturen unter -120 °C. Wenn man durch den Kurpark schlendert, macht man einen beeindruckenden Eindruck von der 2020 in Betrieb genommenen Sole, die wie ein Kreis mit einem Durchmesser von etwa 72 m und einem Umfang von etwa 226 m geformt ist und die Wände fast 10 m hoch sind. Teaser sind zwei Solec-Ringe, die durch labyrinthartige Gänge getrennt sind. Solec-Zdrój wiederum zieht dank der hohen Konzentration an zweiwertigen Schwefelverbindungen im Wasser von Solec viele Patienten und Touristen an. Ihre hohe Mineralisierung macht sie zum stärksten Heilwasser in Polen und sogar zu einem der besten in Europa. Eine große Attraktion, die das Wellnessangebot in Solec ergänzt, ist der 2013 eröffnete Mineralbadkomplex mit SPA- und Wellnesszentrum.

26. БУСЬКО-ЗДРУЙ І СОЛЕЦЬ-ЗДРУЙ

Ці два міста в Поні́зді є одними з провідних польських курортів. Найбільше їх багатство – це сульфідні та йодо-бромні води, які використовуються для лікування серцево-судинних захворювань, хвороб опорно-рухового апарату, вегетативної системи, захворювань шкіри та жіночих хвороб. Перший купальний комплекс у Буську, нинішній санаторій «Марконі», був відкритий 1 червня 1836 року, і ця дата вважається датою початку роботи курорту. Лікування в Буську базується на сульфідних ваннах та питті води. Традиційна гідротерапія підтримується цілим рядом фізіотерапевтичних процедур та сучасним медичним обладнанням, що дає чудові лікувальні ефекти. Використовуються зокрема аквамасаж, вакуумний масаж, вібраційна платформа або лікування холодом в криогенних камерах або в кабінах при температурах нижче -120°C. Прогулюючись по спа-парку, вражаюче враження справляє, зокрема, випускна вежа розсолу, введена в експлуатацію в 2020 році, яка має форму кола діаметром близько 72 м і окружністю близько 226 м, а стіни досягають майже 10 м у висоту. Випускна вежа складається з двох кілець терну, які розділені проходами, що нагадують лабіринт. З іншого боку, Солець-Здруй приваблює багатьох пацієнтів та туристів через високу концентрацію сполук дво-валентної сірки у водах Соля. Висока мінералізація робить їх найсильнішими цілющими водами в Польщі і навіть одними з найкращих у Європі. Справжньою перлиною для відпочинку, яка доповнює оздоровчі можливості Соля, є комплекс мінеральних басейнів зі SPA та велнес-процедурами, відкритий у 2013 році.

27. PIŃCZÓW – SARMACKIE ATENY

Pińczów, założony przez kardynała Zbigniewa Oleśnickiego, to malownicza miejscowość położona w sercu Ponidzia. Nazywana jest siedzibą arian, braci polskich. Warto obejrzeć tu Dom na Mirowie, zwany „drukarnią ariańską”, zbudowany z ciosów miejscowego kamienia, kościół i dawny klasztor Paulinów z XV w., a także wczesnobarokowy kościół i klasztor reformatów z XVII w. oraz muzeum regionalne, dokumentujące tradycję, historię i kulturę Ponidzia. Na uwagę zasługują także renesansowa Synagoga Stara z przełomu XVI/XVII w., jedyny dobrze zachowany obiekt świadczący o obecności Żydów w mieście, pałac Wielopolskich, a także górująca nad Pińczowem i okolicą renesansowa kaplica św. Anny, wzniesiona w stylu manierystycznym w 1600 r. według projektu Santi Gucciego. Ze Wzgórza Świętej Anny można podziwiać wspaniałe widoki na Dolinę Nidy i najbliższą okolicę.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów
tel. 41 357 24 72, 357 54 04
www.muzeumpinczow.pl

27. PIŃCZÓW – SARMATIAN ATHENS

Pińczów, founded by a cardinal Zbigniew Oleśnicki, is a picturesque town located at the heart of Ponidzie. It is called the seat of the Arians, the Polish Brethren. It is worth seeing the House on Mirow, called the "drukarnia ariańska" ("Arian printing house"), built of local stone blocks as well as an early Baroque church and a Reformati's monastery from the 17th century as well as a regional museum documenting the tradition, history, and culture of Ponidzie. Another noteworthy buildings are the Renaissance Old Synagogue from the turn of the 16th and 17th centuries, the only well-preserved building testifying to the presence of Jews in the town, the palace of the Wielopolski family, and the Renaissance St. Anne's Chapel towering over Pińczów and its surroundings, built in Mannerist style in 1600 according to the design of Santi Gucci. From St. Anne's Hill, you can admire a magnificent view of the Nida Valley and the surrounding area.

27. PIŃCZÓW – SARMATISCHES ATHEN

Pińczów, gegründet von Kardinal Zbigniew Oleśnicki, ist eine malerische Stadt im Herzen von Ponidzie. Sie wird als Sitz der Arianer, der Polnischen Brüder, bezeichnet. Sehenswert sind hier das Haus auf Mirow, die so genannte „drukarnia ariańska“ („arianische Druckerei“), die aus lokalem Stein erbaut wurde, eine frühbarocke Kirche und das Reformatenkloster aus dem 17. Jahrhundert sowie ein Regionalmuseum, das die Tradition, Geschichte und Kultur von Ponidzie dokumentiert. Bemerkenswert sind auch die Alte Synagoge im Renaissancestil aus der Wende vom 16. zum 17. Jahrhundert, das einzige gut erhaltene Bauwerk, das von der Anwesenheit der Juden in der Stadt zeugt, der Palast der Familie Wielopolski und die über Pińczów und Umgebung thronende St. Anna-Kapelle im Renaissancestil, die im Jahr 1600 nach einem Entwurf von Santi Gucci im manieristischen Stil errichtet wurde. Vom St. Anna's Hill hat man einen herrlichen Blick auf das Nida-Tal und die Umgebung.

27. ПІНЧУВ – САРМАТСЬКІ АФІНИ

Пінчув, заснований кардиналом Збігневом Олесницьким, – це мальовниче містечко, розташоване в самому центрі Понідзе. Його називають місцем проживання аріан, польських братів. Варто побачити Дім на Мірові, який називається «аріанська друкарня», побудований з блоків з місцевого каменю, костел і колишній монастир Поліни з XV століття, а також костел в стилі раннього бароко та монастир реформаторів XVII століття а також регіональний музей, в якому зберігаються документи щодо традицій, історії та культури Понідзе. Також варто відзначити Стару синагогу епохи Ренесансу, побудовану на межі XVI/XVII століть, єдину добре збережену будівлю, що демонструє присутність євреїв у місті, палац Велопольських та каплицю святої Анни, яка височить над Пінчувом та околицею і яку було зведено в стилі маньєризму в 1600 році за проектом Санті Гуччі. З пагорба Святої Анни можна насолоджуватися чудовим видом на долину Нідри та околиці.

28. SZYDLÓW

Szydłów to jeden z najpiękniejszych średniowiecznych zespołów obronnych. Wygląd jest zasługą Kazimierza Wielkiego, który otoczył miasto potężnymi murami i zmienił w twierdzę. W świetnym stanie zachowały się cztery odcinki murów o długości około 700 m. Do miasta wjeżdżało się kiedyś bramami. Jediną zachowaną do dziś jest tzw. Brama Krakowska. Najważniejszym obiektem w królewskim mieście był zamek zbudowany z kamienia. Ten ufundowany przez Władysława Jagiełłę można oglądać do dziś. Funkcjonujące tu Muzeum Zamków Królewskich mieści się w tzw. Skarbczyku, który jest częścią zamku. Zobaczyć tu można makiety zamków, w tym m.in. dwie makiety z Szydłowa, malborski pałac Wielkich Mistrzów, Wawel w Krakowie oraz cesarski kompleks w Akwizgranie, a także realistyczne figury znanych postaci żyjących na przełomie XIV i XV w.: Zawiszy Czarnego, wójta średniowiecznego Szydłowa, króla Władysława Jagiełłę, a także króla Kazimierza Wielkiego – każda wykonana w skali 1:1. Wszystko to wzbogacone zostało warstwą multimedialną, dzięki której można wirtualnie napalić w kominku, aby ogrzać komnatę przed przybyciem króla, przynieść wino na wieczorną ucztę czy też wziąć udział w turnieju rycerskim. Na zamku można także zasiąść na tronie i poczuć się jak władca. Całość uzupełnia ekspozycja artefaktów odkrytych podczas eksploracji archeologicznych szydlowskiego zamku, m.in. monet, narzędzi, elementów ubioru i uzbrojenia, kafil oraz naczyń ceramicznych.

Punkt Informacji Turystycznej
Miejsko-Gminne Centrum Kultury
– dawna Synagoga
ul. Targowa 3, 28-225 Szydłów

oraz Brama Zamkowa
ul. Szkolna 8, 28-225 Szydłów
tel. 41 354 53 13, 881 065 108
www.szydlow.pl

28. SZYDLÓW

Szydłów is one of the most beautiful medieval fortified complexes. The town owes its appearance to Kazimierz Wielki, who surrounded the town with mighty walls and turned it into a fortress. Four sections of the walls, about 700 m long, have been preserved in excellent condition. The town was once entered through gates. The only one remaining to this day is the so-called Krakowska Gate. The most important building in the royal city was a castle built of stone. This castle, founded by Władysław Jagiełło can still be visited today. The Royal Castles Museum functioning here is located in the so-called 'Skarbozyk', which is part of the castle. Here you can see models of castles, including two models from Szydłów, the Palace of the Grand Masters in Malbork, Wawel in Cracow, and the imperial complex in Akwizgran, as well as realistic figures of famous personalities from the late 14th and early 15th centuries of Zawisza Czarny, the alderman of medieval Szydłów, King Władysław Jagiełło, and King Kazimierz Wielki – each made in 1:1 scale. All this has been enriched with a multimedia layer thanks to which you can virtually light the fireplace to warm the chamber before the arrival of the king, bring wine for the evening feast or take part in a knight tournament. At the castle, you can also sit on a throne and feel like a monarch. The entire exhibition is completed with artefacts discovered during the archaeological exploration of the castle in Szydłów, including coins, tools, elements of clothing and weaponry, tiles, and ceramic vessels.

28. SZYDLÓW

Szydłów ist eine der schönsten mittelalterlichen Festungsstädte. Ihr Aussehen verdankt sie Kazimierz Wielki, der die Stadt mit mächtigen Mauern umgab und sie zu einer Festung machte. Vier Mauerabschnitte von etwa 700 m Länge sind hervorragendem Zustand erhalten geblieben. Früher wurde die Stadt durch Tore betreten. Das einzige, das bis heute erhalten geblieben ist, ist das so genannte Krakowska-Tor. Das wichtigste Gebäude der Königsstadt war das aus Stein errichtete Schloss. Sie wurde von Władysław Jagiełło gegründet und ist heute noch zu sehen. Das Museum der königlichen Schlösser befindet sich in der so genannten Schatzkammer, die Teil des Schlosses ist. Zu sehen sind Modelle von Burgen, darunter zwei Modelle aus Szydłów, der Großmeisterpalast in Malbork, der Wawel in Krakau und die Kaiseranlage in Aachen, sowie realistische Figuren berühmter Persönlichkeiten, die an der Wende vom 14. zum 15. Jahrhundert: Zawisza Czarny, der Schöffe des mittelalterlichen Szydłów, König Władysław Jagiełło und König Kazimierz Wielki – jeweils im Maßstab 1:1 hergestellt. All dies wurde mit einer Multimedia-Ebene angereichert, mit der Sie virtuell ein Feuer im Kamin entfachen können, um Ihr Gemach zu erwärmen, bevor der König eintrifft, Wein für das abendliche Festmahl bringen oder an einem Ritterturnier teilnehmen können. Sie können auch auf einem Thron im Schloss sitzen und sich wie ein König fühlen. Das Schloss wird durch eine Ausstellung von Artefakten ergänzt, die bei der archäologischen Erforschung des Schlosses in Szydłów entdeckt wurden, darunter Münzen, Werkzeuge, Kleidungs- und Waffenteile, Fliesen und Keramikgefäße.

28. ШИДЛУВ

Шидлув – один з найкрасивіших середньовічних оборонних комплексів. Його вигляд – це заслуга Казимира Великого, який оточив місто величезними стінами і перетворив його на фортецю. У відмінному стані збереглися чотири ділянки стін довжиною близько 700 м. Раніше до міста в'їжджали через браму. До наших днів збереглася єдине Краківська брама. Найважливішою спорудою королівського міста був кам'яний замок. Той, що побудував Владислав Ягайло, можна побачити і нині. Діючий тут музей Королівських замків розташований у так званій Скарбоніці, яка є частиною замку. Тут можна побачити макети замків, зокрема два макети з Шидлува, Палацу Великих Майстрів у Мальборку, Вавеля в Кракові та імператорського комплексу в Аахені, а також реалістичні фігури відомих діячів, що жили на межі XIV-XV століть, до яких належать: Завіша Чарний, мер середньовічного Шидлува, Король Владислав Ягайло, а також Король Казимир Великий – кожна фігура виконана у масштабі 1: 1. Все це було збагачене мультимедійним шаром, завдяки якому ви можете віртуально запалити камін, щоб зігріти кімнату до приходу короля, принести вино на вечірне застілля або взяти участь у лицарському турнірі. У замку ви також можете сісти на трон і відчувати себе правителем. Усе доповнюється виставкою артефактів, відкритих під час археологічних розкопок замку в Шидлуві, зокрема монет, знарядь праці, предметів одягу та зброї, кахельної плитки та керамічного посуду.

29. WŁOSZCZOWA I OKOLICE

Ziemia włoszczowska obfituje w wiele unikalnych zabytków i historycznych miejsc. Warto tu zobaczyć malowniczo położone dworki i obiekty podworskie, najstarsze kościoły oraz sanktuaria, a także miejsca związane ze znanymi w Polsce osobami, walczącymi o wolność kraju. Na uwagę zasługuje Sanktuarium Maryjne we Włoszczowie z cudownym obrazem Matki Bożej Włoszczowskiej Opiekunki Rodzin. Zaledwie kilka kilometrów od Włoszczowy, w małej miejscowości Czarncza, w której urodził się i został pochowany Stefan Czarniecki, zarówno w kościele p.w. NMP i Św. Floriana, jak i w budynku szkoły podstawowej odnaleźć można wiele pamiątek po słynnym hetmanie. W Ludyni z kolei jest miejsce, w którym można się poczuć jak w bajce. Stoi tam otoczony stawami i parkiem dworek, w którym nagrywano sceny do filmów „Syzyfowe prace” oraz „Przedwiośnie”. Nie można także ominąć zbudowanego w I połowie XIX w. spichlerza w Kluczewsku, przypominającego wyglądem pałacyk. Koniecznie trzeba też zwiedzić drewniane kościoły i kaplice w Kurzelowie, Bebelnie i Kossowie, znajdujące się na Świętokrzyskim Szlaku Architektury Drewnianej.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Wiśniowa 23, 29-100 Włoszczowa
tel. 41 394 14 05
www.lgd-region-wloszczowa.pl

29. WŁOSZCZOWA AND ITS SURROUNDINGS

The land of Włoszczowa abounds in many unique monuments and historical places. It is worth seeing the picturesque manor houses and manor buildings, the oldest churches and sanctuaries, as well as places connected with famous Polish people who fought for the freedom of the country. Noteworthy is the Sanktuarium Maryjne (Marian Sanctuary) in Włoszczowa with its miraculous painting of Matka Boża Włoszczowska Opiekunka Rodzin (Lady of Włoszczowa, the Protector of Families). Just a few kilometers from Włoszczowa, in a small village Czarncza, where Stefan Czarniecki was born and buried, both in the church of the Blessed Virgin Mary and St. Florian and in the building of the primary school, you can find many mementoes of the famous hetman. In Ludynia, on the other hand, there is a place where you can feel like in a fairy tale. There is a manor house surrounded by ponds and a park, where scenes for "Syzyfowe prace" and "Przedwiośnie" were shot. The granary in Kluczewsko, built in the first half of the 19th century, resembling a palace, is also worth seeing. You must also visit the wooden churches and chapels in Kurzelów, Bebelno and Kossów, located on the Świętokrzyskie Wooden Architecture Route.

29. WŁOSZCZOWA UND UMGEBUNG

Das Land von Włoszczowa ist reich an vielen einzigartigen Denkmälern und historischen Stätten. Es lohnt sich, malerische Herrenhäuser und Hofgebäude, die ältesten Kirchen und Heiligtümer sowie Orte zu besuchen, die mit berühmten polnischen Persönlichkeiten verbunden sind, die für die Freiheit des Landes gekämpft haben. Erwähnenswert ist das Sanktuarium Maryjne (Marienheiligtum) in Włoszczowa mit dem wunder tätigen Bild der Matka Boża Włoszczowska Opiekunka Rodzin (Muttergottes von Włoszczowa, der Beschützerin der Familien). Nur wenige Kilometer von Włoszczowa entfernt, in dem kleinen Dorf Czarncza, wo Stefan Czarniecki geboren und begraben wurde, finden sich sowohl in der Kirche der Heiligen Jungfrau Maria und des Heiligen Florian als auch im Gebäude der Grundschule zahlreiche Erinnerungsstücke an den berühmten Hetman. In Ludynia hingegen gibt es einen Ort, an dem man sich wie in einem Märchen fühlen kann. Es gibt ein von Teichen und einem Park umgebenes Herrenhaus, in dem Szenen für die Filme „Syzyfowe prace“ und „Przedwiośnie“ gedreht wurden. Auch der in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts errichtete palastähnliche Getreidespeicher in Kluczewsko sollte nicht ausgelassen werden. Unbedingt besuchen sollten Sie auch die Holzkirchen und -kapellen in Kurzelów, Bebelno und Kossów, die an der Świętokrzyskie-Route der Holzarchitektur liegen.

29. ВЛОЩОВА І ОКОЛИЦЯ

Влощовський регіон рясніє багатьма унікальними пам'ятками та історичними місцями. Варто побачити мальовничо розташовані садиби та присадибні об'єкти, найстаріші костели та санктuariї, а також місця, пов'язані з відомими в Польщі людьми, які боролися за свободу країни. Заслугує на увагу санктuariй Діви Марії у Влощові з чудотворною іконою Матері Божої Влощовської, Опікунки Родин. Лише за кілька кілометрів від Влощови, у невеликому містечку Чарнча, де народився і похований Стефан Чарнецький, а також в костелі Пресвятої Діви Марії та Святого Флоріана, а також у приміщенні середньої школи можна знайти багато пам'ятних знаків, що відносяться до відомого гетьмана. У Людині, у свою чергу, є місце, де можна почути себе як у казці. Там стоїть садиба, оточена ставками та парком, де були записані сцени до фільмів «Сізіфова праця» та «Весна йде». Не можна пропустити схоже на палац зернохосовище, побудоване в першій половині XIX століття в Ключевську. Також обов'язково потрібно відвідати дерев'яні костели та каплиці в Кужельові, Бєбєльні та Косові, розташовані на Свєнтокрзиському шляху дерев'яної архітектури.

30. ARCHIOPACTWO CYSTERSÓW W JĘDRZEJOWIE

Klasztor w Jędrzejowie jest najstarszym kompleksem cysterskim w Polsce, ufundowanym przez Jakuba Jakę, późniejszego biskupa gnieźnieńskiego oraz jego brata Klemensa w 1140 r. To na ich zaproszenie, do osady zwanej wówczas Brzeźnica, z francuskiego Morimondy przybyli pierwsi zakonnicy. Po lewej stronie od klasztornej wejścia zachowała się pochodząca z 1118 r. wieża, która należy do najstarszych zabytków architektury romańskiej w kraju. W specjalnie wzniesionej przez zakonników XVII-wiecznej bocznej kaplicy kościoła mieści się Sanktuarium bł. Wincentego Kadłubka, który w jędrzejowskim klasztorze spędził ostatnie lata swojego życia. W świątyni znajdują się też doskonale zachowane, bogato zdobione organy z XVIII w., w których zastosowane unikatowe rozwiązania techniczne są odpowiedzialne za ich niepowtarzalne brzmienie.

Archiopactwo Cysterskie w Jędrzejowie
 ul. Klasztorna 20, 28-300 Jędrzejów
 tel. 41 386 23 08, 386 35 25
www.jedrzejow.cystersi.pl

30. CISTERCIAN ARCHDIOCESE OF JĘDRZEJÓW

The monastery in Jędrzejów is the oldest Cistercian complex in Poland, founded by Jakub Jaksa, later bishop of Gniezno, and his brother Klemens in 1140. It was at their invitation that the first monks came from Morimond in France to the settlement then called Brzeźnica. On the left side of the entrance to the monastery there preserved the tower, which dates back to 1118 and is one of the oldest monuments of Romanesque architecture in the country. In 17th century side chapel of the church, a specially erected by the monks, there is a sanctuary of the Blessed Wincenty Kadłubek, who spent the last years of his life in the monastery of Jędrzejów. In the temple there are also a perfectly preserved, richly ornamented organ from the 18th century, in which unique technical solutions are responsible for the unique unrepeatable sound.

30. ERZDIOZESE DER ZISTERZIENSER IN JĘDRZEJÓW

Das Kloster in Jędrzejów ist die älteste Zisterzienseranlage in Polen und wurde im Jahr 1140 von Jakub Jaksa, dem späteren Bischof von Gniezno, und seinem Bruder Klemens gegründet. Links vom Klostereingang ist ein Turm aus dem Jahr 1118 erhalten, der zu den ältesten Denkmälern romanischer Architektur des Landes gehört. In der Seitenkapelle der Kirche aus dem 17. Jahrhundert, die eigens von den Mönchen errichtet wurde, befindet sich das Heiligtum des seligen Wincenty Kadłubek, der seine letzten Lebensjahre im Kloster Jędrzejów verbrachte. Der Tempel beherbergt auch eine perfekt erhaltene, reich verzierte Orgel aus dem 18. Jahrhundert, deren einzigartige technische Lösungen für den einzigartigen unwiederholbaren Klang verantwortlich sind.

30. АБАТСТВО ЦИСТЕРІАНЦІВ У ЄНДЖЕЙОВІ

Монастир в Єнджейові – це найстаріший комплекс цистерціанців у Польщі, заснований Якубом Якоєм, пізнішим єпископом Гнезно, та його братом Клеменсом у 1140 році. Саме на їх запрошення до поселення, яке тоді називали Бжезьниця, прибули перші монахи з французького Морімонда. В монастирі збереглася вежа 1118 року, яка знаходиться ліворуч та є однією з найстаріших пам'яток романської архітектури в країні. В спеціально збудованій ченцями в XVII столітті боковій каплиці костелу знаходиться санктuarій Блаженного Вінцентія Кадлубка, який останні роки свого життя провів у монастирі Єнджеюв. У храмі також є прекрасно збережений, багато оздоблений орган XVIII століття, який має унікальний і неповторний звук завдяки унікальним технічним рішенням.

31. POCYSTERSKI ZESPÓŁ KLASZTORNY W KOPRZYWNICY

Zakon Cystersów przybył do Koprzywnicy w 1185 r., kiedy to Mikołaj Bogoria ufundował tutaj klasztor. W połowie XVII stulecia opat Zbigniew Ossoliński dokonał renowacji świątyni. Powstał wówczas ołtarz główny, kruchta oraz wieża przypominająca wielki odwrócony kielich. Turyści mają możliwość podziwiania poklasztornego wschodniego skrzydła budowli z przepięknym romańskim kapitułarem. W latach 60. XX w. podczas prac konserwatorskich we wnętrzu kościoła odkryto gotyckie polichromie. W tym okresie odbudowano również zniszczoną w wyniku historycznej zawieruchy wieżę oraz utworzono lapidarium.

**Poustyński Zespół Klasztorny
w Koprzywnicy**
Parafia p.w. św. Floriana
ul. Krakowska 78, 27-660 Koprzywnica
tel. 15 847 62 02

31. POST-CISTERCIAN MONASTERY COMPLEX IN KOPRZYWNICA

The Cistercian Order arrived in Koprzywnica in 1185, when Mikołaj Bogoria founded a monastery here. In the middle of the 17th century, abbot Zbigniew Ossoliński renovated the temple. The main altar, the porch and the tower resembling a large inverted chalice were built at that time. Tourists can admire the post-castle eastern wing of the building with a beautiful Romanesque chapterhouse. In the 1960s of the 20th century during conservation work, Gothic polychromes were discovered inside the church. At that time the tower, which had been destroyed by historical turmoil, was also rebuilt and a lapidarium was created.

31. POSTZISTERZIENSISCHER KLOSTERKOMPLEX IN KOPRZYWNICA

Der Zisterzienserorden kam im Jahr 1185 nach Koprzywnica, als Mikołaj Bogoria hier ein Kloster gründete. In der Mitte des 17. Jahrhunderts renovierte Abt Zbigniew Ossoliński das Gotteshaus. Der Hauptaltar, die Vorhalle und der Turm, der einem großen umgedrehten Kelch ähnelt, wurden zu dieser Zeit gebaut. Touristen können den postmonastischen Ostflügel des Gebäudes mit einem schönen romanischen Kapitelsaal bewundern. In den 1960er Jahren wurden bei Restaurierungsarbeiten im Inneren der Kirche gotische Polychromien entdeckt. Damals wurde auch der Turm, der durch historische Wirren zerstört worden war, wieder aufgebaut und ein Lapidarium eingerichtet.

31. КОМПЛЕКС ЦИСТЕРЦІАНСЬКОГО МОНАСТІРЯ В КОПШИВНИЦІ

Орден Цистерціанців прийшов до Копшивниці в 1185 році, коли Миколай Богорія заснував тут монастир. У середині XVII століття настоятель Збігнев Оссолінський відреставрував храм. Тоді були побудовані головний вівтар, ганок і вежа, що нагадує велику перевернуту чашу. Туристи мають можливість милуватися колишнім монастирським східним крилом будівлі з прекрасною романською капітулою. В 60-х роках XX століття під час реставраційних робіт в інтер'єрі костелу були виявлені зразки готичної поліхромії. У цей період відбудовано також вежу, зруйновану внаслідок історичних потрясінь, та створено лапідарій.

32. OPACTWO CYSTERSÓW W WĄCHOCKU

Klasztor w Wąchocku został zbudowany na przełomie XII i XIII w. Wielokrotnie niszczony wracał do dawnej świetności dzięki wytrwałej pracy zakonników. Obiekt jest jednym z najpiękniejszych zabytków architektury sakralnej w Polsce i stanowi połączenie kilku stylów architektonicznych. Sale zebrań zakonników, kapitułarz oraz fraternia utrzymane są w charakterze romańskim, refektarz reprezentuje budownictwo wczesnogotyckie, a klasztorne baszty – barok. Na terenie klasztorного kompleksu znajduje się muzeum, którego ekspozycja zawiera materiały związane z powstaniem styczniowym. W krużgankach natomiast umieszczono płytę nagrobną mjr. Jana Piwnika „Ponurego”, jednego z dowódców świętokrzyskich ugrupowań AK. Do zwiedzania udostępniane są również ogrody cysterskie.

Opactwo Cysterskie w Wąchocku
 ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock
 tel. 41 275 02 00
www.wachock.cystersi.pl

32. CISTERCIAN ABBEY IN WĄCHOCK

The monastery in Wąchock was built at the turn of the 12th and 13th centuries. Destroyed many times, it returned to its former glory thanks to the monks' persistent work. The building is one of the most beautiful monuments of sacral architecture in Poland and is a combination of several architectural styles. The monks' meeting rooms, the chapterhouse and the fraternity are Romanesque in character, the refectory represents early Gothic architecture, and the monastery towers – Baroque. Within the monastery complex, there is a museum, whose exposition contains materials related to the January Uprising. In the cloisters, there is a tombstone of Major Jan Piwnik "the Gloomy", one of the commanders of the Świętokrzyskie groupings of the AK (Home Army). The Cistercian gardens are also open to visitors.

32. ZISTERZIENSERABTEI IN WĄCHOCK

Das Kloster in Wąchock wurde an der Wende vom 12. zum 13. Jahrhundert erbaut. Nach zahlreichen Zerstörungen erstrahlt sie dank der beharrlichen Arbeit der Mönche wieder in altem Glanz. Das Gebäude ist eines der schönsten Denkmäler der sakralen Architektur in Polen und stellt eine Kombination aus mehreren Baustilen dar. Die Versammlungsräume der Mönche, der Kapitelsaal und die Bruderschaft sind romanisch, das Refektorium ist frühgotisch und die Klostertürme sind barock. Der Klosterkomplex umfasst ein Museum mit Exponaten zum Januaraufstand. Im Kreuzgang befindet sich der Grabstein von Major Jan Piwnik „Düster“, einem der Befehlshaber der Gruppen der Świętokrzyskie-Heimwehr. Auch die Zisterziensergärten sind für Besucher zugänglich.

32. ЦИСТЕРЦІАНСЬКЕ АБАТСТВО У ВОНХОЦЬКУ

Монастир у Вонхоцьку був побудований на межі XII і XIII століть. Його багато разів руйнували, але він повернувся до своєї колишньої слави завдяки наполегливій праці ченців. Будівля є однією з найкрасивіших пам'яток сакральної архітектури в Польщі та являє собою поєднання кількох архітектурних стилів. Зали зборів ченців, капітула та фратерня в романському стилі, трапезна представляє архітектуру епохи ранньої готики, а монастирські вежі – бароко. У монастирському комплексі є музей, експозиція якого містить матеріали, пов'язані з Січнеvim повстанням. А в клуатрах знаходиться надгробний пам'ятник майору Яну Півнику «Понурому», одному з командирів Свєнто-кшишських підрозділів АК. Цистерціанські сади також відкриті для відвідування.

33. OPATÓW

W leżącym na Szlaku Bursztynowym Opatowie dawne czasy pozostawiły wiele cennych pamiątek. Największym zabytkiem miasteczka jest – pamiętająca okres romański – kolegiata św. Marcina. Podziwiać w niej można romańskie okienka tzw. biforia oraz dekoracje w postaci fryzu. Na szczególną uwagę zasługują umieszczone w lewej nawie transeptu nagrobki rodziny Szydłowickich z ciekawą płaskorzeźbą z brązu tzw. Lamentem Opatowskim. Do tej trzynawowej świątyni zbudowanej na planie krzyża łacińskiego prowadzi droga przez renesansową Bramę Warszawską. Nieopodal kościoła położony jest rynek, na którym stoi przysadzisty ratusz z przełomu XVI i XVII w. a pod nim udostępniono do zwiedzania 400-metrową Podziemną Trasę Turystyczną. Po drugiej stronie rzeki Opatówki warto zwiedzić klasztor oo. Bernardynów z barokowym kościołem i interesującymi rzeźbami rokokowymi.

Centrum Informacji Turystycznej
 Plac Obrońców Pokoju 34, 27-500 Opatów
 tel. 15 868 13 01
www.opatow.travel

33. OPATÓW

In Opatów located on the Amber Trail, the old times have left many valuable souvenirs. The biggest monument of the town is – remembering the Romanesque period – the collegiate church of St. Martin. You can admire the Romanesque windows, the so-called biforia and decorations in the form of a frieze. Particularly noteworthy are the tombstones of the Szydłowiecki family located in the left nave of the transept, with an interesting bronze bas-relief, the so-called The Opatowski Lament. This three-nave temple built on the plan of a Latin cross is accessible through the Renaissance Warsaw Gate. Near the church, there is a market square with a squat town hall from the turn of the 16th and 17th centuries and underneath there is a 400-meter-long Underground Tourist Route. On the other side of the Opatówka River, it is worth visiting the Bernardine Monastery with its Baroque church and interesting Rococo sculptures.

33. OPATÓW

In Opatów, das an der Bernsteinstraße liegt, haben die alten Zeiten viele wertvolle Erinnerungsstücke hinterlassen. Das größte Denkmal der Stadt ist die Stiftskirche St. Martin, die an die romanische Zeit erinnert. Man kann romanische Fenster, so genannte Biforien, und Verzierungen in Form eines Frieses bewundern. Besonders erwähnenswert sind die Grabsteine der Familie Szydłowieccy im linken Querschiff mit einem interessanten Bronzerelief, der so genannten Opatów-Klage. Eine Straße führt durch das Warschauer Tor aus der Renaissance zu diesem dreischiffigen Tempel, der auf dem Grundriss eines lateinischen Kreuzes errichtet wurde. Unweit der Kirche befindet sich ein Marktplatz mit einem gedungenen Rathaus aus der Wende vom 16. zum 17. Jahrhundert, unter dem eine 400 Meter lange unterirdische Touristenroute für Besichtigungen zur Verfügung steht. Auf der anderen Seite des Flusses Opatówka lohnt sich ein Besuch des Bernhardinerklosters mit seiner Barockkirche und interessanten Rokokoskulpturen.

33. ОПАТУВ

В розташованому на Бурштиновому шляху Опатуві стародавні часи залишили багато цінних пам'яток. Найбільша пам'ятка міста – це колегіальний костел Святого Мартіна, який пам'ятає романський період. В ньому можна побачити вікна в романському стилі, так звані біфорії, а також декорації у вигляді фризу. Особливої уваги заслуговують надробки родини Шидловецьких, розташовані в лівому нефі трансепта, з цікавим бронзовим барельєфом, так званим Плачем Опатовським. До цього тринефного храму, побудованого у формі латинського хреста, веде дорога через Варшавську браму епохи Ренесансу. Біля костелу знаходиться ринкова площа з кремезною ратушею, побудованої на межі XVI і XVII століть, а під нею – відкритий для відвідування 400 метровий підземний туристичний маршрут. По той бік річки Опатувки варто відвідати монастир отців Бернардинів з костелом в стилі бароко та цікавими скульптурами в стилі рококо.

34. ŚLADAMI ŻYDOWSKICH MIASTECZEK

Spółeczność żydowska pozostawiła trwały ślad w architekturze, jak i kulturze świętokrzyskich miast. Tragiczne wydarzenia II wojny światowej sprawiły, że do obecnych czasów przetrwało niewiele miejsc, związanych z Żydami. Te, które pozostały, dobitnie świadczą o bogactwie żydowskich zwyczajów i tradycji. Warto dla nich odwiedzić Szydłów, w którym znajduje się renesansowa synagoga, a w jej wnętrzu uwagę przyciąga rzeźbiony Aron ha Kodesz, czyli szafa ołtarzowa na Torę, oraz delikatnie żebrowany strop. Ciekawym obiektem w Pińczowie jest Synagoga Stara, która w polskiej architekturze synagogalnej jest najstarszym przykładem świątyni o układzie tzw. wzdłużnym. Jednakże miasteczkiem najbardziej upamiętniającym historię dawnych żydowskich mieszkańców jest Chmielnik. W budynku dawnej synagogi z XVIII w. powstał tu nowoczesny Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl”. Wizyta w nim jest fascynującym spacerem po przedwojennych uliczkach Chmielnika, wyprawą w głąb tradycji sztetla, bliskim spotkaniem z rodziną, przygotowującą uroczysty szabat. Daje możliwość odkrycia i poznania wielu miejsc, w których żyli obok siebie przez stulecia Polacy i Żydzi.

www.swietokrzyskisztetl.pl
www.muzeumpinczow.pl
www.szydlow.pl

34. IN THE FOOTSTEPS OF JEWISH TOWNS

The Jewish community left a permanent mark on the architecture and culture of Świętokrzyskie towns. As a result of the tragic events of World War II, few places connected with Jews have survived to the present day. Those that have remained, testify explicitly to the richness of Jewish customs and traditions. For them, it is worth visiting Szydłów, where there is a Renaissance synagogue, the interior of which attracts attention with its carved Aron ha Kodesh, i.e., an altar cabinet for the Torah, and a delicately ribbed ceiling. An interesting object in Pińczów is the Old Synagogue, which in Polish synagogue architecture is the oldest example of a temple with the so-called longitudinal layout. However, the town that most commemorates the history of the former Jewish inhabitants is Chmielnik. In the building of the former synagogue from the 18th century a modern "Świętokrzyski Sztetl" Education and Museum Center was established. A visit there is a fascinating walk through the prewar streets of Chmielnik, a journey into the traditions of the shtetl and a close encounter with a family preparing a ceremonial Shabbat. It allows you to discover and get to know many places where Poles and Jews lived side by side for centuries.

34. AUF DEN SPUREN DER JÜDISCHEN STÄDTE

Die jüdische Gemeinde hat die Architektur und Kultur der Świętokrzyskie-Städte nachhaltig geprägt. Infolge der tragischen Ereignisse des Zweiten Weltkriegs haben nur wenige Orte, die mit Juden in Verbindung stehen, bis heute überlebt. Diejenigen, die erhalten geblieben sind, zeugen jedoch eindeutig vom Reichtum der jüdischen Bräuche und Traditionen. Es lohnt sich, Szydłów zu besuchen, wo sich eine Synagoge im Renaissancestil befindet, deren Innenraum durch einen geschnitzten Aron ha Kodesh, d. h. einen Altarschrank für die Tora, und eine fein gerippte Decke auffällt. Ein interessantes Gebäude in Pińczów ist die Alte Synagoge, die in der polnischen Synagogenarchitektur das älteste Beispiel für ein Gotteshaus mit einem so genannten Längsschnitt ist. Die Stadt, die am meisten an die Geschichte ihrer ehemaligen jüdischen Einwohner erinnert, ist jedoch Chmielnik. In dem Gebäude der ehemaligen Synagoge aus dem 18. Jahrhundert wurde das moderne Bildungs- und Museumszentrum „Świętokrzyski Sztetl“ eingerichtet. Ein Besuch dort ist ein faszinierender Spaziergang durch die Vorkriegsstraßen von Chmielnik, eine Reise in die Traditionen des Shtetls und eine hautnahe Begegnung mit einer Familie, die einen feierlichen Schabbat vorbereitet. Sie bietet Ihnen die Möglichkeit, viele Orte zu entdecken und kennenzulernen, an denen Polen und Juden jahrhundertlang Seite an Seite gelebt haben.

34. СЛІДАМИ ЄВРЕЙСЬКИХ МІСТЕЧОК

Єврейська громада залишила незабутній слід в архітектурі та культурі Свентокшиських міст. Через трагічні події II світової війни до наших днів збереглося небагато місць, пов'язаних з євреями. Ті, що залишилися, чітко свідчать про багатство єврейських звичаїв та традицій. Варто відвідати Шидлув, в якому знаходиться синагога епохи Ренесансу, а в її інтер'єрі привертає увагу різьблений Арон ха Кодеш, тобто вітатна шафа для Тори, а також делікатне ребристе склепіння. Цікавим об'єктом у Пінчові є Стара синагога, яка в архітектурі польської синагоги є найдавнішим зразком храму з так званим поздовжнім плануванням. Однак містечко, яке найбільше нагадує про історію колишніх єврейських мешканців, – це Хмельник. У будівлі колишньої синагоги XVIII століття було зведено сучасний освітній та музейний центр «Свентокшиський штетл». Його відвідування – це захоплююча прогулянка довоєнними вулицями Хмельника, подорож до глибин традицій штетлу, близька зустріч з родиною, яка готується до урочистого шabbату. Це дає можливість відкрити для себе та познайомитися з багатьма місцями, де століттями поляки та євреї жили поруч.

35. BODZENTYN

Zlokalizowany nad rzeką Psarką Bodzentyn został założony w XIV w. przez biskupa Bodzantę, dzięki któremu stał się ośrodkiem administracyjnym dóbr całego biskupstwa krakowskiego. Wówczas także wzniesiono mury obronne miasta oraz zamek. W połowie następnego stulecia zbudowano gotycką kolegiatę p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława, ufundowaną przez kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Jej najcenniejszym zabytkiem jest gotycko-renesansowy tryptyk „Zaśnięcie Marii” z 1508 r. autorstwa ucznia Wita Stwosza – Marcina Czarnego. Nie należy zapominać także o świątyni p.w. św. Ducha, której historia sięga 1475 r. Największy rozkwit miasta datuje się na XVI w. – powstały wtedy wodociągi, łaźnia i drugi rynek. Obecnie największą atrakcją turystyczną Bodzentyna są ruiny zamku biskupów krakowskich. Warto zobaczyć także XIX-wieczną, drewnianą zagrodę rodziny Czernikiewiczów, w której eksponowane są dawne sprzęty domowe. Interesujący jest także cmentarz żydowski z zachowanymi 55 macewami z lat 1870-1934.

Punkt Informacji Turystycznej
Rynek Górny 11, 26-010 Bodzentyn
tel. 693 690 333

35. BODZENTYN

Located on the Psarka River, Bodzentyn was founded in the 14th century by bishop Bodzanta, thanks to whom it became an administrative centre of the whole Cracow bishopric. At that time, the town walls and a castle were erected. In the middle of the next century, a Gothic collegiate church of the the Assumption of the Blessed Virgin Mary and St. Stanislaus, founded by Cardinal Zbigniew Oleśnicki, was built. Its most valuable monument is the Gothic-Renaissance triptych "Zaśnięcie Marii" from 1508 by Marcin Czarny, a pupil of Wit Stwosz. One should not forget about the temple of Church of the Holy Spirit, the history of which dates back to 1475. The greatest prosperity of the city dates back to the 16th century- waterworks, a bathhouse and a second market square were built then. Currently, the biggest tourist attraction of Bodzentyn are the ruins of the castle of the bishops of Cracow. Also worth seeing is the 19th century wooden homestead of the Czernikiewicz family, where old household equipment is exhibited. There is also an interesting Jewish cemetery with preserved 55 matzevot from the years 1870-1934.

35. BODZENTYN

Die am Fluss Psarka gelegene Stadt Bodzentyn wurde im 14. Jahrhundert von Bischof Bodzanta gegründet, dem es zu verdanken ist, dass sie zum Verwaltungszentrum des gesamten Bistums Krakau wurde. Zu dieser Zeit wurden auch die Verteidigungsmauern und die Burg der Stadt errichtet. In der Mitte des nächsten Jahrhunderts wurde die gotische Stiftskirche Mariä Himmelfahrt und St. Stanislaus gebaut, die von Kardinal Zbigniew Oleśnicki gegründet wurde. Das wertvollste Denkmal ist das Triptychon der Gotik-Renaissance „Zaśnięcie Marii“ aus dem Jahr 1508 von Marcin Czarny, einem Schüler von Wit Stwosz. Nicht zu vergessen ist auch die Kirche des Heiligen Geistes, deren Geschichte bis ins Jahr 1475 zurückreicht. – Damals wurden Wasserwerke, ein Bad und ein zweiter Markt errichtet. Die größte Touristenattraktion von Bodzentyn sind derzeit die Ruinen der Burg der Krakauer Bischöfe. Sehenswert ist auch das hölzerne Gehöft der Familie Czernikiewicz aus dem 19. Jahrhundert, in dem alte Haushaltsgeräte ausgestellt sind. Interessant ist auch der jüdische Friedhof, auf dem 55 Matzevot aus den Jahren 1870-1934 erhalten sind.

35. БОДЗЕНТИН

Розташований на річці Псарка, Бодзентин був заснований у XIV столітті єпископом Бодзантою, завдяки чому він став адміністративним центром майна всього Краківського єпископату. Тоді також було зведено оборонні стіни міста та замок. В середині наступного століття було побудовано готичний колегіальний костел Успіння Пресвятої Діви Марії та Святого Станіслава, заснований кардиналом Збігневом Олесницьким. Його найціннішою пам'яткою є триптих в готично-ренесансному стилі «Успіння Марії» 1508 року, авторства учня Віта Ствоша – Мартіна Чарного. Не можна також забувати про храм Святого Духа, історія якого сягає 1475 року. Найбільший розквіт міста припадає на XVI століття – тоді були побудовані водопроводи, лазня та друга ринкова площа. В даний час найбільш визначною туристичною пам'яткою Бодзентина є руїни замка краківських єпископів. Варто також побачити дерев'яну садибу XIX століття родини Чернікевичів, у якій виставлено старовинний домашній посуд. Цікавим є єврейський цвинтар, в якому збереглося 55 мацев з 1870-1934 років.

36. NOWA SŁUPIA

Nowa Słupia to wieś gminna położona w Górach Świętokrzyskich między pasmem Jeleniowskim a Łysogórskim. Początki osadnictwa związane są silnie z rozwijającym się tu od II w. p.n.e. do IV w. hutnictwem żelaza. W latach 1351-1869 Nowa Słupia posiadała prawa miejskie. Do dziś zachował się dawny układ urbanistyczny z obszernym rynkiem. Warto tu obejrzeć kościół p.w. św. Wawrzyńca z 1678 r. oraz budynek dawnego probostwa szpitalnego z XVIII w. zwany „Opactówką”. Atrakcją jest otwarte w 2011 r. Centrum Kulturowo-Archeologiczne, w którym kompleksowo zaprezentowana została tematyka starożytnej metalurgii żelaza. Na 4-hektarowej powierzchni wybudowano amfiteatr ze sceną, bramę, sztolnię, liczne zabudowania wioski rzemieślników, chatę hutników, obóz Rzymian oraz Wał Hadriana. Poszerzono część archeologiczną, gdzie co roku odbywają się słynne „Dymarki Świętokrzyskie”, czyli festyn o ponad 50-letniej tradycji.

www.nowas lupia.pl
www.dymarki.pl
www.goryswietokrzyskie.travel

36. NOWA SŁUPIA

Nowa Słupia is a municipal village located in the Świętokrzyskie Mountains between the Jeleniowskie and Łysogórskie ranges. The beginnings of the settlement are strongly connected with iron smelting developing here from the 2nd century BC to the 4th century. In the years 1351-1869 Nowa Słupia had city rights. The old urban layout with a spacious market square has been preserved to this day. It is worth seeing the church of St. Lawrence from 1678 and the building of the former hospital rectory from the 18th century called "Opatówka". An attraction is the Cultural and Archaeological Center, opened in 2011, in which the subject of ancient iron metallurgy was presented comprehensively. On a 4-hectare area, an amphitheatre with a stage, a gate, an adit, numerous buildings of a craftsmen's village, a steelworkers' hut, a Roman camp, and Hadrian's Embankment were built. The archaeological part, where the famous "Dymarki Świętokrzyskie" i.e., a festival with over 50 years of tradition takes place every year, has been expanded.

36. NOWA SŁUPIA

Nowa Słupia ist eine Gemeinde im Świętokrzyskie-Gebirge zwischen den Gebirgen Jeleniowskie und Łysogórskie. Die Anfänge der Siedlung sind eng mit der Eisenverhüttung verbunden, die sich hier vom 2. bis zum 4. Jahrhundert v. Chr. entwickelte. Zwischen 1351 und 1869 wurde Nowa Słupia das Stadtrecht verliehen. Der alte Stadtgrundriss mit einem großzügigen Marktplatz ist bis heute erhalten geblieben. Sehenswert sind hier die St.-Lorenz-Kirche aus dem Jahr 1678 und das ehemalige Krankenhauspfarramt „Opatówka“ aus dem 18. Die Attraktion wurde im Jahr 2011 eröffnet. Eine Attraktion ist das Kultur- und Archäologiezentrum, das das Thema der antiken Eisenmetallurgie umfassend darstellt. Auf einer Fläche von 4 Hektar wurden ein Amphitheater mit einer Bühne, ein Tor, ein Stollen, zahlreiche Gebäude eines Handwerkerdorfes, eine Schmelzhütte, ein Römerlager und der Hadrianswall errichtet. Der archäologische Teil der Stätte wurde erweitert, und jedes Jahr findet dort das berühmte „Dymarki Świętokrzyskie“ statt, ein Festival mit über 50-jähriger Tradition.

36. НОВА СЛУП'Я

Нова Слуп'я – це головне селище гміни, розташоване в Свентокшиських горах між Єленювським та Лисогорським хребтами. Початок заселення тут міцно пов'язаний з розвитком металургії, починаючи з II століття до нашої ери і до IV століття. У 1351-1869 роках Нова Слуп'я мала права міста. Старе міське планування з просторою ринковою площею збереглося до наших днів. Варто відвідати костел Святого Вавжинця 1678 року, а також будинок колишньої лікарні з XVIII століття, що називається «Опатувка». Визначною пам'яткою є Культурно-археологічний центр, відкритий у 2011 році, в якому було всебічно представлено тематику давньої металургії. На площі 4 гектари були побудовані: амфітеатр зі сценою, брама, штольня, численні будівлі села майстрів, хата металургів, римський табір та Вал Адріана. Розширено археологічну частину, де щороку проходить знаменитий фестиваль «Свентокшиські сиродутні горна», що має понад 50-річну традицію.

37. ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELOWIE

Żywe Muzeum Porcelany daje możliwość zapoznania się z procesem ręcznej produkcji porcelany, poczynając od projektu, przez kolejne etapy, na malowaniu kończąc. Dowiedzieć się tu można, z czego powstaje porcelana, jaka jest różnica między ceramiką a porcelaną, co wspólnego z jej wyrobem ma zwykły sok z buraka oraz dlaczego różowa porcelana nazywana jest arystokracją. W dość nietypowym miejscu, jakim jest stary, 22-metrowy piec, obejrzeć można film, wprowadzający w tajniki produkcji. W trakcie zwiedzania można podziwiać współczesną kolekcję ćmielowskiej porcelany figuralnej. W sali marmurowej, czyli wzorcowni, znajduje się ponad 450 wyrobów Fabryki Porcelany AS Ćmielów, produkowanych tradycyjną, ręczną metodą. W obiekcie prezentowane są również historyczne zbiory porcelany od początków jej produkcji w Ćmielowie, a miłośnicy sztuki mogą odwiedzić galerię sztuki współczesnej, gdzie zobaczą prace m.in. Lubomira Tomaszewskiego, Rafała Olbińskiego oraz unikatowe ikony i obrazy ręcznie malowane na porcelanie. Do dyspozycji gości jest również wyjątkowa kawiarnia „Leżąca Kotka”.

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie
ul. Sandomierska 243, 27-440 Ćmielów
tel. 15 861 20 21 wew. 22, 535 588 960
www.turystyka.cmielow.com.pl

37. LIVE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

Live Museum of Porcelain in Ćmielów gives visitors the opportunity to learn about the process of handmade porcelain production, from design to painting. Here you can learn what porcelain is made of, the difference between ceramics and porcelain, what ordinary beet juice has to do with porcelain production, and why pink porcelain is called an aristocracy. In a rather unusual place, which is an old, 22-meter-long furnace, you can watch a film introducing the secrets of production. During the tour you can admire a contemporary collection of Ćmielów figural porcelain. In the marble room, or pattern room, there are more than 450 products made by the Porcelain Factory AS Ćmielów using traditional, hand-made methods. The facility also presents historical collections of porcelain from the beginning of its production in Ćmielów, and art lovers can visit a contemporary art gallery, where they can see the works of, among others Lubomir Tomaszewski, Rafał Olbiński and unique icons and paintings hand-painted on porcelain. There is also a unique cafe "Leżąca Kotka" ("Lying She-Cat") available for guests.

37. LEBENDIGES PORZELLANMUSEUM IN ĆMIELÓW

Das lebendiges Porzellanmuseum bietet die Möglichkeit, den Prozess der handgefertigten Porzellanherstellung kennenzulernen, angefangen vom Entwurf über die weiteren Schritte bis hin zur Bemalung. Sie erfahren, woraus Porzellan besteht, was der Unterschied zwischen Keramik und Porzellan ist, was gewöhnlicher Rote-Bete-Saft mit seiner Herstellung zu tun hat und warum rosafarbenes Porzellan als aristokratisch bezeichnet wird. An einem eher ungewöhnlichen Ort, einem alten, 22 Meter hohen Brennofen, können Sie sich einen Film ansehen, der Sie in die Geheimnisse der Herstellung einführt. Während der Besichtigung können Sie die zeitgenössische Sammlung von figuralem Porzellan aus Ćmielów bewundern. Im Marmorsaal, d.h. in der Musterwerkstatt, werden mehr als 450 Produkte der Porzellanfabrik AS Ćmielów ausgestellt, die nach traditionellen, handwerklichen Methoden hergestellt werden. Das Gebäude beherbergt auch eine historische Porzellansammlung, die auf die Anfänge der Porzellanherstellung in Ćmielów zurückgeht, und Kunstliebhaber können die Galerie für zeitgenössische Kunst besuchen, in der sie Werke von Lubomir Tomaszewski, Rafał Olbiński und einzigartige Ikonen und Gemälde sehen können, die von Hand auf Porzellan gemalt wurden. Außerdem steht den Gästen das einzigartige Café „Leżąca kotka“ zur Verfügung.

37. ЖИВИЙ МУЗЕЙ ПОРЦЕЛЯНИ В ЧМЕЛЮВІ

Музей живої порцеляни дає вам можливість дізнатися про процес ручного виготовлення порцеляни, починаючи від проекту, через наступні етапи і закінчуючи розписом. Тут ви можете дізнатися, з чого виготовляється порцеляна, у чому відмінність кераміки від порцеляни, яке відношення до її виробництва має звичайний сік з буряка та чому рожеву порцеляну називають «аристократкою». У досить незвичайному місці, де знаходиться стара 22-метрова піч, можна подивитися фільм, який знайомить вас із таємницями виробництва. Під час екскурсії ви зможете помилуватися сучасною колекцією фігурної порцеляни з Чмелюва. У мармуровій кімнаті, тобто в майстерні, де розробляються моделі та прототипи, знаходяться понад 450 виробів фабрики порцеляни AS Чмелюв, виготовлених традиційним ручним способом. В закладі також представлені історичні колекції порцеляни з початку її виробництва в Чмелюві, а любителі мистецтва можуть відвідати галерею сучасного мистецтва, де вони можуть побачити твори, зокрема Любомира Томашевського, Рафала Ольбінського та унікальні ікони та картини, написані вручну на порцеляні. Гості також можуть відвідати унікальну кав'ярню «Лежачий кіт».

38. GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE

Góry Świętokrzyskie to najstarsze obok Sudetów góry w Polsce z najwyższymi wzniesieniami – Łysicą (614 m n.p.m.) oraz Łysą Górą (595 m n.p.m.). Nazwa gór pochodzi od relikwii Drzewa Krzyża Świętego przechowywanych w klasztorze na Łysej Górze. Góry Świętokrzyskie tworzy kilkanaście pasm położonych równolegle do siebie. Ciągną się one z zachodu na wschód, poczynając od okolic Dobrzeszowa, a na Sandomierzu kończąc. Trzon stanowi tzw. „pasmo główne”, od zachodu: Pasma Dobrzeszowskie, Pasma Obłęgorskie, Wzgórza Tumlińskie, Pasma Masłowskie, Łysogóry oraz Pasma Jeleniowskie. Charakterystyczne dla najwyższych partii Gór Świętokrzyskich są strome stoki, wcięte doliny, a w niższych partiach – lasy jodłowe i bukowe. Osobliwością przyrody nieożywionej są gołoborza, czyli rumowiska skalne. Największe z nich powstało na Łysej Górze i zajmuje 3,84 ha. W centralnej części gór utworzono Świętokrzyski Park Narodowy. Przez tereny Gór Świętokrzyskich przebiega główny szlak pieszy koloru czerwonego im. Edmunda Massalskiego o długości 92 km. Najpopularniejszym jego odcinkiem i najczęściej uczęszczanym przez turystów jest ten wiodący wzdłuż Pasma Łysogórskiego, od Świętej Katarzyny do Nowej Słupi przez Łysicę, przełęcz Św. Mikołaja z kapliczką, dalej do miejscowości Kakonin z wiejską chałupą z początku XIX w., Hutę Szklaną z Osadą Średniowieczną, Święty Krzyż z gołoborzem, muzeum Świętokrzyskiego Parku Narodowego i klasztorem, a następnie w dół Drogą Królewską do Nowej Słupi.

www.goryswietokrzyskie.travel

38. THE ŚWIĘTOKRZYSKIE MOUNTAINS

The Świętokrzyskie Mountains are the oldest mountains in Poland, next to the Sudety, with the highest peaks – Łysica (614 m above sea level) and Łysa Góra (595 m above sea level). The name of the mountains comes from the relics of the Holy Cross Tree kept in the monastery on Łysa Góra. The Świętokrzyskie Mountains form several ranges located parallel to each other. They stretch from west to east, from the Dobrzezów area to Sandomierz. The core is the so-called "main range", to the west: Dobrzezowskie Range, Obłęgorskie Range, Tumlińskie Hills, Masłowskie Range, Łysogóry and Jeleniowskie Range. Characteristic for the highest parts of Świętokrzyskie Mountains are steep slopes, cut valleys, and in the lower parts – fir and beech forests. A peculiarity of inanimate nature are the boulder fields, or rock rubble. The largest of them has formed on Łysa Góra and occupies 3.84 ha. The Świętokrzyski National Park was created in the central part of the mountains. Through the area of Świętokrzyskie Mountains runs the main red hiking trail named after Edmund Massalski with a length of 92 km. The most popular section of the trail and the one most often visited by tourists is the one leading along the Łysogórski Range, from Święta Katarzyna to Nowa Słupia via Łysica, St. Nicholas Pass with a chapel, then to the village of Kakonin with a country cottage from the beginning of the 19th century, Glassworks with a Medieval Settlement, Święty Krzyż with a stone wall, the Świętokrzyski National Park Museum and a monastery and then down the Royal Route to Nowa Słupia.

38. SWIETOKRZYSKIE-GEBIGE

Das Świętokrzyskie-Gebirge ist neben den Sudeten das älteste Gebirge Polens mit den höchsten Bergen – Łysica (614 m) und Łysa Góra (595 m). Der Name des Gebirges stammt von den Reliquien des Heiliggrenzbaums, die im Kloster auf Łysa Góra aufbewahrt werden. Das Świętokrzyskie-Gebirge besteht aus mehreren parallel zueinander verlaufenden Gebirgszügen. Sie erstrecken sich von Westen nach Osten, von Dobrzezów bis Sandomierz. Das Herzstück ist der so genannte "Hauptbereich", der von Westen aus betrachtet wird: Dobrzezów-Gebirge, Obłęgorskie-Gebirge, Tumlin Hügel, Masłowskie-Gebirge, Łysogóry und Jeleniowskie-Gebirge. Charakteristisch für die höchsten Teile des Swietokrzyskie-Gebirges sind steile Hänge, eingeschnittene Täler und Tannen- und Buchenwälder in den unteren Teilen. Die Besonderheiten der unbelebten Natur sind goloborza, d.h. Gesteinsschutt. Der größte von ihnen wurde auf dem Łysa Góra angelegt und ist 3,84 ha groß. Im zentralen Teil des Gebirges wurde der Świętokrzyski-Nationalpark eingerichtet. Der nach Edmund Massalski benannte rote Hauptwanderweg mit einer Länge von 92 km verläuft durch das Gebiet des Swietokrzyskie-Gebirges. Der beliebteste und meistbesuchte Abschnitt ist der entlang des Łysogórskie-Gebirges, von Święta Katarzyna nach Nowa Słupia über Łysica, den St. Nikolaus-Pass mit einer Kapelle, weiter nach Kakonin mit einem Dorfhaus vom Anfang des 19. Jahrhunderts, Huta Szkłana mit einer mittelalterlichen Siedlung, Święty Krzyż mit einer "goloborze", dem Museum des Świętokrzyski-Nationalparks und einem Kloster, und dann die Königsstraße hinunter nach Nowa Słupia.

38. СВЕНТОКШИНСЬКІ ГОРИ

Свентокшиські гори – це найдавніші разом з Судетами гори Польщі з найвищими вершинами – Лисицею (614 м над рівнем моря) та Лисою Горою (595 м над рівнем моря). Назва гір походить від решток Древа Святого Хреста, що зберігаються в монастирі на Лисій Горі. Свентокшиські гори складаються з кільканадцяти хребтів, розташованих паралельно один одному. Вони простягаються із заходу на схід, починаючись від околиць Добжешува і закінчуючись в Сандомірі. Їх стовбуром є так званий «головний хребет», від західної сторони: Добжешувський хребет, Обленгурський хребет, Тумлінські пагорби, Масловський, Лисогорський та Єленювський хребти. Для найвищих частин Свентокшиських гір характерні круті схили, поглиблені долини, а в їх нижніх частинах – смерекові та букові ліси. Особливістю неживої природи є кам'яні річки, тобто уламки гірських порід. Найбільша з них утворилася на Лисій Горі і займає 3,84 га. У центральній частині гір було створено Свентокшиський національний парк. Через Свентокшиські гори проходить головний пішохідний шлях червоного кольору ім. Едмунда Масальського довжиною 92 км. Найпопулярніший і найчастіше відвідуваний туристами – це відрізок, що веде уздовж Лисогурського хребта, від Святої Катажини до Нової Слуп'ї через Лисицю, перевал Святого Миколая з каплицею, потім до місцевості Каконін із сільською хатою з початку XIX століття, скляний завод із середньовічним поселенням, Святий Хрест із кам'яною річкою, музей Свентокшиського національного парку та монастир, а потім вниз по Королівській Дорозі до Нової Слуп'ї.

39. DĄB BARTEK

Liczący – według różnych źródeł – od 700 do 1000 lat dąb „Bartek” należy do najsłynniejszych oraz najczęściej podziwianych przez turystów pomników przyrody w Polsce. Jak głoszą legendy, często odpoczywali pod nim polscy królowie: Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki czy też Jan III Sobieski, który miał ukryć w dziupli potężnego dębu królewskie skarby. Do dziś sędziwy „Bartek” imponuje swoimi rozmiarami: ma 30 m wysokości, blisko 10 m obwodu i ponad 3 m średnicy. Symbolizuje siłę i wytrwałość. Tuż obok zobaczyć można „syna Bartka” – młody dąb posadzony w 1966 r. podczas obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego.

www.zagnansk.pl

39. THE BARTEK OAK TREE

Bartek oak tree, according to different sources is between 700 and 1000 years old and is one of the most famous and most admired natural monuments in Poland. According to legends, Polish kings often rested under it: Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki or Jan III Sobieski, who was to hide the royal treasures in the hollow of a huge oak. Even today, the aged "Bartek" impresses with its size: it is 30m high, nearly 10m in circumference and over 3 m in diameter. It symbolizes strength and perseverance. Right next to it you can see "Bartek's son" – a young oak tree planted in 1966 during the celebrations of the 1000th anniversary of the Polish State.

39. BARTEK EICHE

Verschiedenen Quellen zufolge ist die zwischen 700 und 1000 Jahre alte "Bartek"-Eiche eines der berühmtesten und am häufigsten bewunderten Naturdenkmäler in Polen. Der Legende nach ruhten die polnischen Könige oft unter ihr: Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki oder Jan III. Sobieski, der in der Höhle der mächtigen Eiche königliche Schätze versteckt haben soll. Noch heute beeindruckt der betagte „Bartek“ durch seine Größe: Er ist 30 m hoch, hat einen Umfang von fast 10 m und einen Durchmesser von über 3 m. Er symbolisiert Stärke und Ausdauer. Gleich daneben steht „Sohn von Bartek“ – eine junge Eiche, die im Jahr 1966 anlässlich der Feierlichkeiten zum 1000-jährigen Bestehen des polnischen Staates gepflanzt wurde.

39. ДУБ «БАРТЕК»

Дуб «Бартек», якому за різними джерелами від 700 до 1000 років, є однією з найвідоміших та найулюбленіших пам'яток природи в Польщі. За легендами, під ним часто відпочивали польські королі: Болеслав Кривовустий, Казимир Великий або Ян III Собеський, який мав сховати королівські скарби в дуплі величезного дуба. До сьогоднішнього дня старий «Бартек» вражає своїми розмірами: він має висоту 30 метрів, окружність майже 10 метрів і діаметр понад 3 метри. Він символізує силу і витривалість. Прямо біля нього можна побачити «сина Бартка» – молодий дуб, посаджений у 1966 році під час святкування 1000-річчя Польської Держави.

40. ZAMEK RYCERSKI W SOBKOWIE

Fortalicja w Sobkowie to ciekawy przykład zabezpieczenia XVI-wiecznej posiadłości szlacheckiej. Z wzniesionego przez Stanisława Sobka w latach 1560-1570 kompleksu dworskiego zachowały się pozostałości murów, trzy baszty, ruiny pałacu oraz zabudowania gospodarcze. Obecnie znajdują się tu pokoje gościnne oraz restauracja „Pod Zakutym Łbem”, serwująca dania staropolskie. Dla aktywnych miłośników jazdy konnej zamek oferuje jazdy oraz wycieczki terenowe. Do dyspozycji gości jest 20 kajaków, bowiem są tu organizowane spływy kajakowe po rzece Nidzie.

Zamek rycerski w Sobkowie

ul. Stanisława Sobka 15, 28-305 Sobków

tel. 41 387 11 36, 509 301 601, 509 301 101

www.zameksobkow.eu

40. KNIGHT'S CASTLE IN SOBKÓW

The fortification in Sobków is an interesting example of securing a 16th-century nobleman's estate. From the manor complex erected by Stanisław Sobek in 1560-1570, remains of the walls, three towers, ruins of the palace and farm buildings have been preserved. Currently, there are guest rooms and the restaurant "Pod Zakutym Łbem" ("Under a Bonehead"), serving Old Polish dishes. For active horse-riding enthusiasts, the castle offers rides and field trips. There are 20 kayaks at guests' disposal, because canoeing trips on the Nida River are organized here.

40. DIE RITTERBURG IN SOBKÓW

Die Festung in Sobków ist ein interessantes Beispiel für die Sicherung eines Adelssitzes aus dem 16. Jahrhundert. Von dem in den Jahren 1560-1570 von Stanisław Sobek errichteten Herrschaftskomplex sind noch Mauerreste, drei Türme, Ruinen des Palastes und Wirtschaftsgebäude erhalten. Zurzeit gibt es Gästezimmer und das Restaurant „Pod Zakutym Łbem“, in dem alte polnische Gerichte serviert werden. Für aktive Reittreunde bietet das Schloss Ausritte und Exkursionen an. Den Gästen stehen 20 Kanus zur Verfügung, denn hier werden Kanufahrten auf dem Fluss Nida organisiert.

40. ЛИЦАРСЬКИЙ ЗАМОК В СОБКОВІ

Фортифікаційна споруда в Собкові – це цікавий приклад захисту маєтку шляхти XVI століття. Від комплексу споруд, збудованих Станіславом Собком у 1560-1570 роках збереглися залишки стін, три вежі, руїни палацу та господарські будівлі. В даний час тут знаходяться апартаменти для гостей і ресторан «Під прикутою головою», де подають старопольські страви. Для активних любителів верхової їзди замок пропонує кінні виїзди та екскурсії на його території. У розпорядженні гостей 20 байдарок, адже тут організовуються сплави на байдарках по річці Ніда.

41. CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI W PODZAMCZU K. CHĘCIN

Centrum Nauki Leonardo da Vinci to miejsce, którego celem jest nowoczesne nauczanie przez pobudzanie naukowej ciekawości, ciekawości i samodzielnego myślenia dzieci oraz młodzieży. Wystawa przedstawia złożoność organizmu człowieka, m.in. oddychanie, bicie serca, reakcje na bodźce, utrzymanie postawy pionowej ciała oraz odżywianie. Patronem wystawy jest Leonardo da Vinci, autor portretu człowieka o idealnych proporcjach. Dla zwiedzających Centrum przygotowano wiele nietypowych atrakcji: karuzelę Koło Fizyka, Kołysankę Newtona oraz obrazujące zasady akustyki i kinetyki Dzwony Rurowe. Przeznaczone dla młodych odkrywców interaktywne stanowiska (Harfa świetlna, Wir wodny, Lejek grawitacyjny) ułatwiają im przyswojenie zazwyczaj trudnej wiedzy fizycznej.

Centrum Nauki Leonardo da Vinci
Podzamcze 45 k. Chęciny, 26-060 Chęciny
tel. 609 290 121
www.cndavinci.pl

41. LEONARDO DA VINCI SCIENCE CENTER IN PODZAMCZE NEAR CHĘCINY

The Leonardo da Vinci Science Center is a place that aims to provide modern teaching by stimulating scientific inquisitiveness, curiosity and independent thinking of children and adolescents. The exhibition presents the complexity of the human body, incl. breathing, heartbeat, responses to stimuli, keeping the body upright, and nutrition. The patron of the exhibition is Leonardo da Vinci, the author of the portrait of a man of perfect proportions. Many unusual attractions have been prepared for visitors to the Center: The Physics Wheel carousel, Newton's Lullaby, and Pipe Bells illustrating the principles of acoustics and kinetics. Designed for young explorers, the interactive stations (Light Harp, Water Vortex, Gravity Funnel) make it easier for them to learn the usually difficult physical knowledge.

41. WISSENSCHAFTSZENTRUM LEONARDO DA VINCI IN PODZAMCZE BEI CHĘCINY

Das Leonardo-da-Vinci-Wissenschaftszentrum ist ein Ort, an dem moderne Bildung vermittelt werden soll, indem die wissenschaftliche Neugier und das unabhängige Denken von Kindern und Jugendlichen gefördert werden. Die Ausstellung zeigt die Komplexität des menschlichen Körpers, einschließlich der Atmung, des Herzschlags, der Reaktionen auf Reize, der Aufrechterhaltung einer aufrechten Körperhaltung und der Ernährung. Die Ausstellung steht unter der Schirmherrschaft von Leonardo da Vinci, dem Autor des Porträts eines Mannes mit idealen Proportionen. Das Zentrum hat viele ungewöhnliche Attraktionen für die Besucher vorbereitet: das Physikrad-Karussell, Newtons Wiegenlied und die Pfeifenglocken, die die Prinzipien der Akustik und Kinetik veranschaulichen. Die interaktiven Stationen für junge Entdecker (Lichttharfe, Wasserstrudel, Schwerkrafttrichter) erleichtern ihnen den Erwerb des sonst schwierigen physikalischen Wissens.

41. ЦЕНТР НАУКИ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ В ПОДЗАМЧЕ БІЛЯ ХЕНЧИНА

Центр науки Леонардо да Вінчі – це місце, метою якого є сучасне навчання методом стимулювання наукової допитливості, цікавості та самостійного мислення дітей та молоді. На виставці представлена складність організму людини, зокрема дихання, биття серця, реакція на подразники, підтримання вертикального положення тіла та харчування. Покровителем виставки є Леонардо да Вінчі, автор портрета людини з ідеальними пропорціями. Для відвідувачів Центру було підготовлено багато незвичайних атракціонів: карусель «колесо фізики», «коліскова Ньютона» та «трубчасті дзвони», що демонструють принципи акустики та кінетики. Інтерактивні елементи, призначені для молодих дослідників («світлова арфа», «водний вир», «гравітаційна воронка»), допомагають їм здобувати зазвичай складні фізичні знання.

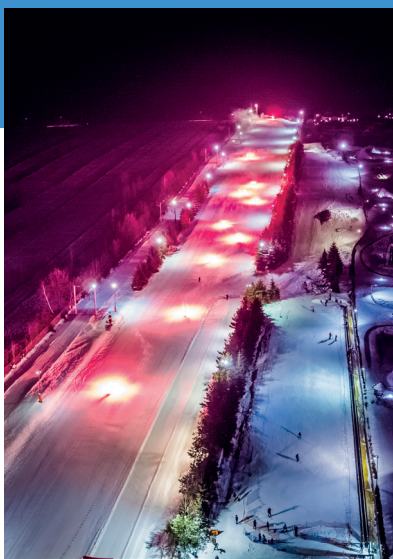

42. PARK ROZRYWKI I MINIATUR „SABAT KRAJNO”

To całoroczny rodzinny obiekt edukacyjno-rozrywkowy, oferujący moc atrakcji. Znajdującą się tu Aleję Miniatur „Wonderful World” tworzą miniatury najśłynniejszych budowli świata oraz niezwykłych stworzonych przez naturę miejsc. Można zobaczyć tu zminiaturyzowane Bazylikę Św. Piotra, Krzywą Wieżę, piramidę Cheopsa, wodospad Niagara, wulkan Etna, Statuę Wolności czy też wieżę World Trade Center. Większość eksponatów wykonano w skali 1:25, wyjątek stanowi Bazylika św. Piotra w skali 1:13. Na odwiedzających czeka także Park Rozrywki, kino 6D, lunapark oraz park linowy. Zimą natomiast funkcjonuje stok narciarski z czterema trasami zjazdowymi, wypożyczalnią sprzętu i szkołą narciarską. Sercem ośrodka jest restauracja „Magia Sabatu”.

Park Rozrywki i Miniatur Sabat Krajno
Krajno-Zagórze 43c, 26-008 Górnio
tel. 505 505 654
www.sabatkrajno.pl

42. THE AMUSEMENT AND MINIATURE PARK "SABAT KRAJNO"

It is a year-round family educational and entertainment facility, offering plenty of attractions. The Avenue of Miniatures "Wonderful World" consists of miniatures of the world's most famous buildings and unusual places created by nature. You can see miniatures of St. Peter's Basilica, the Leaning Tower, the Pyramid of Cheops, Niagara Falls, the volcano Etna, the Statue of Liberty, or the World Trade Center towers. Most of the exhibits are made in the 1:25 scale, the exception is St. Peter's Basilica in 1:13 scale. Visitors can also enjoy the Amusement Park, 6D cinema, funfair, and rope park. In winter, on the other hand operates a ski slope with four slopes, equipment rental and ski school. The heart of the resort is the restaurant "Magia Sabatu" ("The Magic of Sabbath").

42. VERGNÜGUNGS- UND MINIATURPARK „SABAT KRAJNO“

Es ist eine ganzjährig geöffnete Bildungs- und Unterhaltungseinrichtung für Familien, die eine Fülle von Attraktionen bietet. Die Allee der Miniaturen „Wonderful World“, die sich hier befindet, besteht aus Miniaturen der berühmtesten Gebäude der Welt und ungewöhnlichen Orten, die von der Natur geschaffen wurden. Sie können Miniaturen des Petersdoms, des schiefen Turms, der Cheops-Pyramide, der Niagarafälle, des Vulkans Ätna, der Freiheitsstatue oder der Türme des World Trade Centers sehen. Die meisten Exponate sind im Maßstab 1:25 ausgestellt, mit Ausnahme des Petersdoms im Maßstab 1:13. Die Besucher können auch den Vergnügungspark, das 6D-Kino, den Jahrmarkt und den Seilpark besuchen. Im Winter gibt es eine Skipiste mit vier Abfahrten, einen Ausrüstungsverleih und eine Skischule. Das Herzstück des Zentrums ist das Restaurant „Magia Sabatu“.

42. ПАРК РОЗВАГ ТА МІНІАТЮР «САБАТ КРАЙНО»

Це цілорічний сімейний навчально-розважальний заклад, що пропонує безліч цікавих розваг. Розташована тут Алея мініатюр «Чудовий світ» складається з моделей в мініатюрі найвідоміших будівель світу та надзвичайних місць, створених природою. Тут можна побачити мініатюрну базиліку Святого Петра, Пізанську вежу, піраміду Хеопса, Ніагарський водоспад, вулкан Етна, Статую Свободи або вежі Всесвітнього торгового центру. Більшість експонатів зроблені в масштабі 1:25, за винятком базиліки Святого Петра в масштабі 1:13. На відвідувачів також чекає Парк розваг, кінотеатр 6D, луна-парк та мотузковий парк. А взимку тут є лижна траса з чотирма трасами, прокат спорядження та лижна школа. В центрі парку знаходиться ресторан «Марія Сабата».

43. KOMPLEKS ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA W CHRUSTACH K. ZAGNAŃSKA

Kompleks to doskonałe miejsce dla rodzin. Na gości czeka sporo atrakcji: Oceanika – ekspozycja z wielkimi akwariami o pojemności 250 tys. litrów z najbogatszą kolekcją zwierząt wodnych w Polsce; Kraina Zabawy, a w niej m.in. wielkie dmuchańce, ruchomy statek, karuzela, łódeczki, park linowy i najwyższe w Polsce eurobungee; Świętokrzysko – Park Miniatur z największymi zabytkami architektury świętokrzyskiej, pokazanymi w skali 1:20. Dzieci z pewnością polubią Brzozową Zagrodę, gdzie czekają na nich królik, świnki wietnamskie, owce miniaturki i pawie. Każdy może tu wejść, nakarmić zwierzęta i z bliska im się przyjrzeć.

Kompleks Świętokrzyska Polana
Chrusty, ul. Laskowa 95, 26-050 Zagnańsk
tel. 881 088 522
www.swietokrzyskapolana.pl
www.oceanika.pl

43. THE ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA COMPLEX IN CHRUSTY NEAR ZAGNAŃSK

The complex is a great place for families. A lot of attractions await guests: Oceanika – exhibition with large aquariums with a capacity of 250 thousand litres with the richest collection of aquatic animals in Poland; Kraina Zabawy (Fun Land), including large inflatables, a moving ship, a carousel, boats, a rope park and the highest in Poland eurobungee; Świętokrzysko – Miniature Park with the largest monuments of Świętokrzyskie architecture, shown on a scale of 1:20. Children will surely like Brzozowa Zagroda (Birchen Fold), where rabbits, Vietnamese pigs, miniature sheep and peacocks await them. Anyone can come in, feed the animals, and have a close look at them.

43. DAS ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA KOMPLEX IN CHRUSTY BEI ZAGNAŃSK

Der Komplex ist ein großartiger Ort für Familien. Auf die Gäste warten viele Attraktionen: Oceanika - eine Ausstellung mit großen Aquarien mit einer Kapazität von 250.000. Liter mit der reichsten Sammlung von Wassertieren in Polen; Kraina Zabawy, einschließlich große Schlauchboote, ein fahrendes Schiff, ein Karussell, Boote, ein Seilpark und das höchste Eurobungee in Polen; Świętokrzysko – Miniaturpark mit den größten Denkmälern der wietokrzyjskie-Architektur, dargestellt im Maßstab 1:20. Kinder werden die Brzozowa Zagroda (Birkenhof) mit ihren Kaninchen, vietnamesischen Schweinen, Miniaturschafen und Pfauen lieben. Jeder kann hineingehen, die Tiere füttern und sie aus der Nähe betrachten.

43. КОМПЛЕКС «СВЕНТОКШИЙСЬКА ПОЛЯНА» В ХРУСТАХ БІЛЯ ЗАГНАНСЬКА

Комплекс – це ідеальне місце для родин. На гостей чекає багато розваг: «Океаніка» – це виставка з великими акваріумами місткістю 250 тисяч літрів з найбагатшою колекцією водних тварин у Польщі; Країна розваг, в якій є зокрема великі надувні човни, корабель, що рухається, карусель, човни, мотузковий парк та найвищий у Польщі атракціон євробанджі; Свентокшисько – парк мініатюр з макетами найбільших пам'яток Свентокшиської архітектури у масштабі 1:20. Дітям неодмінно сподобається Березова загорода, де на них чекають кролики, в'єтнамські свині, мініатюрні вівці та павичі. Кожен може сюди зайти, погодувати тварин і добре їх роздивитися.

44. ZOO „LEŚNE ZACISZE” W LISOWIE

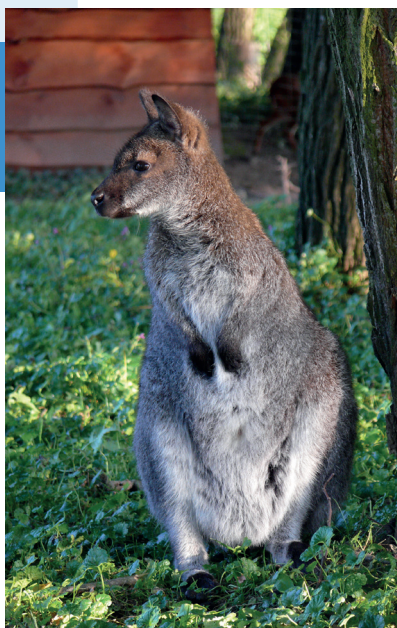
W małej wsi Lisów, na malowniczo położonym terenie otoczonym lasem, mieści się jedyne w regionie świętokrzyskim prywatne ZOO. Miejsce otrzymało status ogrodu zoologicznego w 2016 r. i stanowi obecnie azyl dla 120 gatunków zwierząt z sześciu kontynentów. Konie, kozy, kurki liliputki, alpaki, lamy, gnu, wielbłądy, lwy afrykańskie, pawie, papugi i wiele innych ssaków, ptaków oraz gadów to mieszkańcy tego urokliwego miejsca. Spacer po ogrodzie jest niezapomnianą lekcją biologii.

ZOO Leśne Zacisze

Lisów, ul. Wygwizdów 6, 26-026 Morawica

tel. 607 627 271

www.lesne-zacisze.net

44. THE "LEŚNE ZACISZE" ZOO IN LISÓW

In the small village of Lisów, in a picturesque area surrounded by forest, there is the only private zoo in the region of Świętokrzyskie. The site was granted zoo status in 2016 and is now a refuge for 120 species of animals from six continents. Horses, goats, tiny hens, alpacas, llamas, wildebeest, camels, African lions, peacocks, parrots and many other mammals, birds and reptiles are the inhabitants of this charming place. A walk in the garden is an unforgettable biology lesson.

44. ZOO „LEŚNE ZACISZE” IN LISÓW

In dem kleinen Dorf Lisów, in einer malerischen, von Wald umgebenen Gegend, befindet sich der einzige private Zoologische Garten in der Region Świętokrzyskie. Der Ort erhielt 2016 den Status eines Zoos und ist nun ein Refugium für 120 Tierarten aus sechs Kontinenten. Pferde, Ziegen, Hühner, Alpakas, Lamas, Gnus, Kamele, afrikanische Löwen, Pfauen, Papageien und viele andere Säugetiere, Vögel und Reptilien sind die Bewohner dieses bezaubernden Ortes. Ein Spaziergang durch den Garten ist eine unvergessliche Lektion in Biologie.

44. ЗООПАРК «ЛІСНИЙ ЗАТИШОК» В ЛІСУВІ

У маленькому селі Лісув, яке знаходиться у мальовничій місцевості, оточений лісом, є єдиний в Свентокшиському регіоні приватний зоопарк. Цей заклад отримав статус зоопарку в 2016 році і тепер є притулком для 120 видів тварин з шести континентів. Коні, кози, карликові кури, альпаки, лами, гну, верблюди, африканські леви, пави, папуги та багато інших ссавців, птахів та плазунів – це мешканці цього чарівного місця. Прогулянка зоопарком – це незабутній урок біології.

45. CZARNCA

Czarnca to mała miejscowość niedaleko Włoszczowy, w której urodził się i został pochowany słynny hetman polski koronny Stefan Czarniecki, uważany za bohatera narodowego. Jego ciało spoczywa w krypcie kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Floriana w sarkofagu z czerwonego piaskowca. W dobudowanej do kościoła w XIX w. kaplicy znajdują się liczne pamiątki po hetmanie, m.in. obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem pochodzący z XVI w. z polowego ołtarzyka Czarnieckiego, obrazy przedstawiające jego wizerunek, w tym ten z ukochanym koniem, złoty kielich – wotum hetmana dla kościoła po bitwie pod Smoleńskiem czy też kapa z czapra konia Karola X Gustawa. Stefan Czarniecki jest patronem Szkoły Podstawowej w Czarnce. W budynku znajduje się izba pamiątki poświęcona hetmanowi, a przed nim – pomnik.

Kościół p.w. WNMP i św. Floriana w Czarnce
Czarnca, ul. Czarnieckiego 26,
29-100 Włoszczowa
tel. 41 394 45 85

Centrum Edukacji i Kultury
im. Stefana Czarnieckiego
Izba Pamięci Hetmana Stefana Czarnieckiego
ul. Szkolna 16 a, 29-100 Włoszczowa

45. CZARNCA

Czarncą is a small village near Włoszczowa, where the famous Polish crown hetman Stefan Czarnecki, considered a national hero, was born and buried. His body rests in the crypt of the church of the Assumption of Virgin Mary and St. Florian in a sarcophagus of red sandstone. In the chapel, added to the church in the nineteenth century, there are numerous remembrances of the hetman, including the image "Virgin Mary with child" dating back to the sixteenth century from the field altar of Czarnecki, paintings depicting his image, including the one with his beloved horse, a golden chalice – the hetman's votive offering to the church after the battle of Smoleńsk, and a throw made from the caparison of Karol X Gustaw's horse. Stefan Czarnecki is the patron of the Primary School in Czarncą. In the building there is a memorial chamber dedicated to the hetman and in front of it – a monument.

45. CZARNCA

Czarncą ist eine kleine Stadt in der Nähe von Włoszczowa, wo der berühmte polnische Kronprinz Stefan Czarnecki, der als Nationalheld gilt, geboren und begraben wurde. Sein Leichnam ruht in der Krypta der Kirche Mariä Himmelfahrt und St. Florian in einem Sarkophag aus rotem Sandstein. In der Kapelle, die im 19. Jahrhundert an die Kirche angebaut wurde, befinden sich zahlreiche Erinnerungsstücke an den Hetman, darunter das Bild "der Muttergottes mit dem Kind" aus dem 16. Jahrhundert aus dem Feldaltarbild von Czarnecki, Gemälde, die sein Bildnis darstellen, darunter das mit seinem geliebten Pferd, ein goldener Kelch – die Votivgabe des Hetmans für die Kirche nach der Schlacht von Smolensk – und ein Umhang, der aus der Mütze des Pferdes von Karl X. Gustav gefertigt wurde. Stefan Czarnecki ist der Schirmherr der Grundschule in Czarncą. In dem Gebäude gibt es eine Gedenkkammer für den Hetman und ein Denkmal vor dem Gebäude.

45. ЧАРНЦА

Чарнця – це маленьке містечко поблизу Влощови, де народився і був похований відомий гетьман польської корони Стефан Чарнецький, який вважається національним героєм. Його тіло спочиває у склепі костелу Успіння Пресвятої Діви Марії та Святого Флоріана у саркофазі з червоного пісковика. У каплиці, добудованій до костелу у XIX столітті, є численні пам'ятні речі гетьмана, зокрема образ Божої Матері з Немовлям XVI століття з польового вітваря Чарнецького, картини з його зображенням, зокрема зображення улюбленого коня, золотий келих – кулон гетьмана для костелу після Смоленської битви, або обкладинка вальтрапа коня Карла X Густава. Стефан Чарнецький є покровителем початкової школи в Чарнці. У будівлі є меморіальна кімната, присвячена гетьману, а перед нею встановлено пам'ятник.

46. PODZIEMNA TRASA TURYSTYCZNA W KIELCACH

Trasa podziemna o długości około 160 m zlokalizowana jest we wschodniej części nieczynnego kamieniołomu Kadzielnia, w połączonych jaskiniach Odkrywców, Prochowni i Szczelinie. Na trasie można zobaczyć najciekawsze elementy jaskiń w postaci szaty naciekowej i rzeźby krasowej, a także minerały i skamieniałości widoczne w skałach wapiennych. Zwiedzając podziemną trasę na Kadzielni, mamy unikalną możliwość zajrzenia wewnątrz masywu skalnego, który na co dzień oglądamy z zewnątrz.

Podziemna Trasa Turystyczna w Kielcach
(opiekę sprawuje Speleoklub Świętokrzyski)

tel. 695 213 381
www.geonatura-kielce.pl/jaskinie/

46. THE UNDERGROUND TOURIST ROUTE IN KIELCE

The 160m long underground route is located in the eastern part of the former Kadzielnia quarry, in the joint OdkrywcoŃ (Discoverers'), Prochownia (Gunpowder Works) and Szczelina (Chasm) caves. On the route, visitors can see the most interesting elements of the caves in the form of infiltration and karst sculpture, as well as minerals and fossils visible in the limestone rocks. While visiting the underground route in Kadzielnia, we have a unique opportunity to look inside the rock massif, which we usually see from the outside.

46. DIE UNTERIRDISCHE TOURISTENROUTE IN KIELCE

Die 160 Meter lange unterirdische Route befindet sich im östlichen Teil des stillgelegten Steinbruchs Kadzielnia, in den gemeinsamen Höhlen der Entdecker, Prochownia und Szczelina. Auf dem Weg können die Besucher die interessantesten Elemente der Höhlen in Form von Tropfsteinverzierungen und Karstskulpturen sowie Mineralien und Fossilien in den Kalksteinfelsen sehen. Bei der Besichtigung der unterirdischen Route in Kadzielnia haben wir die einmalige Gelegenheit, einen Blick in das Innere des Felsmassivs zu werfen, das wir normalerweise nur von außen sehen.

46. ПІДЗЕМНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ МАРШРУТ В КЕЛЬЦЯХ

Підземний маршрут довжиною близько 160 м проходить у східній частині закритого кар'єру Кадзельня, у поєднаних печерах Першовідкривачів, Артилерійський льох, та Щілина. На маршруті можна побачити найцікавіші елементи печер у вигляді крапельних утворень та карстового різьблення, а також мінерали та скам'янілості у вапнякових породах. Відвідуючи підземний маршрут у Кадзельні, ми маємо унікальну можливість зазирнути всередину скельного масиву, який ми бачимо ззовні щодня.

47. OGRÓD BOTANICZNY W KIELCACH

Ogród Botaniczny położony jest na południowo-wschodnim stoku Karczówki (341 m n.p.m.), skąd rozpościera się wspaniała panorama na Kielce oraz Góry Świętokrzyskie. Zajmuje około 13 ha. Został utworzony m.in. w celu prezentacji i zachowania flory regionalnej i lokalnej, która wyróżnia się dużym bogactwem na tle całego kraju. Jest jedynym europejskim ogrodem, na terenie którego znajduje się odsłonięcie geologiczne skał dewońskich sprzed 360 mln lat, wśród których są wejścia do jaskiń! W celu ułatwienia zwiedzania Ogród podzielono na działy tematyczne, a te – na kolekcje. Najbardziej interesującymi są kolekcja róż (różanka), kolekcja różaneczników i azalii, wrzosowisko, dział flory wodnej oraz bagiennej, alpinarium z wodospadem. Na uwagę zasługuje także chroniona *in situ*, czyli w miejscu występowania, murawa kserotermiczna z szeregiem rzadkich gatunków roślin. W Ogrodzie można wypoczywać także w formule piknikowej, korzystając z dostępnych miejsc i licznych, wolnostojących leżaków. Ogród, jak i całą Geonaturę Kielce, można zwiedzać przy użyciu aplikacji mobilnej, dostępnej na Google Play.

Geonatura Kielce – Ogród Botaniczny
 ul. Jagiellońska 78, 25-734 Kielce
 (wejście bramą główną
 od ul. Karczówkowskiej)
 tel. 41 367 64 68-69
www.geonatura-kielce.pl/ogrodbotaniczny/

47. THE BOTANICAL GARDEN IN KIELCE

The Botanical Garden is located on the SE slope of Karczówka Hill (341 m above sea level), where you can enjoy a wonderful panorama of Kielce and Świętokrzyskie Mountains. It covers about 13 ha. It was created, inter alia, in order to present and preserve the regional and local flora, which is distinguished by its great richness compared to the whole country. It is the only European garden where there is a geological exposure of Devonian rocks from 360 million years ago, including the cave entrances! To facilitate sightseeing, the garden is divided into thematic sections, and these – into collections. The most interesting are the collection of roses (rosary), the collection of rhododendrons and azaleas, the moorland, the section of water and marsh flora and the rock garden with a waterfall. Noteworthy is also protected in situ, that is in the place of occurrence, xerothermic grassland with a number of rare plant species. In the Garden you can also relax in the picnic formula, using the available places and numerous free-standing deck chairs. The Garden as well as the entire Geonatura Kielce, can be visited using a mobile application available on Google Play.

47. BOTANISCHER GARTEN IN KIELCE

Der Botanische Garten liegt am Südhang des Karczówka (341 m über dem Meeresspiegel), von dem aus sich ein herrliches Panorama auf Kielce und das Świętokrzyskie- Hügeln erstreckt. Es nimmt eine Fläche von etwa 13 ha ein. Es wurde unter anderem geschaffen, um die regionale und lokale Flora zu präsentieren und zu erhalten, die sich im Vergleich zum ganzen Land durch einen großen Reichtum auszeichnet. Er ist der einzige europäische Garten mit einer geologischen Freilegung aus Devongestein, das 360 Millionen Jahre alt ist, einschließlich Höhleneingängen! Um den Besuch des Gartens zu erleichtern, ist er in thematische Abschnitte unterteilt, die wiederum in Sammlungen unterteilt sind. Am interessantesten sind die Rosensammlung (Azalee), die Rhododendron- und Azaleensammlung, die Heide, die Abteilung für Wasser- und Sumpfpflanzen und der Alpengarten mit Wasserfall. Bemerkenswert ist auch das an Ort und Stelle geschützte xerotherme Grasland mit einer Reihe seltener Pflanzenarten. Im Garten können Sie sich auch bei einem Picknick entspannen, indem Sie die vorhandenen Plätze und die zahlreichen freistehenden Liegestühle nutzen. Der Garten, wie auch die gesamte Geonatura Kielce, kann mit einer auf Google Play verfügbaren mobilen Anwendung besucht werden.

47. БОТАНІЧНИЙ САД В КЕЛЬЦЯХ

Ботанічний сад розташований на південно-східному схилі Карчувки (341 м над рівнем моря), звідки відкривається чудова панорама Кельць та Свентокшиські гори. Він займає площу 13 гектарів. Його було створено, зокрема з метою представлення та збереження регіональної та місцевої флори, яка відрізняється своїм великим багатством порівняно з усією країною. Це єдиний європейський сад, на території якого знаходиться геологічний вихід девонських порід віком 360 мільйонів років, серед яких знаходяться входи до печери! Щоб полегшити огляд, сад поділений на тематичні секції, а вони, в свою чергу, на колекції. Найцікавішими є колекція троянд (розарій), колекція рододендронів та азалій, пустища, ділянки водної та болотної флори та альпінарій з водоспадом. Також заслуговує на увагу ксеротермічний луг з рядом рідкісних видів рослин, охороняється in situ, тобто там, де він зустрічається. У саду ви також можете відпочити на пікніку, скориставшись доступними місцями та численними окремо стоячими шезлонгами. Сад, як і всю Геонатуру Кельць можна відвідати з використанням мобільного додатка, доступного в Google Play.

48. DWOREK STEFANA ŻEROMSKIEGO W CIEKOTACH

Ciekoty to mała miejscowość ściśle związana z osobą Stefana Żeromskiego, wybitnego prozaika i publicysty, który spędził tu lata swojego dzieciństwa i młodości. Niestety, dwór zamieszkiwany przez rodzinę Żeromskich w latach 1871-1883 spłonął w całości w 1900 r. Dzisiaj znajduje się tu centrum edukacyjne, składające się z dwóch obiektów, łączących przeszłość ze współczesnością. Jednym z nich jest drewniany dworek, w którym eksponowane są obiekty, upamiętniające życie i twórczość pisarza. Drugi to Szklany Dom – nowoczesny budynek, służący prezentacjom sztuki i realizacjom programów edukacyjnych.

Dworek Stefana Żeromskiego
Ciekoty 76, 26-001 Masłów
tel. 41 311 21 28
www.szklanydom.maslow.pl

48. STEFAN ŻEROMSKI MANOR HOUSE IN CIEKOTY

Ciekoty is a small town closely related to Stefan Żeromski, an outstanding prose writer and journalist who spent his childhood and youth here. Unfortunately, the manor house inhabited by the Żeromski family in the years 1871-1883 burned down entirely in 1900. Today, there is an educational centre here, consisting of two buildings linking the past with the present. One of them is a wooden manor house in which objects commemorating the writer's life and work are displayed. The second is the Glass House – a modern building used for art presentations and educational programs.

48. STEFAN ŻEROMSKI HERRENHAUS IN CIEKOTY

Ciekoty ist ein kleines Dorf, das eng mit der Person von Stefan Żeromski verbunden ist, einem herausragenden Prosaiker und Kolumnisten, der hier seine Kindheit und Jugend verbrachte. Leider brannte das zwischen 1871 und 1883 von der Familie Żeromski bewohnte Herrenhaus im Jahr 1900 vollständig ab. Eines davon ist ein hölzernes Herrenhaus, in dem Gegenstände ausgestellt sind, die an das Leben und Werk des Schriftstellers erinnern. Das andere ist das Glashauss, ein modernes Gebäude, das für Kunstpräsentationen und Bildungsprogramme genutzt wird.

48. САДИБА СТЕФАНА ЖЕРОМСЬКОГО В ЦЕКОТАХ

Цекоти – це маленьке містечко, тісно пов'язане зі Стефаном Жеромським, видатним прозаїком і публіцистом, який провів тут своє дитинство та юність. На жаль, садиба, в якій мешкала родина Жеромських у 1871-1883 роках, повністю згоріла у 1900 році. Сьогодні тут знаходиться освітній центр, який складається з двох об'єктів, які пов'язують минуле з сучасністю. Один з них – дерев'яна садиба, у якій виставлені предмети, що нагадують про життя та творчість письменника. Другий, «Скляний дім» – сучасна будівля, в якій відбуваються мистецькі презентації та проводяться освітні програми.

49. MUR OPOROWY I POZOSTAŁOŚCI HUTY W BOBRZY

Bobrza w czasach największego rozkwitu przemysłowego znajdowała się w dobrach biskupów krakowskich. Na początku XVII w. biskup Piotr Tylicki sprowadził z Bergamo rodzinę włoskich hutników. W latach 1610-1613 Wawrzyniec i Jan Cacciowie wybudowali pierwszy na ziemiach polskich wielki piec hutniczy oraz trzy fryszerki. Bobrza była w tym czasie ośrodkiem większego kompleksu 7 kuźnic, w których produkowano działa, kule, szable i kotły. Dzięki nowej technologii włoskich hutników uzyskiwano żelazo w postaci płynnej masy. Wielki piec uległ zniszczeniu w latach 50. XVII w. Do dziś z tego obiektu zachowała się grobla spiętrzająca wodę i resztki żużla. Opracowany w pierwszej ćwierci XIX w. projekt nowego zakładu przewidywał budowę pięciu wielkich pieców usytuowanych u stóp wysokiej skarpy, z której miał dokonywać się ich zasyp. Prace przerwał wybuch powstania listopadowego. Dziś możemy podziwiać pozostałości imponującego muru oporowego o długości 500 m, szerokości u podstawy 5 m, a w koronie – 3,5 m. Przy południowo-zachodnim narożniku osiąga on 17 m wysokości. Zachowała się też część zespołu osiedla przyfabrycznego, w tym dom zawiadowcy zakładów i zabudowania gospodarcze.

Punkt Informacji Turystycznej
 ul. Urzędnicza 8, 26-085 Miedziana Góra
 tel. 41 303 11 01
www.miedziana-gora.pl

49. THE RETAINING WALL AND THE REMAINS OF THE STEELWORKS IN BOBRZA

At the time of the greatest industrial boom, Bobrza was part of the property of the bishops of Cracow. At the beginning of the 17th century, Bishop Piotr Tylicki brought a family of Italian steelworkers from Bergamo. In the years 1610-1613, Wawrzyniec and Jan Cacci built the first blast furnace and three fryers on Polish territory. At that time, Bobrza was the centre of a larger complex of 7 forges where cannons, bullets, sabres and boilers were produced. Thanks to the new technology of Italian steelworkers, iron was obtained in the form of a liquid mass. The blast furnace was destroyed in the 1950s of the XVII century. The dyke piling up water and the remnants of slag have survived to this day. The design of the new plant developed in the first quarter of the 19th century, envisaged the construction of five blast furnaces situated at the foot of a high slope from which they were to be filled. The works were interrupted by the outbreak of the "Powstanie listopadowe" (November Uprising). Today we can admire the remains of an impressive retaining wall 500m long, 6 m wide at the base, and 3.5m in the crown. At the south-west corner it is 17m high. A part of the factory estate complex has also been preserved, including the house of the plant manager and farm buildings.

49. STÜTZMAUER UND ÜBERRESTE DER EISENHÜTTE IN BOBRZA

Zur Zeit des größten industriellen Aufschwungs gehörte Bobrza zum Besitz der Bischöfe von Krakau. Zu Beginn des 17. Jahrhunderts holte Bischof Piotr Tylicki eine Familie italienischer Metallurgen aus Bergamo. In den Jahren 1610-1613 bauten Wawrzyniec und Jan Cacci den ersten Hochofen und drei Pfannen auf polnischem Gebiet. Bobrza war damals das Zentrum eines größeren Komplexes von 7 Schmieden, in denen Kanonen, Kugeln, Säbel und Kessel hergestellt wurden. Dank der neuen Technologie der italienischen Metallurgen konnte Eisen in flüssiger Form gewonnen werden. Der Hochofen wurde in den 1750er Jahren zerstört. Das im ersten Viertel des 19. Jahrhunderts entwickelte Projekt der neuen Anlage sah den Bau von fünf Hochöfen vor, die am Fuße eines hohen Steilhangs liegen und von dort aus befüllt werden sollten. Die Arbeiten wurden durch den Ausbruch des Novemberaufstandes unterbrochen. Heute können wir die Überreste einer beeindruckenden 500 m langen Stützmauer bewundern, die an der Basis 5 m und an der Krone 3,5 m breit ist. An der südwestlichen Ecke erreicht er eine Höhe von 17 m. Auch ein Teil der Fabriksiedlung ist erhalten geblieben, darunter das Haus des Fabrikdirektors und die Wirtschaftsgebäude.

49. ПІДПІРНА СТІНКА ТА ЗАЛИШКИ МЕТАЛУРГІЙНОГО ЗАВОДУ В БОБЖІ

В часи найбільшого промислового розквіту Бобжа належала краківським єпископам. На початку XVII століття єпископ Петро Тилицький привіз із Бергамо родину італійських металургів. У 1610-1613 роках Вавжинець та Ян Каччі побудували першу металургійну доменну піч у Польщі та три фризерки. На той час Бобжа була центром більшого комплексу з 7 кузень, де виробляли гармати, кулі, шаблі та котли. Завдяки новій технології італійських металургів залізо отримувалося у вигляді рідкої маси. Доменна піч була зруйнована в 50-х роках XVII століття. Від цього об'єкта до наших днів збереглася гребля, що стримує воду та залишки шлаку. Проект нового заводу, розроблений в першій чверті XIX століття, передбачав будівництво п'яти доменних печей, розташованих біля підніжжя високого схилу, з якого повинен був завантажуватися матеріал. Роботи були перервані спалахом Листопадового повстання. Сьогодні ми можемо милуватися залишками вражаючої підпірної стіни довжиною 500 м, шириною в основі 5 м і 3,5 м в короні. У південно-західному куті вона має висоту 17 м. Також збереглася частина комплексу фабричного населеного пункту, включаючи будинок керівника заводу та господарські будівлі.

50. MAUZOLEUM MARTYROLOGII WSI POLSKICH W MICHNIOWIE

W Michniowie w dniach 12-13 lipca 1943 r. Niemcy dokonali jednej z najokrutniejszych pacyfikacji podczas II wojny światowej. Tragedia spowodowana była donosami niemieckich konfidentów o współpracy mieszkańców z partyzantami. Zamordowane zostały 204 osoby. Siedem osób z Michniowa zginęło w niemieckich obozach koncentracyjnych. Hitlerowcy wywieźli również 18 młodych dziewcząt, które trafiły na roboty przymusowe w III Rzeszy. Jednak liczba ofiar bezpośrednio lub pośrednio związana z pacyfikacją może być większa. Mauzoleum jest miejscem upamiętnienia 817 wsi polskich spacyfikowanych przez Niemców w czasie II wojny światowej. Nowo otwarta siedziba Mauzoleum, za pomocą nowoczesnych środków wystawienniczych, stać się ma ośrodkiem wymiany myśli oraz doświadczeń historycznych na temat tragicznych losów mieszkańców polskich wsi w czasie II wojny światowej.

**Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich
w Michniowie**
Michniów 38, 26-130 Suchedniów
tel. 41 254 51 62, 516 040 024
www.mwk.com.pl
www.martyrologiawsipolskich.pl

50. MAUSOLEUM OF MARTYRDOM OF POLISH VILLAGES IN MICHNÓW

On July 12-13, 1943, the Germans carried out one of the cruellest pacifications during World War II in Michniów. The tragedy was caused by denunciations by German informers about the cooperation between the inhabitants and the partisans. 204 people were murdered. Seven people from Michniów died in German concentration camps. The Nazis also deported 18 young girls who were sent to forced labour in the Third Reich. However, the number of victims directly or indirectly connected with the pacification may be larger. The mausoleum is a memorial site for 817 Polish villages pacified by the Germans during World War II. The newly opened seat of the Mausoleum, by means of modern exhibitions, is to become a centre for exchanging ideas and historical experience on the tragic fate of the inhabitants of Polish villages during World War II.

50. MAUSOLEUM DER MÄRTYRER DER POLNISCHEN DÖRFER IN MICHNÓW

Am 12. und 13. Juli 1943 führten die Deutschen in Michniów eine der grausamsten Befriedungen des Zweiten Weltkriegs durch. Die Tragödie wurde durch Denunziationen deutscher Spitzel über die Zusammenarbeit der Einwohner mit den Partisanen ausgelöst. 204 Menschen wurden ermordet. Sieben Menschen aus Michniów starben in deutschen Konzentrationslagern. Die Nazis deportierten auch 18 junge Mädchen zur Zwangsarbeit ins Dritte Reich. Die Zahl der Opfer, die direkt oder indirekt mit der Befriedung zusammenhängen, könnte jedoch höher sein. Das Mausoleum ist eine Gedenkstätte für die 817 polnischen Dörfer, die während des Zweiten Weltkriegs von den Deutschen befriedet wurden. Der neu eröffnete Sitz des Mausoleums soll durch moderne Ausstellungsmittel zu einem Zentrum für den Austausch von Ideen und historischen Erfahrungen über das tragische Schicksal der Bewohner polnischer Dörfer während des Zweiten Weltkriegs werden.

50. МАВЗОЛЕЙ МУЧЕНИЦТВА ПОЛЬСЬКИХ СІЛ У МІХНЬОВІ

У Міхньові 12-13 липня 1943 г. німці здійснили одну з найжорстокіших пацифікацій під час II світової війни. Трагедія була спричинена доносами німецьких інформаторів про співпрацю жителів з партизанами. Було замордовано 204 людини. У німецьких концтаборах загинуло сім людей з Міхньова. Нацисти також депортували 18 молодих дівчат, які були відправлені на примусові роботи до Третього рейху. Однак кількість жертв, прямо чи опосередковано пов'язаних із пацифікацією, може бути більшою. Мавзолей – це пам'ятний знак для 817 польських сіл, пацифікованих німцями під час II світової війни. Нещодавно відкрите приміщення Мавзолею за допомогою сучасних виставочних засобів має стати центром обміну думками та історичним досвідом щодо трагічної долі мешканців польських сіл під час II світової війни.

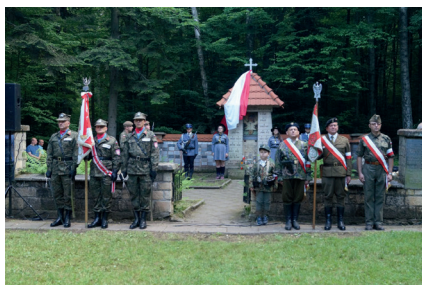

51. WYKUS

Rezerwat Wykus został utworzony 11 października 1978 r., a jego całkowita powierzchnia wynosi 53,01 ha z czego tereny leśne zajmują 52,7 ha. Głównymi walorami rezerwatu są dolina rzeczki Lubianki, położone na stokach wzniesienia Wykus (326 m n.p.m.) lasy iglaste z udziałem m.in. sosny, jodły (blisko 40% powierzchni), świerka i dębu. W podszyciu i runie leśnym występują liczne gatunki roślin chronionych, m.in. wawrzynek wilczełyko, widłak wroniec, przylaszczka pospolita, żywiec cebulkowy czy lilia złotogłów. Rezerwat Wykus ma także bogatą historię, jego wielkie kompleksy leśne dawały schronienie patriotom, walczącym o niepodległość kraju. Przebywali tutaj powstańcy styczniowi, było to również miejsce pobytu i walk oddziałów partyzanckich w czasie II wojny światowej. Główny obóz miało tu zgrupowanie AK dowodzone przez majora Piwnika, „Ponurego”. Obecnie znajduje się tu pomnik w formie kapliczki, na której uwidoczniło nazwiska i pseudonimy poległych partyzantów.

www.wykus.pl

51. WYKUS

Wykus Nature Reserve was established on October 11, 1978, and its total area is 53.01 ha of which forest areas cover 52.7 ha. The main values of the reserve are the Lubianka River valley, coniferous forests located on the slopes of the Wykus hill (326 m above sea level) with the participation of pine, fir (nearly 40% of the area), spruce and oak. In the undergrowth and undergrowth, there are numerous species of protected plants, including wolf's-foot trefoil, crow's-foot trefoil, common lilac, bulbous host, or golden lily. The Wykus reserve also has a rich history, its large forest complexes gave shelter to patriots fighting for the independence of the country. The January insurgents stayed here, it was also the place where partisan units stayed and fought during World War II. The AK (Home Army) group commanded by major Płwnik, "The Gloomy", had its main camp here. Currently, there is a monument in the form of a chapel, on which the names and pseudonyms of the fallen partisans are inscribed.

51. WYKUS

Das Naturschutzgebiet Wykus wurde am 11. Oktober 1978 eingerichtet und hat eine Gesamtfläche von 53,01 ha, wovon 52,7 ha Wald sind. Die wichtigsten Werte des Schutzgebiets sind das Tal des Flusses Lubianka und die Nadelwälder an den Hängen des Wykus-Bergs (326 m über dem Meeresspiegel), in denen unter anderem Kiefern, Tannen (fast 40 % der Fläche), Fichten und Eichen vorkommen. Im Unterholz und Gestrüpp finden sich zahlreiche Arten geschützter Pflanzen, darunter Wolfsfuß, Hahnenfuß, Gewöhnlicher Flieder, Knolliges Leberblümchen und Goldseide. Das Wykus-Reservat hat auch eine reiche Geschichte, denn seine großen Waldkomplexe boten den Patrioten, die für die Unabhängigkeit des Landes kämpften, Schutz. Die Aufständischen des Januaraufstands hielten sich hier auf, und auch im Zweiten Weltkrieg waren hier Partisaneneinheiten untergebracht und kämpften. Die von Major Płwnik befehligte AK-Gruppierung „Ponury“ hatte hier ihr Hauptlager. Heute steht dort ein Denkmal in Form einer Kapelle, auf der die Namen und Pseudonyme der gefallenen Partisanen eingraviert sind.

51. ВИКУС

Заповідник Викус був створений 11 жовтня 1978 року, а його загальна площа становить 53,01 га, з них лісова територія займає 52,7 га. Основними перевагами заповідника є долина річки Лубянки, розташована на схилах пагорба Викус (326 м над рівнем моря), хвойні ліси, зокрема з сосен, ялин (майже 40% площі), смерек та дубів. У підліску та лісних заростах ростуть численні види заповідних рослин, зокрема вовче лико звичайне, баранець звичайний, печіночниця звичайна, зубниця бульбиста або лілія лісова. Заповідник Викус також має багату історію, його великі ліси дали притулок патріотам, які боролися за незалежність країни. Тут перебували січєві повстанці, він також був місцем перебування партизанських загонів і битв під час II світової війни. Основним табором тут була група Армії Крайової під командуванням майора Півніка – «Понурога». Наразі тут є пам'ятник у формі каплиці з іменами та псевдонімами загиблих партизанів.

52. ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY I MUZEUM PRZYRODNICZE

Świętokrzyski Park Narodowy utworzony został w 1950 r. Obejmuje 7626,45 ha. W jego skład wchodzi Pasma Łysogórskie z najwyższymi wzniesieniami Gór Świętokrzyskich (słynną Łysicą – 614 m n.p.m. oraz Łysą Górą – 595 m n.p.m.), częściowo Pasma Klonowskie, Pasma Pokrzywiarskie z Chelmoną Górą oraz fragment Doliny Wilkowskiej i Dębniarskiej. 95% powierzchni Parku zajmują lasy, a w jego ekosystemach żyje m.in. 150 gatunków ptaków, 45 gatunków ssaków, 14 gatunków płazów, występuje ponad 859 gatunków roślin, w tym 35 gatunków drzew. Osobliwością przyrody nieożywionej Parku są gołoborza – rumowiska skalne. Największe z nich jest na Łysej Górze i zajmuje 3,84 ha powierzchni. Znajduje się tu także wyjątkowe Muzeum Przyrodnicze Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Zwiedzanie rozpoczyna się od spektaklu światła, dźwięku i odgłosów przyrody w oparciu o multimedialne urządzenia, zdjęcia i modele. Następnie można obejrzeć makietę parku narodowego, wystawy prezentujące działalność człowieka, poczynawszy od starożytnego hutnictwa żelaza, a także zapoznać się z geologicznymi dziejami Gór Świętokrzyskich i ekosystemami leśnymi SPN. Najcenniejszym zabytkiem SPN jest pobenedyktynski zespół klasztorny z przechowywanymi w nim relikwiami Drzewa Krzyża Świętego, do którego każdego roku przybywają rzesze turystów i pielgrzymów.

Świętokrzyski Park Narodowy
ul. Suchedniowska 4, 26-010 Bodzentyn
tel. 41 311 51 06
www.swietokrzyskipn.org.pl

Muzeum Przyrodnicze Świętokrzyskiego
Parku Narodowego
Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny
tel. 41 317 70 87, 690 080 034

52. ŚWIĘTOKRZYSKIE NATIONAL PARK AND NATURAL HISTORY MUSEUM

Świętokrzyskie National Park was established in 1950. It covers 7,626.45 ha. It consists of the Łysogórskie Range with the highest peaks of the Świętokrzyskie Mountains (the famous Łysica – 614 m above sea level and Łysa Góra – 595 m above sea level), partly the Klonowskie Range, the Pokrzywiańskie Range with Chelmowa Góra and a fragment of the Wilkowska and Dębniarska Valleys. 95% of the Park's area is covered by forests, and its ecosystems are home to, among others, 150 species of birds, 45 species of mammals, 14 species of amphibians, there are over 859 species of plants, including 35 species of trees. The peculiarity of inanimate nature in the Park are the stone runs – rock rubbles. The largest of them is on Łysa Góra and covers an area of 3.84 ha. There is also a unique Natural History Museum of Świętokrzyskie National Park. The tour begins with a spectacle of light, sound and sounds of nature-based on multimedia devices, photos, and models. Then you can see a model of the national park, exhibitions presenting human activities, starting from the ancient ironworks, as well as learn about the geological history of the Świętokrzyskie Mountains and forest ecosystems of the SNP. The most valuable monument of the SNP is the post-Benedictine monastery complex with the relics of the Holy Cross Tree stored in it, which is visited by crowds of tourists and pilgrims every year.

52. ŚWIĘTOKRZYSKI-NATIONALPARK UND NATURKUNDEMUSEUM

Der Świętokrzyski-Nationalpark wurde im Jahr 1950 gegründet und umfasst 7626,45 ha. Er umfasst das Łysogóry-Gebirge mit den höchsten Erhebungen des Świętokrzyskie-Gebirges (die berühmte Łysica – 614 m und Łysa Góra – 595 m), einen Teil des Klonowskie-Gebirges, das Pokrzywiańskie-Gebirge mit Chelmowa Berg und einen Teil des Wilkowska- und Dębniarska-Tals. 95 % der Fläche des Parks sind von Wäldern bedeckt, und seine Ökosysteme beherbergen u. a. 150 Vogelarten, 45 Säugetierarten, 14 Amphibienarten und über 859 Pflanzenarten, darunter 35 Baumarten. Die Besonderheiten der unbelebten Natur des Parks sind die góloborza – Gesteinsbrocken. Der größte von ihnen befindet sich in Łysa Góra und umfasst eine Fläche von 3,84 ha. Hier befindet sich auch das einzigartige Naturkundemuseum des Świętokrzyski-Nationalparks. Die Tour beginnt mit einem Spektakel aus Licht, Klang und Naturgeräuschen, das auf Multimedia-Geräten, Fotos und Modellen basiert. Sie können hier ein Modell des Nationalparks sehen, Ausstellungen über menschliche Aktivitäten seit den alten Eisenhütten sehen und etwas über die geologische Geschichte des Świętokrzyskie-Gebirges und die Waldökosysteme des Świętokrzyski-Nationalparks erfahren. Das wertvollste Denkmal des Świętokrzyski-Nationalparks ist der post-benediktinische Klosterkomplex mit den Reliquien des Heiligkreuzbaums, der jedes Jahr zahlreiche Touristen und Pilger anzieht.

52. СВЕНТОКШИСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК І ПРИРОДНИЙ МУЗЕЙ

Свентокшиський національний парк було створено в 1950 році. Він займає 7626,45 гектарів. Він складається з Лисогорського хребта з найвищими вершинами Свентокшиських гір (знаменита Лисиця – 614 м над рівнем моря та Лиса гора – 595 м над рівнем моря), частково з Кльоновського хребта, Покишвянського хребта з Хелмовою Горкою та з частини долини Вільковської та Дембнянської. 95% території парку вкриті лісами, а в його екосистемах мешкають, зокрема 150 видів птахів, 45 видів ссавців, 14 видів земноводних, понад 859 видів рослин, зокрема 35 видів дерев. Особливістю неживої природи парку є кам'яні річки – уламки гірських порід. Найбільші з них знаходяться на Лисій Горі і займають площу 3,84 га. Також тут знаходиться унікальний природний музей Свентокшиського національного парку. Екскурсія розпочинається видовищем світла, звуку та відголосків природи на основі мультимедійних пристроїв, фотографій та моделей. Після цього можна побачити макет національного парку, виставки, що представляють діяльність людини, починаючи з давнього виробництва заліза, а також дізнатися про геологічну історію Свентокшиських гір та лісові екосистеми Свентокшиського національного парку. Його найціннішою пам'яткою є післябenedиктинський монастирський комплекс із збереженими в ньому реліквіями Древа Святого Хреста, який щороку відвідують натовпи туристів та паломників.

53. OGRÓD NA ROZSTAJACH W MŁODZAWACH MAŁYCH

W niewielkiej odległości od Pińczowa (około 6 km), w Młodzawach Małych położony jest niezwykle Ogród na Rozstajach założony przez artystę rzeźbiarza Tadeusza Kurczyńskiego. Spotkać tu można istniejący bajkowy krajobraz: kilkunastometrowy wodospad, jaskinię, oczka wodne oraz niezliczone kwiaty i krzewy, a to wszystko rozlokowane na trzech poziomach. Mieszkańcami ogrodu są białe i czarne łabędzie, bocian czarny, różne odmiany kaczek, pawie, papugi. W licznych oczkach wodnych żyją piękne, kolorowe ryby.

Ogród na Rozstajach

Młodzawy Małe 17, 28-400 Pińczów
tel. 41 357 92 65

53. THE GARDEN ON THE CROSSROADS IN MŁODZAWY MAŁE

A short distance from Pińczów (about 6 km), in Młodzawy Małe, there is an unusual Garden on the Crossroads, founded by the sculptor Tadeusz Kurczyna. You can meet a fairy-tale landscape here: a several-meter-high waterfall, a cave, ponds and countless flowers and shrubs, all located on three levels. Inhabitants of the garden are white and black swans, black stork, different varieties of ducks, peacocks, parrots. Beautiful, colourful fish live in numerous ponds.

53. GARTEN AN DER KREUZUNG IN MŁODZAWY MAŁE

Unweit von Pińczów (ca. 6 km), in Młodzawy Małe, befindet sich ein einzigartiger Garten an der Kreuzung (Ogród na Rozstajach), der vom Bildhauer Tadeusz Kurczyna gegründet wurde. Hier finden Sie eine märchenhafte Landschaft: einen meterhohen Wasserfall, eine Höhle, Teiche und unzählige Blumen und Sträucher, die sich auf drei Ebenen verteilen. Der Garten wird von weißen und schwarzen Schwänen, schwarzen Störchen, verschiedenen Entenarten, Pfauen und Papageien bewohnt. In den zahlreichen Teichen leben wunderschöne, bunte Fische.

53. САД НА РОЗДОРІЖЖІ В МАЛИХ МЛОДЗАВАХ

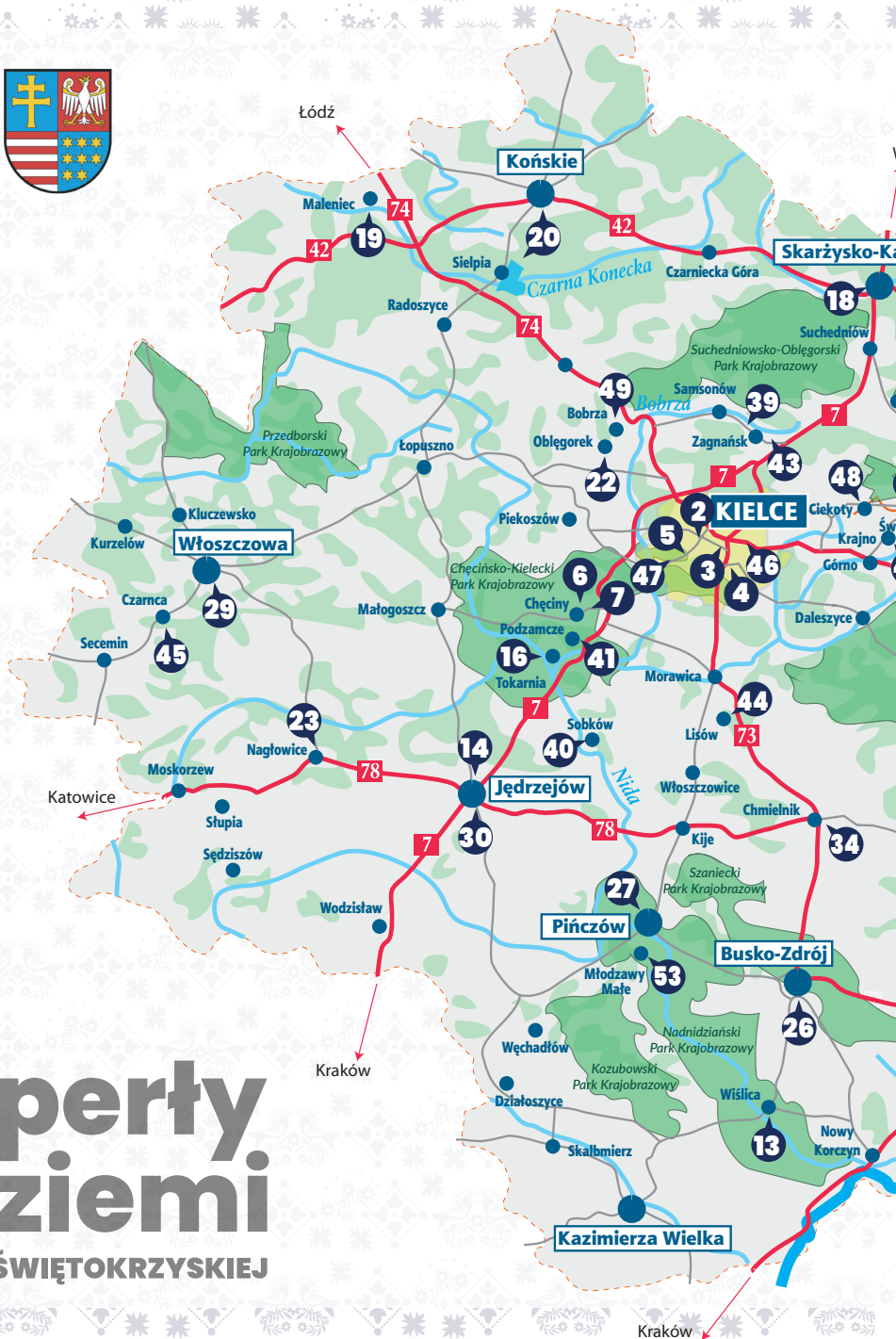

Недалеко від Пінчува (близько 6 км), в Малих Млодзавах, є незвичайний Сад на роздоріжжі, заснований скульптором Тадеушем Курчиною. Тут можна зустріти дійсно казковий пейзаж: кільканадцятиметровий водоспад, печеру, ставки та незліченну кількість квітів та чагарників, які розташувалися на трьох рівнях. Мешканцями саду є білі та чорні лебеді, чорний лелека, різні види качок, павичі, папуги. У численних ставках живуть красиві, барвисті риби.

perły ziemi ŚWIĘTOKRZYSKIEJ

LEGEND

Borders of the voivodship

Freeways and National Roads

Provincial Roads

Rivers

National and landscape parks

Świętokrzyskie Mountains

Villages

District Cities

PEARLS OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE LAND

LEGENDE

Provinzgrenzen

Schnellstraßen und Nationalstraßen

Provinzstraßen

Flüsse

National- und Landschaft Parks

Świętokrzyskie-Gebirge

Städte

Kreisstädte

PERLEN DES ŚWIĘTOKRZYSKI-LANDES

ЛЕГЕНДА

Межі воєводства

Автостради та національні дороги

Провінційні дороги

Ріки

Парк Національні і Ландшафтні парки

Свентокшиські гори

Село

Районні міста

ПЕРЛИНИ СВЕНТОКШИЙСЬКОГО КРАЮ

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
MARSHAL OFFICE OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP
MARSCHALLAMT DER WOJWODSCHAFT ŚWIĘTOKRZYSKIE
МАРШАЛСЬКИЙ КОБІД У СВЕНТОКШИЙСКЕ ВОЄВОДСТВО

al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 41 342 15 30

www.swietokrzyskie.pro
www.swietokrzyskie.travel